

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) **Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser.** Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

KRONOBERGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Kronobergs län omfattar enligt senast tillgängliga uppgifter i Sveriges officiella statistik, för år 1895, en beräknad areal af 9,909[·]₈₇ kvadratkilometer, deraf 8,906[·]₆₆ kvadratkilometer land och 1,003[·]₂₁ kvadratkilometer vatten. Någon ökning eller minskning af länets område eller förändring i dess yttre gränser har icke egt rum under den femårsperiod, för hvilken berättelsen nu afgifves.

Beträffande länets *indelning*, hvilken i åtskilliga hänseenden varit föremål för omreglering eller förändringar, lemnas här följande redogörelse.

Uti sitt den 9 oktober 1882 afgifna betänkande hade komitén för reglering af oregelbundenheter i rikets administrativa, judiciella, ecklesiastiska och kommunala indelningar bland förslag rörande Kronobergs län under n:r 7 anført, att hemmanen tre åttendedels mantal Lekamensgårdet n:r 1 och ett fjerdedels mantal Sjalakorsgårdet n:r 1 äfvensom en till hemmanet Vexjö biskopssäte lydande äng, hvilka nämnda hemman räknades till Vexjö socken och den del deraf, som lydde till Konga härad, vore belägna invid de smala landrensor på ömse sidor om all-

männa landsvägen, som sammanbunde Vexjö stads egentliga område med stadens nordöstra del; och föreslog komitén för beredande af större sammanhang mellan dessa stadens olika delar, att — med uteslutande i jordeboken för Vexjö socken såväl af hemmanen Lekamensgårdet och Sjalakorsgårdet som ock, efter det mantal å ofvanberörda äng blifvit genom skattläggning bestämdt, af denna hemmansdel — hemmanen Lekamensgårdet och Sjalakorsgårdet äfvensom sagda äng måtte varda såväl i kyrkligt och kommunalt som i administrativt och judicielt hänseende förenade med Vexjö stad samt skilda från Vexjö socken, Konga härad, detta härads norra länsmansdistrikt, Konga härads fögderi, Konga tingslag och Östra Värends domsaga. Under ärendets förberedande handläggning anmärktes emellertid, att ett fjerdedels mantal Oekonomie Templigårde n:r 1 i Vexjö socken och Konga härad utgjorde södra delen af det område, som å en år 1855 af kommissionslandtmätaren G. Liunggren öfver Vexjö stadsjord upprättad karta betecknades såsom tillhörande ett fjerdedels mantal Sjalakorsgårdet, och att, då nämnda karta antagligen legat till grund för komiténs förslag, följaktligen

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-42.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	7.
Tab. A. Öfversigt af sockenbiblioteken i Kronobergs län.....	10.
Tab. B. Antal konkurser, verkställda utmätningar och vaxelprotester samt afdömda vaxelmål i Kronobergs län åren 1896-1900...	12.
3. Näringar.....	12.
Tab. C. Dagsverkspris och tjenstehjonslöner i Kronobergs län åren 1896-1900.....	15.
Tab. D. Kronobergs läns hushållningssällskaps inkomster och utgifter åren 1896-1900.....	16.
Tab. E. Skogseffekter, som afsändts från och anländt till länets jernvägsstationer åren 1896-1900	20-21.
4. Kommunikationer och varubyten.....	24.
Tab. F. Jernvägarna i Kronobergs län.....	25.
5. Kameralförhållanden.....	28.
Tab. G. Minuthandel med och utskänkning af bränvin i Kronobergs län försäljningsåren 1895-1900.....	28.
Tab. H. Till frälse försålda kronoegendomar i Kronobergs län åren 1896-1900.....	29.
6. Politi.....	30.
Tab. I. Afslutade landtmäteriförrättningar i Kronobergs län åren 1896-1900.....	31.
Tab. K. Antal sjuke och sjukvårdskostnaden vid lasaretten och kurhusen i Kronobergs län åren 1896-1900.....	37.
Tab. L. Antal sjuke och sjukvårdskostnaden vid sjukstugorna i Kronobergs län åren 1896-1900.....	37.
Tab. M. Antal vårdade, sjukplatser och underhållsdagar samt kostnader vid Vexjö hospital åren 1896-1900.....	37.
Tab. N. Fångantalet vid länsfängelset i Vexjö åren 1896-1900.....	40.
Tab. O. Kronobergs läns landstings inkomster och utgifter åren 1896-1900.....	41.
Tabellbilagor	43-60.
Tab. 1. Folkmängden i Kronobergs län åren 1896-1900.....	43.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Kronobergs län åren 1896-1900.....	44.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Kronobergs län år 1900.....	45.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Kronobergs län år 1900.....	46.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Kronobergs län år 1900.....	46.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande maktens undersåtar, i Kronobergs län år 1900.....	48.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Kronobergs län år 1900.....	49.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) **Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser.** Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

KRONOBERGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Kronobergs län omfattar enligt senast tillgängliga uppgifter i Sveriges officiella statistik, för år 1895, en beräknad areal af 9,909[·]₈₇ kvadratkilometer, deraf 8,906[·]₆₆ kvadratkilometer land och 1,003[·]₂₁ kvadratkilometer vatten. Någon ökning eller minskning af länets område eller förändring i dess yttre gränser har icke egt rum under den femårsperiod, för hvilken berättelsen nu afgifves.

Beträffande länets *indelning*, hvilken i åtskilliga hänseenden varit föremål för omreglering eller förändringar, lemnas här följande redogörelse.

Uti sitt den 9 oktober 1882 afgifna betänkande hade komitén för reglering af oregelbundenheter i rikets administrativa, judiciella, ecklesiastiska och kommunala indelningar bland förslag rörande Kronobergs län under n:r 7 anført, att hemmanen tre åttendedels mantal Lekamensgårdet n:r 1 och ett fjerdedels mantal Sjalakorsgårdet n:r 1 äfvensom en till hemmanet Vexjö biskopssäte lydande äng, hvilka nämnda hemman räknades till Vexjö socken och den del deraf, som lydde till Konga härad, vore belägna invid de smala landrensor på ömse sidor om all-

männa landsvägen, som sammanbunde Vexjö stads egentliga område med stadens nordöstra del; och föreslog komitén för beredande af större sammanhang mellan dessa stadens olika delar, att — med uteslutande i jordeboken för Vexjö socken såväl af hemmanen Lekamensgårdet och Sjalakorsgårdet som ock, efter det mantal å ofvanberörda äng blifvit genom skattläggning bestämdt, af denna hemmansdel — hemmanen Lekamensgårdet och Sjalakorsgårdet äfvensom sagda äng måtte varda såväl i kyrkligt och kommunalt som i administrativt och judicielt hänseende förenade med Vexjö stad samt skilda från Vexjö socken, Konga härad, detta härads norra länsmansdistrikt, Konga härads fögderi, Konga tingslag och Östra Värends domsaga. Under ärendets förberedande handläggning anmärktes emellertid, att ett fjerdedels mantal Oekonomie Templigårde n:r 1 i Vexjö socken och Konga härad utgjorde södra delen af det område, som å en år 1855 af kommissionslandtmätaren G. Liunggren öfver Vexjö stadsjord upprättad karta betecknades såsom tillhörande ett fjerdedels mantal Sjalakorsgårdet, och att, då nämnda karta antagligen legat till grund för komiténs förslag, följaktligen

samma förhållande, som föranledt dess framställning angående detta hemman. egde tillämpning äfven på ett fjerdedels mantal Templigårde.

Enligt nådigt bref af den 4 september 1896 fann Kungl. Maj:t godt förordna, att hemmanen tre åttendedels mantal Lekamensgårdet n:r 1, ett fjerdedels mantal Sjalakorsgårdet n:r 1 och ett fjerdedels mantal Oekonomie Templigårde n:r 1 äfvensom omförmälda, till Vexjö biskopssäte hörande äng skulle från och med 1897 års början i ecklesiastikt, kommunalt, administrativt och judicielt hänseende skiljas från Vexjö socken, Konga härad, detta härads norra länsmansdistrikt, Konga härads fögderi, Konga tingslag och Östra Värends domsaga samt förläggas till Vexjö stad under vilkor, att hemmanens genom nådigt beslut den 19 mars 1839 fastställda extra roteringsskyldighet vid soldathället icke genom en sådan öfverflyttning rubbades samt att väghållningsbesväret förblefve oförändradt, intill dess af annan anledning ny vägdelening inom Konga härad kunde komma till stånd.

Vidare bestämdes, att omförmälda äng skulle åsättas särskildt mantal, dervid stamhemmanets mantal och skatt borde i förhållande dertill minskas, samt liksom hemmanen Lekamensgårdet, Sjalakorsgårdet och Oekonomie Templigårdet uteslutas ur landets jordebok.

Genom Länsstyrelsens utslag den 20 januari 1898 blef förutnämnda äng åsatt $\frac{1}{10}$ mantal samt Vexjö biskopssäte, om 1 mantal, nedsatt till $\frac{9}{10}$ mantal.

I *administrativt* afseende omfattar länet enligt jordeboken — förutom Vexjö stad med tillhörande och här nedan närmare beskrifvet område — 85 socknar, fördelade på 6 härad.

Länet, som utgör ett landsfiskalsdistrikt, är fördeladt i 5 fögderier och 17 länsmansdistrikt. För Vexjö stad finnas särskild magistrat och stadsfogde.

I enlighet med utsökningslagens föreskrifter är Kungl. Maj:ts Befallningshafvande öfverexekutor för länets landsbygd. I Vexjö stad utöfvas deremot jemlikt kungl. brefvet den 9 september 1892 från och med den 1 januari 1893 öfverexekutorsemetet af magistraten.

Vidkommande fjerdingmansbestyrets utgörande har jemlikt lagen den 29 september 1899 här i länet så ordnats, att i 62 socknar finnes anställd 1 fjerdingman inom hvarje socken, i 16 socknar 2, i 1 socken 3 och i 2 socknar 4 fjerdingmän inom hvarje socken. Af 4 smärre socknar hafva genom sammanslagning bildats 2 fjerdingmansdistrikt med 1 fjerdingman inom hvardera af dessa två distrikt. I hela länet finnas således 107 fjerdingmän anställda.

I *judicielt* hänseende hör länet i sin helhet under Kungl. Göta hofrätt.

För Vexjö stads område finnes särskild rådhusrätt, och länets landsbygd är delad på 4 domsagor, nämligen Östra Värends domsaga, bestående af Uppvidinge härad med tingsställe i Lenhofda och Konga härad med tingsställe i Ingelstad, Mellersta Värends domsaga, bestående af Norrvidinge härad med tingsställe i Tjureda och Kinnevalds härad med tingsställe i Jät, Vestra Värends domsaga, bestående af Allbo härad med tingsställe i Alfvesta, samt Sunnerbo domsaga, bestående af Sunnerbo härad med tingsställe invid Ljungby köping.

För behandling af brottmål i enlighet med bestämmelserna i kungl. förordningen den 20 november 1845 hafva Konga och Kinnevalds härad enligt kungl. brefvet den 8 oktober 1851 samt

Uppvidinge, Norrvidinge och Allbo härad enligt kungl. brefvet den 13 december 1854 gemensam tingstad å länsfängelset i Vexjö, hvilket derjemte utgör gemensamt förvaringshäkte för samtliga härad. I och för ransakningar förekomma således fångtransporter allenast mellan länsfängelset och Sunnerbo härads tingsställe. Antalet dylika fångtransporter har under perioden uppgått till 38.

Hittills har fråga icke blifvit väckt om att å länsfängelset hålla Sunnerbo häradsrätts urtima ting med häktade personer.

I *ecklesiastikt* afseende hör hela länet till Vexjö stift.

Länet omfattar 6 kontrakt, fördelade på 49 pastorat. Af pastoraten äro 11 regala, 35 konsistoriela, 1 patronelt och 2 prebenden. Kyrkoförsamlingarnas antal uppgår till 84. Nottebäcks och Granhults socknar, hvilka äro särskilda kommuner, utgöra tillsammans en kyrkoförsamling. Enahanda är förhållandet med Hemmesjö och Tegnaby socknar.

Gemensam kyrka hafva dels Vexjö stads- och landsförsamlingar, dels Drefs och Hornaryds, dels Vederlöfs och Dänningelanda och dels Qvenneberga och Hjortsberga församlingar.

I Granhults gamla kyrka, hvilken ännu finnes i jemförelsevis rätt godt stånd bibehållen, får jemlikt nådig resolution den 25 mars 1879 pastoratets presterskap, när sådant finnes tjenligt, förrätta offentlig gudstjenst samt skriftermål och nattvardsgång, dock å tid, då gudstjenst icke hålles i den gemensamma kyrkan. I enlighet med detta nådiga medgifvande plägar den gamla kyrkan allt fortfarande några gånger årligen för dylika ändamål användas.

I fråga om *kommunala* angelägenheter är länet deladt i 1 stads- och 85 landskommuner. Genom nådigt bref den 28 september 1900 har emellertid medgifvits, att Elmhults municipalsamhälle med dess område äfvensom öfriga delen af kronoskattehemmanet Elmhult n:r 1 om 1 mantal må från och med ingången af år 1901 såsom en kommun för sig bilda en jemväl i fattigvårdshänseende från Stenbrohults socken afskild köping, benämnd Elmhult.

Då hvarje socken å landet samt Vexjö stad hafva egen kommunalförvaltning, funnos följaktligen inom länet vid slutet af år 1900 86 fattigvårdssamhällen.

Beträffande folkundervisningen är länet fördeladt i 80 *skoldistrikt*. 76 församlingar bilda hvar för sig särskilda distrikt. Öfriga 4 skoldistrikt utgöras af dels Drefs och Hornaryds, dels Hjortsberga och Qvenneberga, dels Vederlöfs och Dänningelanda och dels Öjaby och Härlöfs härutiinnan förenade församlingar.

Länet i sin helhet utgör verksamhetsområde för härvarande landsting och hushållningssällskap. Förnyade stadgar för hushållningssällskapet hafva af Kungl. Maj:t blifvit fastställda den 4 maj 1900.

I afseende å *väghållningsbesvärets* utgörande på landet enligt lagen den 23 oktober 1891 är länet fördeladt i 6 väghållningsdistrikt, hvilka sammanfalla med häradindelningen och benämnas efter respektive härad.

I fråga om den ständiga *indelningen i fred af arméns trupper* på fastlandet tillhöra, jemlikt kungl. kungörelsen den 8 september 1893, Kronobergs regemente samt de här i länet förefintliga rotar af Norra Skånska infanteriregementet och rusthåll af Smålands grenadierkår 1:sta arméfördelningen, hvaremot Kalmar regementes och Smålands husarregementes här förlagda rotar och rusthåll höra till 2:dra arméfördelningen.

Beträffande *värnpligtiges inskrifning* omfattar länet Kronobergs regementes inskrifningsområde med 8 kompaniömråden och inskrifningsrevision i Kronobergs län äfvensom del af ett kompaniömråde af Kalmar regementes inskrifningsområde med inskrifningsrevision i Kalmar län samt 2 kompaniömråden af Smålands grenadierkårs inskrifningsområde med inskrifningsrevision i Kalmar län, allt i öfverensstämmelse med dels den genom nådiga kungörelsen den 30 december 1899 fastställda tabell, dels ock Kungl. Landtförsvarsdepartementets kungörelse den 21 december 1900 angående de med början af år 1901 inträdande förändringar uti rikets indelning i områden för värnpligtiges inskrifning.

De förändringar beträffande den militära indelningen, som föranledts af de under innevarande år fattade beslut angående ny härordning m. m., hafva här icke blifvit berörda.

I afseende å de *allmänna skogarnas förvaltning* är länet jemlikt nådiga skrivelsen till Domänstyrelsen angående ny reglering af skogsstaten m. m. den 29 november 1889 deladt i två revir, nämligen Sunnerbo revir, omfattande Sunnerbo och Allbo härad, samt Värends revir, omfattande öfriga delar af länet, hvilket tillhör Smålands öfverjägmästaredistrikt.

I och för *domänförvaltningen* finnes särskild domänintendent för länet anställd.

Länet utgör i sin helhet verksamhetsfält för en *landtbruksingenjör*.

Jemlikt förnyade nådiga instruktionen för Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen den 8 december 1899 tillhör Kronobergs län i afseende å uppsigten öfver och bestyret med *allmänna arbeten* och anläggningar i landsorten Södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, der en distriktschef och en distriktsingenjör finnas anställda.

I fråga om *bergshandteringen* hör länet till Södra bergmästaredistriktet med bostadsstation för bergmästaren, jemlikt nådiga skrivelsen till Kommerskollegium angående reglering af bergmästaredistriktet m. m. den 13 november 1874, i Vexjö eller något inom tre mil derifrån i närheten af jernväg beläget ställe. Förutom bergmästaren, hvilken under femårsperioden haft sin bostad i Vexjö, finnes i distriktet anställd en grufingenjör.

Beträffande *yrkesinspektionen* har länet under perioden varit förlagdt till Södra distriktet, men tillhör från och med ingången af år 1901 jemlikt nådiga skrivelsen till Kommerskollegium den 19 oktober 1900 Jönköpings distrikt med station för yrkesinspektören i Jönköping.

Enligt Kungl. Justeringsstyrelsens kungörelse angående justeraredistriktet i riket den 13 november 1879 utgör länet ett särskildt *justeraredistrikt*, betecknad med nr 13.

I och för *landtmäteriväsendet* voro vid femårsperiodens slut inom länet anställda en förste landtmätare, två kommissionslandtmätare och två vice kommissionslandtmätare.

För *fångvården* finnes länsfängelse i Vexjö.

I afseende å *helsovården* är länet, som i sin helhet utgör tjänstgöringsområde för en förste provinsialläkare, uppdeladt på 4 *provinsialläkaredistrikt* och 3 extra provinsialläkaredistrikt, hvarjemte Vexjö stad utgör särskildt distrikt för en der stationerad stadsläkare. Med iakttagande af särskilda tid efter annan vidtagna omregleringar äro distriktet och läkarestationerna för närvarande följande:

Vexjö provinsialläkaredistrikt med station för läkaren i Vexjö, hvilket distrikt tillkommit jemlikt kungl. bref den 21 juli 1773, består numera af nedannämnda socknar: Berg, Ormesberga, Aneboda, Tolg, Tjureda, Asa, Gårdsby, Söraby, Vislanda, Blädinge, Skatelöf, Lekaryd, Aringsås, Hjortsberga, Qvenneberga, Slätthög, Mistelås, Moeda, Ör, Härlöf, Vexjö landsförsamling, Öjaby, Bergunda, Öja, Vederslöf, Dänningelanda, Täfvellsås, Kalfsvik, Jät, Furuby, Hemmesjö, Tegnaby, Nöbbele, Östra Torsås, Uråsa, Hofmantorp, Långasjö och Ljuder. Provinsialläkaren i detta distrikt är äfvenledes förste provinsialläkare i länet. Jemlikt Kungl. Medicinalstyrelsens den 1 maj 1899 meddelade och tills vidare gällande förordnande finnes i distriktet anställd jemväl biträdande provinsialläkare;

Lenhofda provinsialläkaredistrikt, förr benämndt Ekeberga distrikt, hvars tillkomst grundar sig på bestämmelserna i kungl. bref den 5 december 1845, har erhållit sin nuvarande benämning genom kungl. bref den 12 oktober 1894. Läkarestationen i detta distrikt är jemlikt kungl. bref den 14 december 1888 förlagdt till Lenhofda kyrkoby. Distriktet består numera af följande socknar: Ekeberga, Lenhofda, Notteback, Granhult, Åseda, Helleberga, Algutsboda, Herråkra, Dädesjö, Sjusås, Dref och Hornaryd;

Ljungby provinsialläkaredistrikt med station för läkaren vid Ljungby tingsställe har tillkommit jemlikt kungl. bref den 5 december 1845 samt består för närvarande af följande socknar: Hvittaryd, Berga, Dörarp, Ryssby, Tutaryd, Agunnaryd, Traryd, Hallaryd, Markaryd, Hinneryd, Odensjö, Lidhult, Vrä, Annerstad, Torpa, Angelstad, Ljungby, Kånna, Södra Ljunga, Hamneda och Nöttja;

Tingsås provinsialläkaredistrikt med station för läkaren i närheten af Tingsås kyrka har bildats jemlikt kungl. bref den 12 augusti 1864 och utgöres numera af nedannämnda socknar: Linneryd, Södra Sandsjö, Elmeboda, Väckelsång, Tingsås och Urshult;

Elmhults extra provinsialläkaredistrikt har jemlikt kungl. bref den 26 januari 1894 bildats af Stenbrohults, Virestads, Pjetteryds och Göteryds kommuner med bostad för läkaren vid Elmhults jernvägsstation. Genom kungl. bref den 22 januari 1898 har statsbidrag på vanliga vilkor beviljats för fortsatt upprätthållande af ifrågavarande extra provinsialläkaretjenst under åren 1899 till och med 1903;

Ryds extra provinsialläkaredistrikt har jemlikt kungl. bref den 31 december 1894 bildats af Almundsryds, Härlunda och Vestra Torsås kommuner med bostad för läkaren vid Ryds jernvägsstation. Genom kungl. bref den 23 januari 1899 har vilkorligen beviljats fortsatt statsbidrag för tjenstens upprätthållande under åren 1900 till och med 1904;

Grönskåra extra provinsialläkaredistrikt har jemlikt kungl. bref den 19 januari 1900 bildats af Elghults kommun här i länet samt Kråksmåla och Fagerhults kommuner i Kalmar län med bostad för läkaren i Grönskåra by i Kråksmåla socken. Tjensteårsberäkning för läkaren har enligt samma nådiga bref på vissa vilkor beviljats till utgången af år 1904.

Under den gångna femårsperioden har fråga jemväl varit å bane om inrättande för Algutsboda och Långasjö kommuner här i länet samt Vissefjerda kommun i Kalmar län af ett extra provinsialläkaredistrikt med bostad för läkaren vid Emmaboda

jernvägsstation, men ansökningsen härom har enligt Kungl. Eklestastikdepartementets embetsskrivelse den 3 augusti 1899 icke tillvunnit sig nådigt bifall.

I fråga om sjukvården å länets lasarett och kurhus utgör länet jemlikt landstingets af Kungl. Maj:ts den 24 januari 1890 fastställda beslut ett *sjukvårdsdistrikt*. Särskilda dylika sjukvårdsanstalter äro inrättade i Vexjö stad och Ljungby köping. Härförutom finnas sjukstugor i Tingsryd och Lenhofda.

För vården af sinnessjuka finnes *hospital* i närheten af Vexjö.

Vidkommande *veterinärväsendet* är jemlikt nådiga instruktionen för läns-, stads-, distrikts- och andra civila veterinärer den 19 oktober 1888 anställd länsveterinär, hvilken enligt nådiga skrifvelsen den 30 maj 1879 samt Kungl. Civildepartementets skrifvelse den 9 april 1884 har sin station i Vexjö. Vidare har på vanliga villkor i nåder medgifvits tjänsteårsberäkning dels enligt nådigt bref den 17 april 1896 för en af länets hushållningssällskap aflönad och af dess förvaltningsutskott antagen legitimerad veterinär med Allbo härad till tjänstgöringsdistrikt och station i Alfvesta, dels ock enligt nådigt bref den 7 april 1899 för en i enahanda ordning aflönad och af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande antagen legitimerad veterinär med Kinnevalds och Konga härad till tjänstgöringsdistrikt och station i Sunnansjö. För Uppvidinge härad är anställd särskild icke legitimerad veterinär, hvilken har sin bostad i Lenhofda. Enligt nådigt bref den 1 mars 1901 har den nuvarande veterinären derstädes erhållit rättighet att, efter undergående af särskilda prof, med vissa inskränkingar innehafva distriktsveterinärbefattning. För Sunnerbo härad är likaledes anställd en icke legitimerad veterinär med bostad i Ljungby köping. Enligt särskild med Hushållningssällskapets förvaltningsutskott träffad öfverenskommelse har distriktsveterinären i Allbo härad åtagit sig att biträda vid veterinärsjukvården i Norrvidinge härad. I och för afgifvande af förslag till förbättrad organisation af veterinärväsendet inom länet har förvaltningsutskottet den 30 november 1900 tillsatt en särskild komité.

Jemlikt förnyade nådiga instruktionen för folkskoleinspektörer den 9 december 1898 och särskildt, samma dag utfärdadt kungl. bref är länet fördeladt på två *folkskoleinspektionsområden*, i det Allbo kontrakt utgör ett område samt Kinnevalds, Sunnerbo, Konga, Norrvidinge och Uppvidinge kontrakt i förening med åtskilliga kontrakt i Jönköpings län utgöra det andra området.

För den högre folkundervisningen finnes inom länet en *folk-högskola*, der såväl manliga som qvinliga elever erhålla undervisning.

Vidare finnas i Vexjö *folkskollärareseminarium*, *högre allmänt läroverk* äfvensom *Vexjö elementarläroverk för flickor*.

Jemlikt nådiga stadgan för läroanstalter för blinda den 29 maj 1896 finnes i Vexjö en företrädesvis för Götaland afsedd *förskola för blinda*.

I fråga om *döfstummas undervisning* tillhör länet jemlikt lag angående döfstumundervisningen den 31 maj 1889 2:dra skoldistriktet.

Vidkommande *statens jernvägars linieförvaltning* tillhör den del af statsbanorna, som är belägen inom Kronobergs län, jemlikt nådiga skrifvelsen angående statens jernvägars indelning i distrikt den 15 oktober 1897, tredje distriktet

med hufvudstation i Malmö, der distriktsförvaltningen har sitt säte.

I *postalt* hänseende hör länet jemlikt nådiga skrifvelsen angående inrättande af postinspektioner den 28 oktober 1892 till Södra postinspektionsdistriktet med stationsort för postinspektionen i Malmö.

Beträffande statens *telegraf- och telefonväsen* tillhöra, enligt Kungl. Telegrafstyrelsens i januari 1901 utfärdade förteckningar och föreskrifter, samtliga telegraf- och telefonstationer inom länet i afseende å trafikförhållandena Malmö direktörsdistrikt och i afseende å linier och ledningar Södra linedistriktet med station för distriktsingenjören i Malmö.

I fråga om distriktsindelningen för *Riksbankens utlåningsrörelse* har länet i sin helhet under den tilläandagångna femårsperioden tillhört afdelningskontorets i Vexjö lånedistrikt. Enligt reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning den 24 maj 1901 har emellertid Sunnerbo härads södra och sydvästra länsmansdistrikt, omfattande socknarna Markaryd, Hinneryd och Traryd samt Annerstad, Nöttja, Torpa, Odensjö, Lidhult och Vrå, öfverflyttats till lånedistriktet för afdelningskontoret i Halmstad, hvilket öppnats för allmänheten den 15 juli 1901.

I afseende å länets *representation i Riksdagen* utses, jemlikt § 6 mom. 5 i riksdagsordningen och nådiga kungörelsen den 16 juni 1894, 5 riksdagsmän i Första kammaren samt, jemlikt § 13 riksdagsordningen och nådiga kungörelsen den 22 maj 1896, 7 riksdagsmän i Andra kammaren. Östra Värends och Sunnerbo domsagor äro hvardera fördelade i två valkretsar. Öfriga två domsagor i länet samt Vexjö stad utgöra hvar för sig en valkrets. I samtliga domsagorna med undantag af Mellersta Värends begagnas det omedelbara valsättet.

För *Vexjö stads* område och dertill hörande fundations- och donationsjord, hvilka i föregående femårsberättelser icke blifvit mera fullständigt omnämnda, har Länsstyrelsen, då frågan om städernas i riket jordinnehaf af dylik beskaffenhet under perioden varit föremål för undersökning och utredning, ansett lämpligt att här intaga följande af magistraten lemnade redogörelse.

Staden Vexjö — den enda staden i Kronobergs län — har en jemförelsevis hög ålder. Genom konung Magnus Erikssons bref af år 1342 erhöi Vexjö köpstadsprivilegier, men långt derförinnan hade Vexjö karakteren af stad och egde en efter dåtida förhållanden icke obetydlig folkmängd. Der var domkyrkan förlagd, och staden utgjorde säte för biskop. Redan under hednatid synes Vexjö hafva nått en viss grad af samhällelig utveckling och var centralplatsen för den hednakult, som i orten öfvades. När kristendomen sedermera infördes i landet, slog sig nykristna ned härstädes, bildade församlingar, förvärfvade jord och uppförde åt sig bostäder och hus för andaktsöfningar. Omsider uppfördes ett kloster i stadens omedelbara närhet och ett i sjelfva staden, hvilket i sin mån torde hafva bidragit till stadens tillväxt.

Af ålder hölls landsting i staden, och dervid afgjordes, efter allt att döma, ärenden för hela Tio härads lagsaga, ehuru mindre ting, specielt för Finvedens angelägenheter, jemväl höllos i Vernamo. Vexjö var således icke blott stiftets hufvudstad utan äfven hufvudstaden för Tio härads lagsaga.

Omförmälda kungabref, hvarigenom Vexjö förklarades för köpstad, kan således icke anses vara af någon grundläggande

betydelse för Vexjö såsom stad. Det tillkom »för borgarnes rättvisa böns skull» och köptes sannolikt med uppoffring af penningar till vederbörande. I detta bref stadgades bland annat, att guldsmeder, kettlesmeder och andra gerningsmän skulle slå sig ned i staden, såvida de ej vore jordegare å landet, och alla, som ville i staden bygga, skulle erhålla »så stor och tohligare privilegier, vilkor, frälserätt och nåde, som andre niuta i köpstadenom i rikeno», men dessa förmåner skulle icke för- anleda mistning för biskopen, domprosten och andra kaniker och klerker af gårdar, prebenden m. m. Staden höll mycket strängt på privilegiet, »att alla, som ville köpa eller sälja, skulle dit komma måndagen i hvarje vecka». Tidt och ofta bötfäldes personer, som drefvo smyghandel utom staden, och lades beslag på köpmansgoods, som utbjöds på landsbygden.

Förutom de förmåner, som beviljades staden för närings- livvets utveckling, har staden till förkofran och utrymme erhållit jord, hvaraf staden till hufvudsaklig del fortfarande är i besittning. Denna allmänningjord är känd under tre särskilda benämningar, nämligen fundationsjorden, Norra mark och Vestra mark, utgörande den sistnämnda den egentliga donationsjorden. När och under hvilka vilkor fundationsjorden och Norra mark tillfallit staden, är icke känt annat än hvad angår vissa delar af fundationsjorden. Fundationsjorden har ansetts vara den mark, hvarå staden funderats, och vore för stadens bebyggande närmast att tillgå. Vid försäljning af mark, som tillhört fundationsjorden, har lagfart beviljats, utan att Kungl. Maj:ts tillstånd till upplåtelsen behöft sökas.

De upplåtelse staden gjorde af allmänningjorden inne- fattade visserligen i de flesta fall endast nyttjanderätt på viss tid eller på »behagelig tid», men den besittningsrätt, som sålunda lemnades, blef nog i allmänhet varaktig och öfvergick slutligen enligt gängse föreställningssätt till fullständig eganderätt. Det hörde till regeln i äldre tider, att hvarje tomt skulle hafva sin kålgård, åker eller äng. Dessa intagor på stadens allmänning skulle alltså följa gården åt, och om en separat försäljning skedde, kunde klander anställas.

Den 31 augusti 1657 stadgades på allmän rådstuga, att det icke vore någon lofgifvet att upptaga kålgårdar och sälja från den gården han bodde uti till annan, och i flere domar förklaras, att man icke finge bortsälja en kålgård eller lycka af stadens allmänningjord från den tomt eller gård, till hvil- ken den hörde. »Den skulle gå till gården igen.» »Skulle följa gården åt.» Emellertid hölls ej så noga på denna föreskrift, och redan på slutet af 1600-talet meddelades uppbud på kålgårdar, åkrar, ängar och bol utan sammanhang med uppbud å tomter och gårdar, och sedermera blef detta alltmer vanligt. Enligt en år 1661 upprättad karta var nästan all brukbar mark af sta- dens fundationsjord under enskildt innehaf.

Någon åtgärd att till staden återvinna de delar af funda- tionsjorden, som tilläfvats blifvit olagligen afhända staden, har icke annat än i enstaka fall vidtagits, och en sådan åtgärd af mera allmän omfattning skulle numera icke leda till något resultat, då icke möjligt är att få utrönt, hvilka jordområden, efter att hafva upplåtits endast på viss tid, kommit att stanna kvar i enskild ego.

Hvad den s. k. Norra mark beträffar, har den af ålder tillhört staden. Då fråga varit om denna mark, hafva vid en- skilda tillfällen yttrats, att densamma vore en stadens alldeles

särskilda tillhörighet, som icke hade gemenskap vare sig med donations- eller fundationsjorden. Sannolikt har den gifvits staden till mulbete, skogsfång, vedbrand och till underlättande af på staden hvilande tunga. På Norra mark syftar tydligen ett af konung Johan III gifvet bref af den 19 september 1582, deri det bland annat heter, att stadens invånare besvärat sig öfver att bönderna omkring staden gjorde dem hinder på den skog och utmark, som af ålder legat under staden och hvarpå de erhållit konung Gustafs bref, hvilket »dem sampt med deras privilegier var förkommet när staden bran». Bäckaslöf var då ännu icke skänkt till staden, och någon skogsmark på annat håll egde ej staden.

1782 anhängiggjordes rättegång emellan »presternskapet» och Vexjö stads borgerskap angående bättre rätt till den s. k. Norra mark. Presternskapet påstod, att hela Norra mark vore kanike- och domkyrkojord och derföre borde återställas af borgerskapet, som olagligen inkräktat densamma. Häremot gemälde borgers- kapet, att till embetsgårdarna icke hörde mer än hvad som vore inhägnadt, och det öfriga vore af kommun beskaffenhet och staden tillhörigt sedan gamla tider. Denna rättegång af- slutades genom förlikning, hvarigenom »presternskapet» kom i be- sittning af ungefär en fjerdedel af Norra mark, medan staden behöll i det närmaste tre fjerdedelar deraf. Emellertid synes »presternskapets» andel hafva i värde motsvarat ungefärligen stadens behållna lott, ty uti beskrifningen till 1815 års karta öfver stadens fundationsjord och Norra mark uppskattades sta- dens 290 tunnland 7 kappland af Norra mark till 26 tunnland 14⁹⁰⁴ kappland samt presternskapets 103 tunnland 6 kappland till 24 tunnland 16⁰⁰⁶ kappland.

Då Norra mark med hänsyn till dess belägenhet långt ifrån den egentliga staden icke kan anses vara gifven staden för att användas till byggnadstomter, torde den rättast vara att be- trakta såsom likställd med sådan donationsjord, som städerna fordom erhållit till mulbete, skogsfång, vedbrand m. m., och med skäl torde kunna ifrågasättas, om icke stadens förfogande- rätt öfver densamma bör underordnas bestämmelserna i § 74 i kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad.

Till den egentliga donationsjorden är att räkna lägenheten Kungsmaden samt hemmanet eller rättare hemmanen Bäckaslöf, ty när Bäckaslöf donerades, beräknades det utgöra 6 mantal af krononatur, förmedlade till 3 mantal, och 1 mantal af skatte- natur.

Stadens rätt till Kungsmaden stadfästes genom konung Gustaf II Adolfs bref den 6 november 1617, och »Byn Bäckas- löf» donerades af drottning Kristinas förmyndareregering den 25 maj 1639 staden »till förbättring och utrymme» »med alla dess tillydande egor i skog, mark, fiskie och alle andre tillägor i våto och tärro, närlig och fiärran, intet undantagandes, obehindrade under staden att niuta, bruka och behålla». Denna donation konfirmerades af drottning Kristina genom bref den 27 oktober 1648 »till evärdelig ägendom». — Emellertid kom staden icke i besittning af den s. k. skattegården i Bäckaslöf, hvilken inne- hafts af en person vid namn Jon Berg, men blifvit lagd såsom skattevrak under »friherrskapet till Croneberg», och drottning Kristina skänkte staden såsom vederlag för den mistade gården ett hemman Höreshult i Örs socken och Allbo härad »att niutas, brukas och behållas med lika kondition och vilkor som bemälde by Bäckaslöf». Hemmanet Höreshult frångick emellertid ganska

snart staden, hvaremot skattehemmanet Bäckaslöf, hvilket blef inköpt af staden för 120 daler silfvermynt, synes hafva kommit i stadens ego ungefär samtidigt med att staden mistade hemmanet Höreshult.

Staden innehar fortfarande den donerade jorden, hvaraf icke någon del är indelad på stadens hus och tomter. Utan tvifvel har gränsen mellan donations- och fundationsjorden undergått någon förändring — i ett fall är detta med visshet känt — men gränsförändringen är sannolikt ganska obetydlig. År 1661, således endast en kort tid efter det staden erhöll Bäckaslöf, upprättades karta med beskrifning öfver Vexjö stad med tillydande egor, och tid efter annan har utstakning af rågången emellan fundations- och donationsjorden egt rum.

Enligt beskrifningen till 1815 års karta öfver Vexjö stads fundationsjord och Norra mark innefattade den under enskildt innehaf varande fundationsjorden i åker, äng och hagetäppor cirka 448 tunnland refningsinnehåll, uppskattade till i rundt tal 180 tunnland, och den del af fundationsjorden, som var till gemensamt nyttjande, cirka 23 tunnland refningsinnehåll, uppskattade till något öfver 3 tunnland, samt Norra mark 290 tunnland 7 kappland refningsinnehåll, uppskattade till 26 tunnland och 14⁹⁰⁴ kappland.

Bäckaslöf jämte ön Lindö innehåller i åker 83²²⁵ hektar, i äng 8⁷²⁹ hektar, i betes- och skogsmark 322⁸¹¹ hektar och i impediment 13⁶⁸¹ hektar. Kungsmaden innehåller i areal 3⁴⁰⁸ hektar åker, 0²⁹³ hektar äng och 0¹⁰² hektar impediment.

I länet funnos vid periodens slut en *köping* och två *municipalsamhällen*, nämligen köpingen (municipalsamhället) Ljungby samt municipalsamhällena Elmhult och Alfvesta. Köpingsrättigheterna för Elmhults nuvarande köping och sjelfständiga kommun hafva nämligen, såsom redan förut blifvit omnämndt, trädt i kraft först från och med ingången af år 1901. Särskilda kungl. skrivelser eller bref innefattande vissa föreskrifter i fråga om tillämpningen af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer hafva utfärdats för Ljungby köping den 31 januari 1879, för Elmhults stationssamhälle den 6 augusti 1885 och för Alfvesta stationssamhälle den 15 april 1898. Hvad angår tillämpningen af helsovårdsstadgans för riket föreskrifter rörande stad, hafva äfven utfärdats särskilda kungl. bref för Ljungby köping den 10 februari 1893, för Elmhults stationssamhälle den 7 december 1894 och för Alfvesta stationssamhälle den 15 april 1898. Med föranledande af lagen angående tillägg till förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1898, enligt hvilken lag ej mindre Ljungby köping, som ej utgör egen kommun, än äfven nyssnämnda samhällen varit att anse som municipalsamhällen, har genom nådigt bref den 5 mars 1899 meddelats föreskrifter angående ändring i de för dessa municipalsamhällen förut gällande administrativa bestämmelser.

Länets *naturliga beskaffenhet* har under den nu ifrågasvarande femårsperioden icke undergått anmärkningsvärd förändring i andra hänseenden, än som sammanhänga med jordbrukets fortgående utveckling äfvensom dermed, att åtskilliga vatten-dränkta och delvis frostförändrande marker blifvit genom afdiknings- och andra vattenregleringsföretag torrlagda samt större och mindre områden genom skogsafverkning kalhuggna eller

gallrade. Rörande jordbruket samt vattenregleringsföretagen och skogsafverkningen kommer Länsstyrelsen att här nedan i denna berättelse vidare yttra sig.

I detta sammanhang har Länsstyrelsen jemväl ansett sig böra omnämna åtskilliga under perioden utkomna *tryckta skrifter*, hvilka i ett eller annat afseende innefatta upplysningar och meddelanden eller biografiska uppgifter och anteckningar angående länet och dess befolkning under senast gångna eller förut tilländalupna tidskedan.

Bland dylika skrifter torde här särskildt förtjena omnämnas:

Handlingar rörande prestmötet i Vexjö den 25, 26 och 27 augusti 1896. Utgifna Vexjö 1897.

Vexjö stifts matrikel, utgifven af Axel Welander. Vexjö 1897.

Kungl. Kronobergs regementets officerskår samt civilmilitära personal af officers rang 1623—1896. Biografiska anteckningar utgifna af Gunnar Hyltén-Cavallius. Stockholm 1897.

Karta öfver Småland och Öland. Utgifven af Generalstabens litografiska anstalt. Stockholm 1898.

Matrikel öfver Vexjö stifts folk- och småskollärare år 1899. Utgifven af J. A. F. Vexjö 1899.

P. Wieselgren. Minnestal hållet å akademiska föreningen i Lund den 1 oktober 1900. Utgifven Stockholm 1900.

P. Wieselgren. En lefnadsteckning utgifven af Sigfrid Wieselgren. Stockholm 1900.

Till Peter Wieselgrens minne, svärdsslag från hans strid för svenska folkets nykterhet. Utgifven Stockholm 1900.

Till minne af C. W. Blomstrand vid doktorspromotionen i Lund 1900. Utgifven Lund 1900.

För hvarje särskildt år af perioden hafva utkommit årsberättelser och redogörelser angående den verksamhet, som utöfvats af Kronobergs läns landsting, Kronobergs läns hushållningssällskap, Vexjö högre allmänna läroverk, Vexjö elementarläroverk för flickor, Folkskolläroreseminariet i Vexjö, Andra skoldistriktets i Vexjö förlagda skola för döfstummas undervisning, Förskolan i Vexjö för blinda och förste provinsialläkaren i länet med flere allmänna institutioner eller offentliga organ.

Vidare hafva — förutom Länsstyrelsens allmänna kungörelser och Vexjö domkapitels cirkulär — utgifvits följande *tidningar och periodiska skrifter*: Nya Vexjöbladet med Ljungbyposten, Smålandsposten — Kronobergs läns tidning, Smålandspostens veckoblad, Vexjö stifts tidningar, alla för åren 1896—1900, samt Alfvastads tidning, som utkom från och med den 8 oktober 1898 till och med den 2 juni 1899, Smålandskuriren, hvilken utkom från och med den 5 december 1899 till och med den 5 juli 1900, Hemmets vän, som utkommit från och med den 1 januari 1898, Vernamoposten, som utkommit från och med den 2 december 1899, och Elmhults tidning, hvilken utkommit från och med den 2 januari 1900.

Såsom gratisbilaga till Nya Vexjöbladet har från och med år 1897 utkommit »Ny Smålands beskrifning», hvilket arbete i åtskilligt innehåller värdefulla historiska, geografiska, statistiska m. fl. uppgifter rörande länet och dess förhållande på skilda områden. Till utgången af år 1900 hade af detta arbete utgifvits beskrifning öfver 72 af länets 85 socknar.

2. Invånare.

Uti bifogade **tabell 1** lemnas redogörelse för länets *folkmängd* vid slutet af hvarje år under den gångna femårsperioden.

Af denna redogörelse framgår, att folkmängden vid periodens slut utgjorde enligt presterskapets uppgifter 159,124 och enligt mantalslängderna 159,670 personer. Då folkmängden i hela länet vid 1895 års slut uppgick enligt presterskapets uppgifter till 158,838 och enligt mantalslängderna till 159,023 personer, har således länets invånareantal under femårsperioden ökats med 286 kyrkoskrifna och 647 mantalskrifna personer.

Inom nedannämnda särskilda förvaltningsområden fördelade sig den mantalskrifna befolkningen vid utgången af år 1900 på följande sätt:

	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Konga härads fögderi	15,245	15,829	31,074
Uppvidinge » »	12,865	12,721	25,586
Kinnevalds och Norrvidinge härads fögderi	12,948	13,727	26,675
Allbo härads fögderi	14,208	14,658	28,866
Sunnerbo » »	19,824	20,328	40,152
Vexjö stad	3,088	4,229	7,317
Summa	78,178	81,492	159,670

Då dessa siffror jämföras med motsvarande siffror vid slutet af närmast föregående femårsperiod, visar det sig, att folkmängden minskats inom Konga, Kinnevalds och Norrvidinge samt Allbo härad, under det densamma ökats inom Uppvidinge och Sunnerbo härad samt Vexjö stad.

Att folkmängdssiffran stigit inom sistnämnda två härad, torde närmast vara beroende derpå, att den industriella verksamheten under senaste åren här väsentligen utvecklats, hvarigenom ökade tillfällena till inflyttning och stadigvarande arbetsförtjenst bereds särskildt för manliga arbetare. I Uppvidinge härad har sålunda antalet mantalskrifna mankön från 1895 till 1900 ökats från 12,066 till 12,865 och i Sunnerbo härad från 19,165 till 19,824.

Vid mantalskrifningen i slutet af år 1900 utgjorde den mantalskrifna befolkningen i Ljungby köping 809, i Elmhults dåvarande municipalsamhälle 895 och i Alfvesta municipalsamhälle 928 personer.

Vidkommande för öfrigt ej mindre befolkningstillståndet eller med andra ord befolkningens fördelning efter kön, ålder boningsort m. m. än äfven befolkningsrörelsen eller förhållandena med afseende å födelse och dödsfall, in- och utflyttningar m. m. tillåter sig Länsstyrelsen för nu ifrågavarande period åberopa Statistiska Centralbyråns årligen utkommande detaljerade uppgifter i hithörande demografiska ämnen.

I fråga om det *kyrkliga tillståndet* i länet kan Länsstyrelsen äfvenledes fatta sig helt kort, helst särskild embetsberättelse härom af stiftets biskop afgifvits vid prestmötet i Vexjö den 25, 26 och 27 augusti 1896. Väsentliga förändringar på förvarande område lära nämligen sedan dess icke hafva inträdt.

Länsstyrelsen har emellertid för egen del velat i sådant afseende nu meddela, att några *religiösa rörelser* af mera djupgående beskaffenhet under den gångna femårsperioden icke låtit sig inom länet förmärka. Af statskyrkans presterskap klagas

deremot flerstädes öfver tilltagande religiös och kyrklig indifferentism, särskildt från de mera bildade klassernas och det uppväxande släktets sida.

Att tidsandan öfver hufvud taget synes gå i den riktning, att de religiösa spörsmålen af den stora allmänheten omfattas med minskadt intresse, låter sig väl för öfrigt näppeligen förneka. Det ligger emellertid icke inom omfånget för denna berättelse att söka närmare ingå på de flere orsaker, som kunna anses härtill medverka.

I sin senaste femårsberättelse anmärkte Länsstyrelsen, huru som en viss afmattning syntes hafva inträdt i de separatistiska rörelserna inom länet. Någon mera lifaktig verksamhet på förnämnda område har visserligen, såvidt Länsstyrelsen varit i tillfälle inhemta, sedermera icke gjort sig gällande. Det är dock på grund af många samverkande omständigheter ganska vanskligt att tillförlitligen bedöma, huruvida och i hvad mån sektväsendet och de frireligiösa rörelserna inom länet i stort sedt äro stadda i tillbakagång eller utveckling. Några sifferuppgifter eller andra upplysningar af den beskaffenhet och innebörd, att förhållandena i berörda hänseende allsidigt och öfverskådligt belysas, har Länsstyrelsen icke kunnat införskaffa.

Här torde i allt fall böra omnämnas, att inom länet finnas allenast två legaliserade församlingar af främmande trosbekännare, nämligen metodistepiskopalförsamlingen i Delaryd af Göteryds socken och mosaiska församlingen i Vexjö. Sistnämnda församling, hvilken utbrutits från mosaiska församlingen i Kalmar, har bildats med stöd af kungl. brefvet den 10 september 1897. År 1900 utgjorde församlingsmedlemmarnes antal 53. Församlingen har ännu icke skaffat sig egen synagoga eller begravningsplats, men för barnens undervisning m. m. finnes särskild religionslärare anställd. Utgifterna bestridas genom utdebitering, som lämpas efter församlingsmedlemmarnes personliga skatteförmåga. Metodistepiskopalförsamlingen i Delaryd, hvars medlemsantal uppgifves för närvarande utgöra 45 personer, har jemlikt kungl. resolution den 24 augusti 1883 tillerkänts rätt till offentlig religionsutöfning. Församlingen har för en kostnad af cirka 4,000 kronor vid Sköldsbygd i Göteryds socken uppfört egen predikolokal, der gudstjenst i förening med så kallad söndagskola regelbundet hålles.

I afseende å metodisternas antal och verksamhet i länet under senast förflutna femårsperiod meddelas för öfrigt följande inhemtade upplysningar. Vid periodens början funnos 2 metodistförsamlingar med tillhopa 201 medlemmar. Motsvarande siffror voro vid periodens slut 3 och 198. År 1896 egde metodisterna 2 egna predikolokaler till beräknadt värde af 8,000 kronor. Under år 1897 tillkom ytterligare en, så att antalet vid slutet af år 1900 utgjorde 3 med beräknadt värde af 12,500 kronor. Skulden å dessa fastigheter, som år 1896 utgjorde 2,845 kronor, hade år 1900 nedgått till 1,600 kronor. För församlingarnas behof hade insamlats år 1896 2,048 kronor och år 1900 1,526 kronor. I 7 så kallade söndagskolor hade undervisats 373 barn under 1896 mot respektive 9 och 378 år 1900.

Rörande baptismen inhämtas af baptistmissionens årstryck och i öfrigt erhållna upplysningar, att vid femårsperiodens bör-

jan funnos inom länet 6 församlingar med tillhoppa 360 medlemmar. Motsvarande siffror voro vid periodens slut 7 och 375. Antalet baptistkapell har under perioden varit 3 med beräknadt värde af 4,000 kronor. Någon skuld förefinnes icke ä desamma. För församlingarnas behof hade insamlats år 1896 2,000 kronor och år 1900 3,015 kronor. I 10 så kallade söndagsskolor hade undervisats 125 barn år 1896 mot respektive 16 och 385 år 1900. I Sunnerbo härad har baptismen sina flesta anhängare. Den baptismen närstående sekten helgeaner lär äfven der räkna ett fatal anhängare i Hinnerys och Ryssby socknar.

Katolikernas antal i länet är allt fortfarande ganska ringa, och någon katolsk propaganda har här under den gångna perioden veterligen icke öfvats.

Största antalet dissenters tillhör tvifvelsutän Svenska missionsförbundet eller den så kallade waldenströmska söndringen inom statskyrkan, men äfven andra närbeslägtade, mer eller mindre frireligiösa riktningar och föreningar, såsom Sunnerbo missionsförening, Evangelisk-luterska missionsföreningen i Vexjö, åtskilliga så kallade nattvardsföreningar m. fl., torde räkna icke så få anhängare inom länet. Att ens närmelsevis uppgifva dessas antal låter sig af lätt förklarliga orsaker svårligen göra. Såsom en mätare härutinnan torde dock i viss mån kunna tjena de uppgifter, som Länsstyrelsen införskaffat rörande samtliga inom länet förefintliga så kallade missions- eller bönehus. Af dessa uppgifter framgår, att missionshusens antal vid slutet af år 1900 uppgick till 38, fördelade på 25 socknar. Ensamt inom Sunnerbo härad finnas 17, af hvilka 11 anses tillhöra de så kallade waldenströmarne. I 61 af länets socknar finnas icke några missionshus. I förra femårsberättelsen upptogs missionshusens antal till 24.

Beträffande frälsningsarmén och dess verksamhet har Länsstyrelsen icke annat att förmäla, än att denna rörelse fortfarande är i saknad af nämnvärd tillslutning från länsbefolkningens sida.

En folkrörelse, som deremot under perioden tillvuxit både i omfattning och styrka, är *nykterhetssträfvandena*. Rörande nykterhetssällskapen inom länet har Länsstyrelsen funnit lämpligt att här intaga följande kortfattade redogörelse angående medlemsantalet m. m. enligt uppgifter, som meddelats af vederbörande befattningshafvande inom sällskapen.

Af världsgoodtemplarorden funnos vid femårsperiodens början inom Vexjö distrikt, hvilket omfattar Kronobergs län, 18 loger med tillsammans 781 medlemmar. Vid periodens slut voro logernas antal 33 och medlemsantalet 1,076. Orden disponerar öfver 6 ordenshus, till hvilka särskilda byggnadsföreningar, bolag eller enskilda personer äro egare. Inom nationalgoodtemplarorden, der Kronobergs distriktslogo omfattar Kronobergs län, funnos vid början af 1896 20 grundloger med tillhoppa 550 medlemmar och vid slutet af år 1900 17 grundloger med 380 medlemmar. Nationalgoodtemplarorden eger här i länet tillsammans med templarorden ett ordenshus. Rörande templarorden hafva några andra statistiska uppgifter icke kunnat erhållas, än att lokaltemplen inom länet numera utgöra 19 med sammanlagdt 643 medlemmar. Denna orden eger ett eget ordenshus och ett tillsammans med nationalgoodtemplarne. Blåbandsföreningarnas antal utgjorde vid periodens början 8 med 418 medlemmar mot 14 med 711 medlemmar vid periodens slut. Härvarande blåbandsföreningar ega icke något ordenshus.

Af den absoluta fordran på så kallad helnykterhet, som samtliga dessa sällskap och föreningar göra gällande, föranledes visserligen alltjemt synnerligen stor manspillan i deras läger till följd af löftesbrott från många medlemmars sida, men otvifvelaktigt synes dock vara, att nykterhetssträfvandena äfven i denna sin mest radikala riktning vinna allt mera ökad tillslutning, särskildt inom befolkningens bredare lager. Rättvisligen bör också erkännas, att nykterhetssällskapen genom sin oförtröttade verksamhet i mångt och mycket fört nykterhetsaken framåt.

Många andra goda krafter hafva emellertid i sådant syfte medverkat. De moderata nykterhetsvännerna, hvilka sträfvanden hufvudsakligen riktas på sådana åtgärder, som äro egnade att på öfvertygelsens och uppfostrans väg så småningom afvänja folket från rusdrycksförbrukning, hafva förvisso på sitt sätt verksamt bidragit till nykterhetens främjande. Presterskapet och skollärarekåren hafva flerstädes lemnat nykterhetsrörelsen kraftigt stöd. Äfven de i länet utkommande tidningarna hafva härvid förtjenstfullt medverkat.

Att bruket och det därmed ofta och nära sammanhängande missbruket af spritdrycker i stort sedt äro i märkbart aftagande bland länets alla folkklasser, anser sig Länsstyrelsen utan tvekan kunna vitsorda. Hufvudsakligen samstämmande uppgifter härom hafva också meddelats icke blott af presterskapet utan äfven af polismyndigheterna i länets skilda orter. Men samtidigt med det Länsstyrelsen konstaterar detta glädjande förhållande, kan Länsstyrelsen icke underlåta att framhålla, hurusom den hastigt och i oroväckande grad tilltagande konsumtionen af maltdrycker flerstädes i länet redan urartat derhän, att vänner af nykterhet, ordning och sedlighet med bekymmer motse den fara, som hotar, derest icke genom lagstiftningens snara mellankomst i tid sättes en effektiv dam gent emot maltdrycksflodens ohejdade och förderfbringande framfart. Särskildt är det numera kringföringen och försäljningen af maltdrycker, som på åtskilliga ställen inom länet, och synnerligast der flere bryggerier och deras handtlångare samtidigt täfla om marknaden och konsumenternas smak, bedrifves i så ohemul omfattning och på så hänsynslöst sätt, att de kringfarande ölvagnarna eller — såsom de af befolkningen nog så betecknande kallas — »de rullande ölkrogarna» blifvit till en verklig landsplåga för den ordningsälskande allmänheten.

Såväl Länsstyrelsen som kommunal- och polismyndigheterna i orterna söka visserligen att med alla till buds stående lagliga förfoganden hämma missförhållandena i afseende å maltdryckshandeln, men det visar sig allt tydligare, att med nuvarande otillfredsställande lagstiftning i ämnet det icke låter sig göra att verksamt och varaktigt stäffa de öfverhandtagande missbruken. Synnerligast från Uppvidinge härad klagas öfver att maltdryckshandeln under senare åren i betänklig grad der tilltagit samt att nykterheten och det sedliga tillståndet häraf ofördelaktigt påverkats.

Då fångullorna vid härvarande länsfängelse utvisa, att cirka 57 procent af alla till fängelset inkomna *bötesfångar* blifvit dömda för fylleri enbart eller fylleri i förening med våldshandlingar, såsom misshandel, hemfridsbrott m. m., torde följande uppgifter angående bötesfångarnes hemort och antal vara af ett visst intresse för belysande af sedlighetstillståndet inom länets olika delar.

Bötesfångarnes hemort.	Bötesfångarnes antal.					Summa.
	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.	
Uppvidinge härads fögderi	38	55	49	34	38	214
Konga » »	20	12	14	17	13	76
Kinnevalds och Norrvidinge härads fögderi	7	14	2	11	5	39
Allbo härads fögderi	14	15	12	22	9	72
Sunnerbo » »	8	11	12	9	7	47
Vexjö stad	30	21	33	24	37	145
Summa	117	128	122	117	109	593

Af Chefens för Justitiedepartementet senaste embetsberättelser angående rättsväsendet inhemtas, att antalet sakfälda personer, hvilka vid länets domstolar blifvit *dömda* till ansvar för *fylleri*, utgjort år 1896 151, år 1897 261, år 1898 341 och år 1899 283. Jemföras dessa siffror med motsvarande siffror för andra län, visar det sig, att förhållandena i detta fall varit i så måtto gynsamma för länet, att lägre siffror blott förekommit år 1896 i 1 län, 1897 i 2 län, 1898 i 3 län och 1899 i 1 län.

Antalet *sakfälda* på 100,000 af medelfolkmängden har utgjort:

	I riket.		I länet.	
	För gröfre brott.	För ringare brott.	För gröfre brott.	För ringare brott.
År 1896	44	202	23	104
» 1897	44	200	27	104
» 1898	44	210	19	105
» 1899	43	209	19	77

De i länet sakfäldes relativa antal har i medeltal för ifrågavarande år utgjort för gröfre brott ungefär jemnt hälften och för ringare brott mindre än hälften af motsvarande medeltal för hela riket. Gynsammare eller lika gynsamma förhållanden som här i länet hafva i berörda hänseenden förekommit i jmförelsevis få andra län, nämligen:

	För gröfre brott.	För ringare brott.
År 1896	i 5 län	i 5 län
» 1897	» 7 »	» 4 »
» 1898	» 2 »	» 4 »
» 1899	» 3 »	» 0 »

Af samtliga under förenämnda fyra år för gröfre brott inom länet sakfälda, hvilkas antal uppgått till 141, hafva allenast 98 varit födda i länet.

Enligt senaste tillgängliga, för år 1898 sammanförda statistiska uppgifter rörande befolkningsförhållandena i riket är det endast i två län, der antalet barnaföderskor med *oäkta barn* varit lägre än i Kronobergs län.

De här ofvan intagna statistiska siffrorna och i öfrigt anmärkta förhållandena äro i sin mån egnade att bära vittnesbörd derom, att länets befolkning, i allmänhet och i stort sedt, fortfarande såsom tillföre utmärker sig för sedlighet och laglydnad.

Efter att sålunda i korthet hafva redogjort för nykterhetsrörelsen och dermed nära sammanhängande ämnen har Länsstyrelsen ansett sig böra omnämna en annan folkrörelse, som under

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Kronobergs län.

den gångna perioden vuxit ut till en ganska betydande omfattning. Länsstyrelsen syftar härvid på det *frivilliga skytteväsendet*.

Genom särskilda i och för denna angelägenhets ordnande af Kungl. Maj:ten den 15 december 1893 fastställda grunder och stadgar med sedermera i dessa stadgar den 6 maj 1898 och den 21 december 1900 vidtagna ändringar har skytteväsendet kunnat vinna en jmförelsevis fast organisation. Härtill kommer, att Riksdagen tid efter annan beviljat allt större anslag till uppmantrande och understödande af skytteväsendet, hvars makt-påliggande uppgift är att befrämja skjutskickligheten bland svenska folket och hos detsamma väcka ett lefvande intresse och håg att bidra till fäderneslandets försvar.

Till belysande af skytteväsendets utveckling och verksamhet här i länet meddelas, att Kronobergs skytteförbund, hvilket vid periodens början bestod af 8 skytteföreningar med sammanlagdt 598 medlemmar, deraf 516 aktiva och 82 passiva, vid periodens slut omfattade 35 skytteföreningar med 2,381 medlemmar, deraf 2,256 aktiva och 125 passiva. Medlemsantalet var sålunda vid periodens slut nära nog fyra gånger så stort som vid dess början. Största tillväxten i numerären hade egt rum under år 1900, då 19 nya skytteföreningar bildats och medlemsantalet ökats från 1,044 till 2,381. Antalet anslagsberättigade skyttar, hvilka skjutit 60 protokollsförda skott, utgjorde 291 år 1896 mot 1,285 år 1900. År 1896 hade lossats 44,539 skarpa skott mot 145,967 år 1900.

Beträffande skytteförbundets och skytteföreningarnas ekonomiska angelägenheter omförmäles här, att förbundets inkomster hufvudsakligen utgjorts af det årliga statsanslaget, hvilket för hela perioden utgått med sammanlagdt 3,667 kronor. Skytteföreningarnas inkomster hafva bestått af dels belöpande statsanslag, dels ock årsavgifter, som medlemmarne erlagt med belopp, hvilka för olika föreningar vexlat mellan 50 öre och 2 kronor för aktiva samt 1 krona och 5 kronor för passiva medlemmar. Något anslag från landsting eller kommuner har hvarken förbundet eller föreningarna åtnjutit. Visserligen väcktes år 1899 af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, efter framställning af förbundsstyrelsen, och år 1900 af medlem utaf Landstinget förslag, att Landstinget måtte bevilja förbundet ett årligt understöd till inköp af ammunition, men dessa förslag tillvunno sig icke Landstingets bifall.

Af den lemnade redogörelsen framgår, att det frivilliga skytteväsendet under perioden, och särskildt under dess sista år, vunnit en förhållandevis ganska stor tillslutning här i länet. Och det kan skäligen antagas, att skytteleden skola komma att på frivillighetens väg än vidare ökas. Särskildt torde detta blifva förhållandet, derest ammunition kostnadsfritt tillhandahölles skyttarne, hvilka såmedelst icke behöfde underkasta sig några ekonomiska uppoffringar för dylikt ändamål.

Då Länsstyrelsen i sina senaste femårsberättelser berört förhållandena rörande tidningsläsningen och sockenbiblioteken, har Länsstyrelsen till vidare belysande af nämnda förhållanden velat äfven i denna berättelse lemna ytterligare redogörelse i dessa hänseenden.

Hvad *tidningsläsningen* vidkommer, synes densamma vara i oafbrutet och jemnt tilltagande. Genom sin prisbillighet bana sig tidningarna numera väg snart sagdt till hvarje hem. Sålunda utdelades genom länets postanstalter till prenumeranter för

år 1900 eller del deraf tidningar och tidskrifter till ett antal af i rundt tal 34,800 exemplar. Såvidt erhållna uppgifter gifva vid handen, hafva af de inom länet mest spridda tidningarna under nyssnämnda tid genom postverkets förmedling utdelats:

	Antal exem- plar.		Antal exem- plar.
Aftonbladet, dagliga upplagan	226	Reformatorn	107
Aftonbladet, halfveckoupplagan	3,146	Sanningsvittnet	236
Allers Familjejournal	628	Skånska Dagbladet	1,608
Allers Mönstertidning	539	Smålands-Posten	3,597
Annonsblad till Tidskrift för landtmän	444	Smålands-Postens Veckoblad	6,256
Barnens egen tidning	154	Solglimten	147
Dagen	262	Stockholms-Tidningen	1,150
Dagens Nyheter	410	Svensk Läraretidning	140
Hemmets vän	242	Svensk Damtidning	143
Idun och Iduns mönstertidning	524	Svensk Skyttetidskrift	113
Ljus	391	Svenska Dagbladet	274
Missionstidning, Svenska kyrkans	166	Svenska Landtmannatidningen	145
Nya Dagligt Allehanda	321	Svenska Morgonbladet	448
Nya Vexjö-Bladet	4,862	Svenska Posten	335
Praktisk tidning för handverk och handel	177	Triumf	433
		Vårt Land, dagliga upplagan	156
		Vårt Land, veckoupplagan	202

Till upplysning om sockenbiblioteken i länet har Länsstyrelsen genom presterskapet införskaffat åtskilliga uppgifter, som finnas sammanförda i vidstående tabell A.

Af de inkomna uppgifterna har för öfrigt inhemtats, att sockenbiblioteken i 4 kommuner under senare åren blifvit skingrade eller eljest kommit i fullständig lägervall samt att af de 30 nu förefintliga sockenbiblioteken 9 finnas i godt eller vårdadt skick, 5 i någorlunda godt eller försvarligt skick samt 5 i mindre godt eller vanvårdadt skick. Från 11 kommuner, der sockenbibliotek fortfarande finnas, hafva inga uppgifter i detta hänseende meddelats. Målsmanskapet utöfvas för 21 sockenbibliotek af kommunalstämman och för 7 af kyrkostämman. För 2 sockenbibliotek har upplysning i detta fall icke lemnats. Bibliotekens omvårdnad är i regel utan ersättning anförtrord åt folkskollärare i kommunen eller församlingens organist. Vidkommande slutligen sockenbibliotekens beskaffenhet gifva de inkomna uppgifterna vid handen, att de nu förefintliga bokförråden hufvudsakligast bestå af äldre skrifter i religiösa, historiska och geografiska ämnen.

I Länsstyrelsens berättelse för åren 1871—1875 upptogs sockenbibliotekens antal i länet till icke mindre än 50.

Af den sålunda verkställda utredningen synes otvetydigt framgå, att, hvad Kronobergs län vidkommer, intresset för sockenbibliotekens vidmakthållande och utveckling i högst väsentlig mån aftagit och numera är synnerligen ringa. Alla tecken tyda derpå, att denna institution, som dock, derest den ändamålsenligt utvecklades, borde kunna vara en mäktig häfstång för folkbildningens främjande, snart nog kommer att på de flesta ställen råka i glömska och förfall, derest icke ändamålsenliga åtgärder vidtagas för att ånyo väcka och underhålla det kommunala och enskilda intresset för denna allmännyttiga angelägenhet.

Helsotillståndet inom länet, der under den gångna perioden någon svårare farsot icke härjat, har enligt hvad förste provinsialläkaren meddelat, på det hela taget varit jemförelsevis

Tab. A. Öfversigt af sockenbiblioteken i Kronobergs län.

Kommun, der sockenbibliotek finnes.	Antal band.	Tillökning under perioden.	Begagnande.	Underhåll.
Vexjö stad	1,293	180 band.	{Flitigt af skolbarnen och yngre personer.	{Årligt anslag 100 kr. af stadsfullmäktige.
Hemmesjö och Tegnaby	259	Ingen.	Mycket ringa.	Intet anslag.
Furuby	180	Obetydlig.	Föga eller intet.	D:o.
Hofmantorp	100	Ingen.	Intet.	D:o.
Långsjö	30	D:o.	{Synes hafva fallit i glömska.	D:o.
Tingsås	1) 22	D:o.	Intet.	D:o.
Väckelsång	165	D:o.	Minskadt.	{Räntan af bibliotekskassan, 458 kr.
Nöbbele	250	7 band.	D:o.	{Anslag af bibliotekskassan, 100 kr.
Östra Torsås	425	Obetydlig.	D:o.	{Frivilliga gåfvor vid vigelar och dylikt.
Nottebäck	1) 270	26 band. 1)	D:o.	{10 kr. årligen från kommunen.
Åseda	200	Ingen.	Ganska flitigt.	Intet anslag.
Elghult	255	90 band.	Ökad.	{50 kr. årligen af hunds-katten.
Algutsboda	214	Ingen.	Minskadt.	{Tillfälligt anslag af kommunen.
Bergunda	103	30 å 40 band.	Ökad.	{1/6 af socknens brännvinsmedel.
Täfvellsås	158	Ingen.	Föga eller intet.	Intet anslag.
Jät	230	Ej obetydlig.	Någorlunda flitigt.	Enskilda gåfvor.
Urshult	284	Ingen.	Minskadt.	Intet anslag.
Asa	96	Ej nämnevrd.	Någorlunda flitigt.	D:o.
Gårdsby	266	5 band.	Minskadt.	1/4 af hunds-katten.
Söraby	264	Ej nämnevrd.	Föga.	{Anslag af kommunen.
Virestad	425	Ingen.	Sparsamt.	{Anslag af kommunen och gåfvor.
Vislanda	175	Ej nämnevrd.	Flitigt.	{Anslag af socken-kassan n:r 3.
Blädinge	100	D:o.	Någorlunda flitigt.	{Anslag af kommunen.
Skatelöf	450	Obetydlig.	Minskadt.	D:o.
Vestra Torsås	195	Ingen.	Föga.	Låneafgifter.
Härlunda	75	D:o.	D:o.	Intet anslag.
Lekaryd	156	8 band.	Minskadt.	Låneafgifter.
Aringsås	260	Ingen.	Flitigt.	{Gåfvor från Patriotiska sällskapet m. fl. samt anslag från kommunen.
Hjortsberga	110	D:o.	{Endast af skolbarn.	Intet anslag.
Göteryd	175	Ej nämnevrd.	Något ökad.	{Anslag af kommunen och låneafgifter.

1) Jemte en del ströskrifter.

godt. Bland smittosamma sjukdomar hafva hufvudsakligast förekommit difteri, skarlakansfeber och tarmtyfus (nervfeber). Antalet sjukdoms- och dödsfall i sistnämnda sjukdomar framgår af följande uppgifter:

År.	Difteri.		Skarlakansfeber.		Tarmtyfus.	
	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.
1896	254	58	175	13	87	7
1897	261	51	156	16	78	8
1898	225	48	102	7	61	5
1899	243	41	210	8	49	5
1900	329	42	352	19	69	9
Summa	1,312	240	995	63	344	34

Influenta vann epidemisk utbredning i länet under förra delen af år 1899. Härförutom hafva å olika tider under perioden uppträdt epidemier af messling och kikhosta. Bland öfriga smittosamma sjukdomar hafva förekommit mera sporadiska fall af hjernfeber, barnsängsfeber, smittosam ögonsjukdom m. fl.

Hvad angår lungtuberkulos (lungst), lär det beklagliga förhållandet hafva inträffat, att denna sjukdom vunnit ökad utbredning inom länets sydvestra delar, och särskildt har detta förhållande iakttagits inom Elmhults och Ryds extra provinsialläkaredistrikt. Vederbörande distriktsläkare hålla före, att orsaken härtill i icke oväsentlig mån härflyter deraf, att en mängd yngre personer från dessa trakter årligen på hösten under den s. k. betkampanjen taga anställning i Skåne och Danmark, der de under strängt arbete samt jämförelsevis klen och mindre ordentligt kosthåll långa tider vistas uti öfverbefolkade och i sanitärt hänseende särdeles illa utrustade soffrum och bostadslägenheter. De äro tydligtvis under sådana omständigheter utsatta för att ådraga sig lungssotssmitta, och det uppgifves icke sällan hafva inträffat, att de efter återkomsten visat sig behäftade dermed och sålunda medfört smittan till sina hem.

I fråga om det ekonomiska tillståndet i länet har, hvad landsbygden angår, af kronofogdarne samstämmigt uttalats den mening, att ställningen under perioden varit god. Kronofogden i Sunnerbo härad har härvid dock anmärkt, att mot periodens slut en något trycktare ställning kunnat förmärkas särskildt inom södra delen af nämnda härad, der förut — och särskildt under byggandet af Skåne—Smålands och Markaryd—Veinge jernvägar — en för långt drifven spekulation på åtskilliga områden gjort sig gällande.

Såvidt Konungens Befallningshafvande för egen del varit i tillfälle iakttaga, har jordbruket, som utgör länets hufvudnäring, bedrifvits under förhållanden, hvilka varit i så måtto gynnsamma, att skördarna under perioden i genomsnitt utfallit fullt medelmåttiga och att de förut låga prisen å jordbruksalster så småningom i afsevärd mån stegrats. Härtill kommer, att skogsprodukter rönt liflig efterfrågan och särskildt under sista delen af perioden betingat ovanligt höga pris.

I följd af det allmänna uppsving, som varit inom näringslivets skilda områden förherrsande, lära äfven öfriga näringsgrenar, såsom industrien, handeln, handtverkerierna m. fl., arbetat under förhållanden, som i stort sedt kunna betecknas såsom eko-

nomiskt gynnsamma. Till belysande häraf torde kunna anföras, att den i bevillningsafseende beräknade inkomsten af »rörelse eller yrke eller eljest», hvilken inkomst för år 1895 uppskattades till för länets landsbygd 1,468,747 kronor och för Vexjö stad 878,300 kronor eller sammanlagdt 2,347,047 kronor, för år 1900 stigit till för landsbygden 2,396,687 kronor och för Vexjö stad 1,117,729 kronor eller sammanlagdt 3,514,416 kronor, utvisande i det hela en ökning af icke mindre än 1,167,369 kronor.

För såväl jordbruket som öfriga skuldbelastade näringsgrenar har emellertid den eljest under de rådande gynnsamma konjunkturerna påräkneliga behållningen i icke ringa mån nedbringats icke blott genom den höga räntefot, som under senare delen af perioden varit gällande, utan äfven genom de väsentligt stegrade arbetsprisen. Oemotsägligt torde nämligen vara, att på intet annat område af arbetsmarknaden den allmänna stegringen varit så genomgående och förhållandevis betydlig som i fråga om dagsverkspris, tjenstehjonslöner och arbetslöner för industriarbetare m. fl. Det lär således med fog kunna sägas, att för den kroppsarbetande befolkningen den senast gångna perioden varit väsentligen gynnsammare i ekonomiskt afseende än närmast föregående tidsskeden.

Till vidare belysning af den ekonomiska ställningen anser sig Länsstyrelsen kunna åberopa nedan intagna sifferuppgifter rörande befolkningens tillgodohafvanden i bankinrättningar inom länet:

	^{31/12} 1895.	^{1/12} 1900.
<i>Sparbankerna:</i>		
Antal insättare	45,518	49,956
Deras sammanlagda tillgodohafvanden kr. 9,261,228		12,094,741
Medelvärdet af hvarje insättares tillgodohafvande »	203·46	242·11
<i>Postsparbankskontoren:</i>		
Antal insättare (motböcker)	8,371	9,135
Deras sammanlagda tillgodohafvanden kr. 1,050,077		1,373,724
Medelvärdet af hvarje insättares tillgodohafvande »	125·44	150·38
<i>Riksbankens och enskilda bankernas afdelningskontor:</i>		
På depositions-, upp- och afskrifnings- m. fl. räkningar inestående kr. 5,013,477		10,443,209

I samtliga förenämnda bankinrättningar funnos således vid periodens början inestående sammanlagdt 15,324,782 kronor mot 23,911,674 kronor vid periodens slut. Ökningen under perioden har följaktligen uppgått till 8,586,892 kronor.

Såsom en mätare i afseende å det ekonomiska tillståndet kan jemväl tjena följande redogörelse för lagsökningar, exekutiva auktioner, utmätningar, konkurser, vaxelprotester och afdömda vaxelmål.

Rörande de af Länsstyrelsen handlagda dels lagsökningsmål, hvilka föranledt åläggande af betalningsskyldighet, dels ock exekutiva auktioner å fast egendom lemnas uppgifter i nedanstående öfversigt:

År.	Antal afgjorda lagsökningssmål, deri	Antal personer, hvilka	Belopp i kr., för hvilket	Exekutiva auktioner å fast egendom.		
				Antal.	Taxeringsvärde, i kr.	Köpskilling, i kr.
1896	340	488	145,195	12	39,600	43,365
1897	281	387	96,535	9	116,700	93,532
1898	232	327	130,750	10	156,500	105,011
1899	267	419	133,260	8	66,533 33	48,255
1900	325	409	164,275	11	118,900	89,360
Summa	1,445	2,080	670,015	50	498,233 33	379,523

Då förestående siffror jemföras med motsvarande siffror för närmast föregående femårsperiod, visar sig bland annat, att antalet nedgått för lagsökningssmålen från 1,897 till 1,445 och för exekutiva auktionerna från 55 till 50.

Till vidare jemförelse omförmäles, dels att öfverexekutor i Vexjö under åren 1896—1900 afgjort 81 lagsökningssmål, deri betalningsskyldighet ålagts, mot 146 under åren 1893—1895, dels ock att under senaste femårsperioden af kronofogdarne för rättats 13 exekutiva auktioner å fast egendom och af magistraten i Vexjö 8 mot respektive 37 och 50 under närmast föregående femårsperiod. För länet i dess helhet hafva således ifrågavarande lagsökningssmål nedgått från 2,043 under åren 1891—1895 till 1,526 under åren 1896—1900 och de exekutiva fastighetsauktionerna under motsvarande tider från respektive 142 till 71. Utsträcker jemförelsen äfven till perioden 1886—1890, visar sig nedgången i antalet dylika utsökningssärenden än mera påfallande, i det berörda lagsökningssmål då uppgingo till 4,174 och exekutiva auktionerna å fast egendom till 149.

Rörande antalet *konkurser*, verkställda *utmätningar* och *vexelprotester* samt vid rådhusrätten i Vexjö afdömda *vexelmål* lemna upplysningar i *tabell B*.

Till jemförelse må anföras, att antalet konkurser åren 1891—1895 uppgick till 314, deraf 247 å landsbygden och 67 i staden.

I afseende å befolkningens *lefnadssätt* och *bostadsförhållanden* hafva de gångna fem åren tydligtvis icke kunnat medföra några synnerligen anmärkningsvärda förändringar. Såsom en naturlig och gifven följd af de gynsamma ekonomiska konjunkturen, hvilka i allmänhet varit rådande, torde emellertid kunna framhållas, att särskildt arbetarebefolkningen varit i tillfälle att i ökad grad tillfredsställa de stigande anspråken på förbättrade existensvilkor beträffande bland annat föda och kläder. I sistnämnda hänseende synes dock uppfattningen om hvad som må vara behöfligt i många fall gå utöfver gränsen för en klok och omtänksam hushållning. Sålunda lærer det exempelvis bland tjänstehjonsklassen vara alltför vanligt, att hela årslönen an-

vändes uteslutande till kläder. Att en viss lyx härutinnan börjat göra sig gällande, låter sig icke förneka.

Hvad *byggnadssättet* vidkommer, tages tvifvelsutän vid uppförande af bostäder nu mera än tillförene hänsyn icke blott till yttre prydlighet utan äfven till inre bekvämlighet.

Byggnadsverksamheten har under perioden varit förhållandevis rätt liflig. Vid några af de större nybygda fabriks- och verkstadsbyggnaderna, såsom exempelvis vid Strömsnäs bruk och Thimsfors, hafva uppförts tidsenliga och synnerligen väl ordnade arbetarebostäder. Några åtgärder till främjande eller förverkligande af egnahemsidén för arbetarebefolkningen hafva deremot, så vidt känt är, ännu icke blifvit här i länet vidtagna.

I detta sammanhang torde vidare böra omförmälas, att ändamålsenliga planer för bebyggandet af områden, som angränsa Braås och Åseda jernvägsstationer å Vexjö—Klafrestrom—Åseda jernväg, blifvit under perioden upprättade. Bebyggda äro redan vid Braås 13 och vid Åseda 21 af de planlagda tomterna. Å sistnämnda plats te sig samtliga de nyuppförda byggnaderna i ganska prydligt skick.

Bland enskilda byggnadsföretag torde det af grefve Fredrik Bonde å Theleborgs egendom i närheten af Vexjö enligt ritning af arkitekten H. Boklund uppförda slott förtjena att särskildt omnämnas såsom varande af monumental betydelse. Slottet, hvilket hållits i tidig tysk renässansstil med rikligen inblandade engelska motiv, är uppfördt med fasader i olikfärgade granitstycken, här och der afbrutna af listverk och ornament, hvilka i förening med burspråk, loggior, balkonger och koppartäckta torn åstadkomma en synnerligen tilltalande totalverkan.

Några *sociala rörelser* för bildandet af fackföreningar bland arbetare eller sammanslutningar bland arbetsgifvare hafva här icke kommit till synes. Strejker eller lockouter af nämnvärd omfattning hafva icke heller förekommit under nu ifrågavarande period.

Tab. B. Antal konkurser, verkställda utmätningar och vexelprotester samt afdömda vexelmål i Kronobergs län åren 1896—1900.

År.	Konkurser.		Verkställda utmätningar.		Verkställda vexelprotester.	Vid rådhusrätten i Vexjö afdömda vexelmål.
	Landsbygden.	Vexjö.	Landsbygden.	Vexjö.		
1896	42	9	326	13	612	306
1897	42	5	307	17	501	270
1898	34	6	306	6	608	292
1899	50	9	330	28	930	478
1900	48	4	370	24	1,212	455
Summa	216	33	1,639	88	3,863	1,801

3. Näringar.

A) **Jordbruk.** I öfverensstämmelse med hvad i föregående femårsberättelser uppgifves, utgör jordbruk i förening med boskapsskötsel länets hufvudnäring, och grundar sig den redogö-

görelse, som Länsstyrelsen nu går att afgifva öfver landthushållningens utveckling och ståndpunkt inom länet, till väsentlig del såväl på Hushållningssällskapets årsberättelser, uti hvilka

meddelanden från de olika hushållningsdistrikten inflyta, som äfven på landtbruksingenjörens och mejeriinstruktörens redogörelser öfver deras verksamhet.

Uti femårsberättelsen för 1871—1875 lemnas i beskrifningen öfver länets allmänna naturbeskaffenhet några kortfattade upplysningar angående *jordens beskaffenhet* inom länet. Såsom i viss mån upplysande har Länsstyrelsen ansett sig kunna härtill foga några kompletterande uppgifter, hvilka delvis hemtats ur den vid Sveriges Geologiska Undersökning upprättade beskrifning.

Af denna beskrifning framgår bland annat, att jordarterna krosstensgrus och mossar här i länet intaga största området. Krosstensgruset, som bildar liksom ett täcke öfver den fasta berggrunden, är synnerligast i länets nordliga del i betydlig grad stenhöljdt och svårbrukadt. Det förekommer i allmänhet såsom en fin, sandig, lös grundmassa med deri inbäddade större eller mindre stenar. Detta oaktadt är denna jordart ingalunda ofruktbar, utan kan vid rätt behandling och ofta återkommande gödslingar frambringa vackra grödor. Mossarna uppgifvas år 1882 efter af Jernkontorets torfingeniör verkställda undersökningar upptaga jemte mader och sankar marker en areal af omkring 128,350 hektar, deraf omkring 107,122 hektar efter torrläggning voro dels odlingsbara till frambringande af säd och gräs, dels ock användbara för skogsodling eller för tillverkning af brännrotf. Återstående 21,228 hektar utgöras af mindre godartade, frostförande mossar.

Glacialera eller hvarfvig lera samt vanlig åkerlera förekomma i mycket ringa utsträckning inom mindre delar af länet. Den förstnämnda leran ligger emellertid på ett så betydligt djup, att densamma icke kan för rimlig kostnad upptagas och användas såsom jordförbättringsmedel, hvartill den genom sin kalkhalt, fullt jemförlig med mergel, eljest vore synnerligen lämplig. Detta förhållande är desto ofördelaktigare, som alla öfriga jordarter inom länet äro fattiga på kalk, hvarför detta ämne måste tillföras från aflägsna orter utom länet och till följd häraf ej kommer till den allmänna användning, som önskligt vore.

Mellersta delarna af Allbo och Kinnevalds härad samt företrädesvis de socknar, som gränsa till sjöarna Salen och Åsnen, anses vara länets bördigaste trakter.

Uti länets Hushållningssällskaps årsberättelse för år 1900 beräknas länets hela *egovidd* utom vatten till 890,666 hektar. Denna arealberäkning öfverstiger den vid slutet af föregående femårsperiod uppgifna med 818 hektar. Anledningen till denna olikhet föranledes tvifvelsutän af de rättelser, som uppkomma vid de årligen och socknevis fortgående undersökningar, hvilka Hushållningssällskapet låter utföra.

Enligt samma årsberättelse användas af den uppgifna arealen 1,332 hektar såsom träd-, humle- och kålgårdar, 85,487 hektar såsom åker och annan odlad jord, 111,369 hektar såsom naturlig äng och 251,660 hektar såsom skogbärande mark. Återstoden 440,818 hektar, eller nära hälften af hela länets egovidd, utgöres sålunda af mossar, ljunghedar och andra impedimenter.

Jemföras dessa sifferuppgifter med motsvarande för år 1895, framgår deraf, att träd-, humle- och kålgårdar ökats med 99 hektar, åkerarealen och den odlade jorden med 1,136 hektar samt den skogbärande marken med 8,619 hektar, hvaremot den naturliga ängen minskats med 3,514 hektar, som sannolikt blifvit till skogbärande mark upplåtna.

Af denna jemförelse synes äfven, att uppodling till åker under nu ifrågavarande period företagits i mindre utsträckning än under den föregående, hvilket tillskrifves de under senare åren gällande höga arbetsprisen, hvilka, i förening med de drygare kostnader, hvarmed odlingsarbetet i allmänhet på den stembundna jordmänen är förbundet, göra detta arbete ännu mindre lönande än eljest.

Följande uti senaste femårsberättelse omförmälda och *med odlingslån understödda företag* hafva under nu ifrågavarande tidrymd blifvit fullbordade och godkända, nämligen: afdikning och odling af vattensjuka marker tillhörande egendomen Oby i Blädinge socken af Allbo härad; reglering af Brändea i och för torrläggning af mark tillhörande Sjöanäs m. fl. byar och hemman i Hjortsberga, Blädinge och Aringsås socknar af Allbo härad; samt uttappning af Rösjön, tillhörande Snedingsmåla m. fl. hemman i Södra Sandsjö och Linneryds socknar af Konga härad.

Med *statsbidrag utom återbetalningsskyldighet* understödda hafva desslikes följande företag under perioden blifvit fullbordade och godkända, nämligen: utdikning af mossmark tillhörande hemmanet Ekeberg i Urshults socken af Kinnevalds härad; och utdikning af myrmarker vid hemmanet Aramo i samma socken och härad.

Under nu ifrågavarande period hafva *lån från odlingslånefonden* beviljats till följande vattenafledningsföretag, hvilka jemväl under samma tidrymd blifvit, såsom utförda, afsynade och godkända, nämligen:

8,250 kronor till torrläggning af 17⁸⁵ hektar åker samt torrläggning och odling af 56⁵² hektar vattensjuka ängs- och odlingsmarker, hvilka egor tillhöra Villtofta och Nöbbele byar i Vederlöfs socken af Kinnevalds härad, för hvilket företag kostnaden uppgått till 9,000 kronor;

19,700 kronor till torrläggning af 7⁴⁰ hektar åker samt torrläggning och odling af 76³⁸ hektar vattensjuka ängs- och odlingsmarker till Ryds, Bostorps, Moeda, Grennatorssa och Dansjö hemman i Moeda och Lekaryds socknar af Allbo härad, för hvilket företag kostnaden utgjort 23,700 kronor; samt

5,200 kronor till sänkning af Rösjön och torrläggning af 63⁸⁰ hektar åker, torrläggning och odling af 43⁸⁵ hektar sankar ängs- och odlingsmarker samt utdikning af 48⁹⁴ hektar vattensjuk skogsmark, tillhörande Rösåla, Olofslycke, Örnhult och Trehörna hemman i Urshults socken af Kinnevalds härad; varande detta företag utfördt för en kostnad lika med lånebeloppet.

Statsbidrag från *frostförminskningsfonden* ha under samma tid beviljats med följande belopp för afdikning af nedannämnda moss- och myrmarker, allt i ändamål att minska frostländigheten för omgivande bygd, nämligen:

13,700 kronor till utdikning af 541⁴² hektar mossmark tillhörande hemmanen Hagen, Hylteboda, Roen och Hyalt i Ryssby socken af Sunnerbo härad samt en del hemman inom Rydaholms socken i Jönköpings län, och har kostnaden för detta företag uppgått till 27,400 kronor; samt

1,700 kronor till utdikning af 64⁴¹ hektar mossmark tillhörande Rishult, Qvinhult och Mjäryds hemman i Traryds socken och Sunnerbo härad, hvilket arbete kräft en kostnad af 3,400 kronor; och äro dessa tvenne sistnämnda företag jemväl under perioden fullbordade och godkända.

Följande öfversigt öfver de af statens landbruksingenjör under åren 1896—1900 inom länet handlagda förrättningar, jemväl upptagande arealen af den mark dessa förrättningar omfattat, får Länsstyrelsen meddela:

År.	Antal		Upprättande af förslag till:										Summa areal.	
	laga syneförrättningar.	andra förrättningar.	Vattenafledning och dikning:											
			Summa förrättningar.	Antal förrättningar.	Årsräkning.	Täckdikning.	För frostlädighetens minskande.	För jords odling eller förbättring.						Annan mark.
								Odlad jord.	Till odling afsedd jord.	Äng, som ej odlas.	Landvinning.			
H e k t a r .														
1896 . . .	—	55	55	130	32	50	74	158	900	83	222	42	1,561	
1897 . . .	12	50	62	158	30	45	300	182	936	70	171	48	1,782	
1898 . . .	7	55	62	153	—	2	130	195	874	48	154	61	1,485	
1899 . . .	14	46	60	181	—	42	892	380	491	59	37	30	1,981	
1900 . . .	15	67	82	142	—	—	4,092	125	2,130	27	250	54	6,678	
Summa	48	273	321	764	62	160	5,488	1,040	5,331	287	834	235	13,437	

Såsom af denna öfversigt synes, hafva landbruksingenjörens förrättningar förnämligast afsett uppgörande af förslag till vattenafledningsföretag för frostförminskning, ett glädjande tecken till att länets jordbrukare börjat allt mer inse, att de frostförande mossmarker, som finnas här och der inom länet, utgöra ett väsentligt hinder för att odling af våra kulturväxter skall kunna med fördel bedrivas i omgifvande bygd samt att dessa markers utdikning sålunda är ett nödvändigt vilkor för en fortgående odling.

Afdikning af dessa i allmänhet vidsträckt frostförande mosskomplexer är dock oftast förenad med kostnader, som öfverstiga jordegarnes förmåga, äfven om bidrag med halfva dikningskostnaden från frostförminskningsfonden erhållas, hvarför en ännu verksamare medverkan från statens sida erfordras, om företag af detta slag skola i behöflig och önskvärd utsträckning komma till stånd.

Antalet förrättningsställen för de utaf landbruksingenjören under perioden utförda laga syner och andra förrättningar utgjorde 321, emot 218 under närmast föregående period.

För att bereda egare af mindre jordbruk inom länet biträde af statens landbruksingenjör har länets hushållningssällskap under förevarande period dels anvisat medel till dagtraktamentsersättning åt denne för sammanlagdt 257 förrättningsdagar med 1,156 kronor 50 öre, dels ock för att befrämja vattenafledningsföretag och torrläggning af sankta marker beviljat bidrag till bekostande af sådana syneförrättningar, som omförmälas i 4:e kapitlet af lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879, med tillsammans 7,937 kronor 50 öre, utvisande, med tillägg af ofvannämnda 1,156 kronor 50 öre dagtraktamentsersättning, ett sammanlagdt belopp af 9,094 kronor eller i medeltal 1,818 kronor 80 öre för hvarje år under perioden.

Enär uppgifter om brukningssätt, utsädesmängd, areal som användts för odling af hvarje sädesslag samt skördens beskaffenhet offentliggöras i den officiella statistiken, får Länsstyrelsen i dessa afseenden hänvisa till densamma.

De åkerväxter, hvilka inom länet äro föremål för odling, utgöras förnämligast af höstråg, korn och hafre. Mindre allmänt förekomma vårhvete och vårråg samt blandsäd af korn och hafre, om ock odling af förstnämnda sädesslag under senaste åren tilltagit. Endast i ringa mån förekommer odling af hösthvete och ärter, mera allmänt vicker, dock nästan uteslutande till grönskörd. Af rotfrukter odlas potatis i stor utsträckning samt ganska allmänt äfven vid de mindre jordbruket fodermorötter, rofvor och kålrötter till kreatursfoder. Af spånadsväxter förekommer förnämligast lin.

Skörden har enligt Länsstyrelsens af Kungl. Statistiska Centralbyrån likaledes offentliggjorda årsberättelser utfallit: år 1896 fullt medelmåttig, år 1897 medelmåttig, år 1898 öfver medelmåttan, år 1899 något under medelmåttan och år 1900 öfver medelmåttan samt af i allmänhet god beskaffenhet. Omsätts dessa omdömen i de relativa talvärden, som af Statistiska Centralbyrån numera tillämpas, så utfaller medelresultatet för femårsperioden med siffran 6.4 eller »fullt medelmåttig» skörd.

Foderskörden har under samma tid utfallit sålunda:

	Från odlad jord:	Från naturlig äng:
År 1896	Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.
» 1897	Medelmåttig.	Nära medelmåttig.
» 1898	Riklig.	God.
» 1899	Nära medelmåttig.	Nära medelmåttig.
» 1900	Fullt medelmåttig.	Fullt medelmåttig.

Förvandlade i relativa talvärden, i likhet med hvad här ofvan skett, blir medeltalet för foderskörden från odlad jord 6.8, eller »öfver medelmåttig» skörd, samt för foderskörden från naturlig äng 6.3, motsvarande »fullt medelmåttig» skörd.

Denna period har sålunda i skördehänseende varit för länet förhållandevis gynsam.

De i markegångstaxorna under litt. A och C bestämda pris finnas angifna i nedanstående tabell:

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.	Medelvärd.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Markegångspris litt. A.</i>						
1 hektoliter råg	6.83	7.53	7.72	8.56	8.97	7.92
1 » korn	5.54	6.21	6.42	6.92	7.13	6.44
1 » hafre	3.19	3.45	3.81	4.17	4.21	3.77
1 » ärter	10.42	10.50	10.58	10.92	11.33	10.76
1 kilogram smör	1.30	1.36	1.38	1.50	1.57	1.42
<i>Medelmarkegångspris litt. C.</i>						
1 hektoliter råg	8.07	8.16	8.36	8.41	8.54	8.31
1 » korn	6.38	6.44	6.66	6.72	6.80	6.60
1 kilogram smör	1.51	1.51	1.52	1.53	1.54	1.52
1 » fläsk	0.79	0.77	0.78	0.78	0.79	0.78
1 » kött	0.61	0.60	0.59	0.59	0.59	0.60

Försäljningsprisen på jordbrukets produkter hafva under denna period enligt de uppgifter, som Länsstyrelsen erhållit om torgprisen i Vexjö stad, varit i medeltal ungefär följande:

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.	Medel- värde.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1 hektoliter råg	6 96	7 92	7 75	8 75	9 20	8 12
1 » korn	5 70	6 16	6 30	7 00	7 50	6 53
1 » hafre	3 64	3 96	4 00	4 50	4 50	4 12
1 » örter	12 00	12 00	11 00	12 00	14 00	12 20
1 kilogram smör	1 50	1 70	1 70	1 75	1 90	1 71
1 » fläsk	0 48	0 61	0 72	0 70	1 05	0 71
1 » kött	0 38	0 44	0 47	0 47	0 82	0 52
1 lass hö om 3401 deciton (= 40 L ^{tr})	15 00	15 00	15 00	16 00	20 00	16 20
eller pr 100 kilogram	4 41	4 41	4 41	4 70	5 88	4 76
1 hektoliter potatis	2 00	2 40	2 50	2 90	3 00	2 56

Dagsverkspris och tjenstehjónslöner hafva uppgått till de belopp, som angifvas i tabell C.

Länets Hushållningssällskap, hvars ledamotsantal var vid 1896 års början 414 och vid 1900 års slut 578, har under den period, som nu är i fråga, fortfarande verkat, och har sällskapet sökt att med nit och omsorg främja jordbrukets och dess binäringars utveckling och förkofran. Till närmare belysning af Hushållningssällskapets verksamhet har Länsstyrelsen ansett lämpligt att i tabell D (sid. 16) intaga en öfersigt öfver sällskapets inkomster och kapitaltillgångar samt medlens användning under hvarje särskildt år af perioden.

Hvad vidkommer åkerjordens bearbetning och skötsel, har derutinnan en förändring till det bättre fortgått, om och ännu mycket återstår att göra härutinnan. Till ett bättre förhållande i berörda afseende har tvifvelsutän mycket bidragit, att åkerbruksredskap och maskiner af förbättrade modeller alltmer vinna användning. Enligt Hushållningssällskapets uppgift äro på senaste åren sådana redskap, synnerligast så kallade fjederharvar, i tusental spridda inom länet, liksom och stifttröskverk för grödans aftröskning kommit allmänt i bruk. Såningsmaskiner äro deremot mindre vanliga och förekomma endast på ett eller annat af de större jordbruken. Den stenbundna jorden medgifver ofta nog ej användningen af dyrbarare redskap och maskiner, och säkerligen komma på en stor del af denna jord trästocken och träpinnharfven att fortfarande länge bibehålla sin obestridda plats.

Åkerjordens afdikning lemna åtskilligt öfrigt att önska, men framsteg derutinnan låta sig onekligen år efter år förmärka. Täckdikning användes föga, och der den förekommer, begagnas nästan uteslutande trävirke såsom täckdikningsämne.

Betydelsen af ett godt utsäde inses allt mer och mer af länets jordinnehafvare och brukare. För att bereda tillgång härtill utdelas af Hushållningssällskapet till innehafvare af små jordbruk utsädehafre från Sveriges utsädesförening i Svalöf. På så sätt hafva under en följd af år 1,500 kilogram årligen utlemnats. På grund af stegrad efterfrågan anskaffade sällskapet för år 1900 11,300 kilogram utsädehafre till fördelning inom länet. Verkan häraf är också synbar, och allmänt er-

kännes, att skörden efter detta utsäde utfallit vida förmåligare i såväl kvantitativt som kvalitativt hänseende.

Utóm det årliga anslag af 500 kronor till Sveriges utsädesförening, som Hushållningssällskapet beviljat, har för år 1900 ytterligare utgått ett belopp af 294 kronor.

Oaktadt både klimat och jordmån inom större delen af länet icke äro gynsamma för trädgårdsodling, är intresset för densamma ingalunda ringa, och de af Hushållningssällskapet anställda tvenne länsträdgårdsmästarna hafva rätt mycken sysselsättning med att tillhandagå länets befolkning vid anläggning af trädgårdar, plantering af fruktträd, bär- och prydnadsbuskar samt trädbeskärning. Ett undantag från ofvan antydda ogynsamma förhållanden i afseende å trädgårdsodling intager den söder om sjön Åsnen belägna delen af länet, der fruktträdsodling i stor utsträckning bedrifves, förnämligast inom Urshults socken. Det är ej allenast i trädgårdar fruktträdsodlingen sker, utan allestädes i gården, hagar och ångar planteras och växa fruktträd. Flertalet jordegare i denna ort bereda sig helt visst härigenom icke ringa inkomst. En betydande fruktförsäljning till Stockholm och Norrland eger härifrån årligen rum.

Tab. C. Dagsverkspris och tjenstehjónslöner i Kronobergs län åren 1896—1900.

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Enligt Hushållningssällskapet:</i>					
Sommardagsverke för man	1 65	1 76	1 85	2 04	2 00
» » qvinna	0 86	0 90	0 97	1 06	1 04
Vinterdagsverke » man	1 15	1 21	1 36	1 48	1 46
» » qvinna	0 66	0 69	0 74	0 78	0 80
Årslön i husbondes kost för man . . .	168	172	179	195	208
» » » » qvinna	93	98	100	106	109
Värdet af stat och lön för man	341	349	352	373	382
» » » » » » qvinna	228	236	240	256	262
<i>Enligt kronolänsmännen:</i>					
Sommardagsverke för man	1 91	2 01	2 09	2 28	2 33
» » qvinna	0 98	1 00	1 08	1 15	1 19
Vinterdagsverke » man	1 28	1 33	1 41	1 54	1 60
» » qvinna	0 72	0 73	0 77	0 82	0 86
Årslön i husbondes kost för man . . .	187 06	196 47	204 70	226 76	233 53
» » » » » » qvinna	99 12	103 82	110 59	119 29	124 90
Värdet af stat och lön för man	421 15	426 15	439 23	456 92	468 08
» » » » » » qvinna	241 96	248 85	257 30	271 54	279 39
<i>Medeltal:</i>					
Sommardagsverke för man	1 78	1 88	1 97	2 16	2 16
» » qvinna	0 92	0 95	1 02	1 10	1 11
Vinterdagsverke » man	1 21	1 27	1 38	1 51	1 53
» » qvinna	0 69	0 71	0 75	0 80	0 83
Årslön i husbondes kost för man . . .	177 53	184 23	191 85	210 88	220 70
» » » » » » qvinna	96 06	100 91	105 29	112 64	116 95
Värdet af stat och lön för man	381 07	387 57	395 61	414 96	425 04
» » » » » » qvinna	234 98	242 42	248 65	263 77	270 69

Tab. D. Kronobergs läns hushållningssällskaps inkomster och utgifter åren 1896—1900.

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Inkomster:					
Andel i brännvinsförsäljningsmedel	24,958 90	25,128 12	29,345 58	33,506 11	35,016 90
Anslag af staten och Landstinget:					
till landtbruksskolan	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
» skogsodling	1,837	2,380	2,194	4,300	4,044
» fiskerinäringen	600	2,525	2,100	2,100	2,250
» nötkreaturspremiering	2,500	2,500	3,400	3,400	3,400
» trädgårdsskötseln	500	500	500	500	500
» hussløjden	1,300	800	800	800	800
Ledamotsafgifter	91	109	118	120	227
Räntor och diverse inkomster	2,682 06	2,727 14	2,652 63	2,486 93	2,962 53
För å auktion försälda tjurur	1,777 50	—	—	—	—
Summa	40,246 46	40,669 26	45,110 21	51,213 04	53,200 43
Kapitalbehållning vid årets början	84,193 58	82,232 57	80,897 84	81,936 33	86,605 67
Summa	124,445 04	122,901 83	126,008 05	133,149 37	139,806 10
Medlens användning:					
För landtbruket i allmänhet:					
till landtbruksskolan	4,413 04	4,420 64	4,362 64	4,362 64	4,354 92
» statens landtbruksskolan	189	193 50	220 50	279	279
» undersökning af sankmarker	2,250	1,237 50	1,200	1,865	2,000
» Svenska mosskulturföreningen	500	500	500	500	500
För Sveriges utsädesförening	500	500	500	500	500
» länets landtmannaförening	100	100	100	100	100
» kemiska undersökningar m. m.	334 65	347	378	383	512
» jordbruksstatistiken	725	650	650	650	650
» vattenhöjdsobservationer	150	—	—	—	—
Till utredning ang. export till Norrland	—	—	—	300	—
Till lokala fältförsök	—	—	—	—	300
För hästafveln:					
till hästpremiering	884 98	863 45	1,083 18	1,348 83	1,545 68
» utstationering af hingstar	150	175	175	205	205
» undervisning i hofbeslag	510	510	340	340	680
För nötboskapsafveln och mejerihandteringen:					
till inköp af afvelsdjur	2,520 55	—	—	—	—

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
till nötkreaturspremiering	6,500	6,500	7,400	7,400	7,400
» gödboskapsutställningar	996 28	996 28	996 28	787 76	496 51
» mejerikonsulentten	478 20	483 55	461 10	288 75	334 35
» svenska smörprofningarna	200	175	268	175	247 76
» svensk smörnotering	64 50	50	50	50	50
» undervisning åt ladugårdssköttarelever	—	—	600	—	400
» tuberkulinundersökningar	99 04	—	—	—	—
» pristäflan i mjölkning	—	—	—	—	300
» förmildradeslagmetoder	—	—	—	120	380
För biskötseln	300	309 11	320	320	293
För aflöningar till länsveterinär och 4 distriktsveterinärer	4,600	4,600	4,542	4,800	4,800
För aflöningar och resersättning till 2 läns-trädgårdsmästare	1,435 37	1,506 35	1,467 72	1,441 39	1,428 25
För skogshushållning och jagtvård:					
till skogsplantering	3,194 14	3,776 62	3,901 61	6,992 39	8,238 72
» premier för dödande af rofäjdjur	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
För fiskerinäringen:					
till fiskeriinstruktör och undertillsyningsmän	1,855 90	2,803 10	3,036 80	3,010 65	3,000
» undersökningar ang. fiskens vandring	—	1,000	—	—	—
För hussløjden:					
till slöjdundervisning i folkskolor	1,500	1,500	1,475	1,275	840
» slöjdkurser för lärare och lärarinnor m. m.	789 44	—	65	668 64	536 93
Belöningar:					
för långvarig och trogen tjänst	300	500	500	500	500
» odlingsdit, trädgårdsskötsel m. m.	50	—	—	20	25
Möten och utställningar:					
för blifvande landtbruksmöte inom länet	—	—	—	1,000	1,000
» arbetares resor till Stockholmsutställningen	—	600	—	—	—
Förvaltningskostnader och diverse utgifter	5,122 38	6,206 89	7,978 89	5,360 65	4,981 22
Summa	42,212 47	42,003 99	44,071 72	46,543 70	48,672 34
Kapitalbehållning vid årets slut	82,232 57	80,897 84	81,936 33	86,605 67	91,133 76
Summa	124,445 04	122,901 83	126,008 05	133,149 37	139,806 10

Det penninganslag, som Hushållningssällskapet anvisat för trädgårdsodlingens befrämjande, har utgjort 1,455 kronor 61 öre i medeltal för hvarje år under perioden, till hvilket belopp länets landsting bidragit med 500 kronor.

Användningen af konstgjorda gödningsämnen synes vara i oafbrutet stigande, sedan landtmännen allt mer och mer genom egna praktiska försök rörande de olika slagens större eller mindre verkan vunnit erfarenhet om fördelarna häraf. Ännu fördelaktigare skulle verkan häraf framträda, om användningen af kalk äfvenledes komme mera till bruk, alldenstund, såsom Länsstyrelsen förut uppgifvit, all länets jord härpå lider brist. Hitintills har anskaffandet af detta verksamma jordförbättringsämne väsentligt motverkats af de höga fraktkostnader detsamma betingar vid transport på jernväg, kostnader som i många fall uppgå till ungefär samma belopp som kalkens pris på tillverkningsorten. En nedsättning i fraktkostnaden för kalk på jernväg är sålunda för detta län af största betydelse.

Af konstgjorda gödningsämnen användas företrädesvis 20 % superfosfat, thomasfosfat, 20 % kaligödnings, mindre allmänt chilisalpetar, wiborghsfosfat och kainit. Derjemte användes, trots upprepade varningar, en ej ringa mängd konstgjorda gödningsämnen af tvifvelaktig beskaffenhet, som utbjudas af kringresande handlande och agenter. Exempelvis omnämnes bland dessa s. k. »patentgödnings», som på grund af sina beståndsdelar representerar ett värde af 4 kronor per deciton, men säljes för 7 kronor 50 öre med ända till 10 månaders betalningsanstånd. Någon tillförlitlig uppgift på kvantiteten använda konstgödningsämnen har Länsstyrelsen ej kunnat erhålla.

Genom aftal med kemiska stationen i Kalmar ega länets jordbrukare rätt att derstädes på Hushållningssällskapets bekostnad få gödnings- och kraftfoderämnen, utsädesfrö och jordprof undersökta och kontrollerade. För detta ändamål har Hushållningssällskapet under perioden utgifvit ett belopp af 1,954 kronor 65 öre, och hafva under samma tid blifvit vid stationen undersökta 33 jordprof, 273 prof på konstgödningsämnen, 65 prof på kraftfoderämnen, 98 sädesprof, 44 gräsfröprof, 9 prof på skogsfrö och 3 prof å jordförbättringsmedel, brännrot och torfströ.

Vid länets landtbruksskola, som under perioden varit förlagd till egendomen Orraryd i Östra Torsås socken, har undervisning meddelats af två ordinarie lärare, hvarjemte, såsom extra lärare, en skogstjensteman lemnat eleverna praktisk undervisning i skogsfrösaad och skogsplantering samt en länsträdgårdsmästare i trädgårdsskötsel. Vid periodens början voro vid skolan antagna 12 elever, deraf 5 tillhörde äldre och 7 yngre kursen. Sedermera hafva antagits 5 elever år 1896, 8 år 1897, 5 år 1898 och 4 år 1899, hvarjemte sammanlagt 29 elever genomgått tvåårig kurs, så att hela antalet under perioden undervisade elever utgjort 63. Alla elever hafva varit frielever. Till premier åt eleverna hafva af Hushållningssällskapets medel blifvit anvisade och utdelade 300 kronor årligen eller tillsammans under hela perioden 1,500 kronor.

År 1886 bildades, under ordförandeskap af dåvarande landshöfdingen i länet Gunnar Wennerberg, Kronobergs läns landtmannaförening, som för närvarande räknar 114 medlemmar. Föreningen, som af Hushållningssällskapet erhållit ett årligt anslag af 100 kronor, har till ändamål att i allmänhet verka för landtbrukets bästa, såsom för anskaffande af goda utsäden, för upplysningars meddelande i afseende å jordbruksskötsel och

odling af lämpliga växtslag, för ändamålsenlig utfodring af husdjuren, för rätt användning af konstgödningsämnen m. m. Frågor af större vikt, som vid föreningens tre årliga sammanträden väckas och diskuteras, plägar föreningen derefter öfverlemna till Hushållningssällskapets ompröfning och vidare behandling.

B) Husdjurskötsel. Rörande antalet inom länet underhållna kreatur under hvarje år af perioden får Länsstyrelsen hänvisa till Hushållningssällskapets uppgifter, införda i Bidrag till Sveriges officiella statistik, afd. Jordbruk och boskapsskötsel. Här intages emellertid för jemförelses skull följande öfversigt af förhållandet härutinnan vid slutet af senast gångna och närmast föregående femårsperiod.

	År 1895.	År 1900.	Ökning(+), minskning(-).
Hästar öfver 3 år	7,514	7,717	+ 203
Hästar under 3 år och föl	624	741	+ 117
Oxar	22,505	21,205	- 1,300
Tjurar	957	966	+ 9
Kor	66,501	64,874	- 1,627
Ungnöt under två år och kalvvar	36,795	35,860	- 935
Får och lam	72,099	68,975	- 3,124
Getter och killingar	542	449	- 93
Svin och grisar	39,039	35,272	- 3,767

Dessa siffror gifva bland annat vid handen, att antalet nötkreatur — med undantag dock för tjurar — samt får, getter och svin minskats, under det antalet hästar deremot ökats. Häraf får dock ej dragas den slutsatsen, att en tillbakagång i boskapsskötseln skulle vara för handen eller att intresset hos länets jordbrukare för denna näringsgren nu är mindre än tillföre, utan fast mer torde förklaringen böra sökas deruti, att en förbättrad omvårdnad och rikligare utfodring såsom mera vinstgivande för djuregarne vunnit allmän tillämpning och att till följd häraf en nedsättning uti kreatursantalet blifvit en nödvändighet.

Beschaffenheten af de djur, som under senare åren uppvissats vid nötboskapspremieringarna, har nogsamt ådagalagt, att utfodringen allt mer och mer förbättras. Sedan lång tid tillbaka har kreaturskötsel varit och är otvifvelaktigt allt fortfarande inom landtushållningens område länets viktigaste näringsgren, hvilken för visso ock är förtjent af att deråt egnas all uppmärksamhet. Den småländska nötkreatursstammen har både såsom dragare och mjölkboskap funnit väg till skilda delar af vårt land, och den är fortfarande icke mindre eftersökt. Flere tecken tyda derjemte på, att marknaden för densamma skall ännu mer kunna vidgas, derest de småländska djuruppfödarna förstå att begagna de medel, hvaröfver de i sådant hänseende råda. Deras på skogsbeten uppvuxna samt vid myr- och madhövanda djur äro i allmänhet härdiga och friska och komma säkerligen att behövas för att uppfrika och ersätta kreatursstammar, som genom öfverdrifven utfodring och högt uppbringad mjölkafkastning i förening med föga naturliga lefnadsförhållanden tvifvelsutan komma att alltmer försvagas såväl i afseende å afvelsförmåga som beskaffenhet i öfrigt. För en förbättring af den ursprungliga landtrasen och åstadkommande af en kreatursstam mera begärlig för afnämare från skilda trakter har under en lång följd af år länets hushållningssällskap äfvensom en-

skilda djuregare inom länet ihärdigt verkat, förnämligast genom införande af ayrshireboskap, som anses lämpligast till korsning med den inhemska kreatursrasen. För närvarande finnas fördelade inom länet 200 tjurar af ren ras.

Nötkreaturspremieringar hafva på omvexlande 19, 20 och 21 platser årligen inom länet hållits i öfverensstämmelse med nädiga reglementet för den med statsmedel understödda nötboskapspremieringen inom riket af den 13 november 1891 äfvensom särskilda för länet år 1892 upprättade samt åren 1895 och 1898 förändrade stadgar. Vid dessa premieringar har följande antal djur uppvisats och premierats:

	Uppvisade.	Premierade.
År 1896	1,733	837
» 1897	2,199	888
» 1898	1,838	1,112
» 1899	1,957	1,189
» 1900	1,597	829

Antalet vid premieringarna uppvisade djur under femårsperioden har sålunda utgjort 9,324, och hafva utaf dessa 4,855 eller något mer än 52 % af hela uppvisade antalet blifvit af premieringsnämnden godkända och prisbelönade. Till dessa premieringar har af statsmedel erhållits ett belopp af 2,500 kronor för hvarje af åren 1896 och 1897 samt 3,400 kronor för hvarje af de öfriga tre åren, eller tillsammans 15,200 kronor, hvarjemte Hushållningssällskapet under samma tid anvisat ett sammanlagt belopp af 20,000 kronor.

Af Hushållningssällskapet hafva årligen anordnats två *gödboskapsutställningar* i Vexjö, vid hvilka prisbelöningar utdelats. Af 1,257 utställda göddjur ha 339 prisbelönats med tillsammans 3,390 kronor, som Hushållningssällskapet för detta ändamål beviljat.

Mejerihandteringen, som under föregående femårsperiod gick något framåt, visar under nu ifrågavarande period en gifven tillbakagång. Under periodens första år funnos nämligen 30 mejerier, men antalet har år efter år förminskats och utgjorde vid 1900 års slut endast 18. Närmaste anledningen till nedläggandet af flere mejerier torde få sökas deri, att ej tillräcklig mjölmängd kunnat vid dem erhållas i och för deras drift, beroende på deras läge i glest bebyggda orter, der mjölktransporten blifvit allt för kostsam. Härtill kommer vidare, dels att de goda arbetsförtjänsterna under perioden medfört ökad mjölkkonsumtion bland befolkningen, dels och förnämligast det förhållandet, att de mindre jordbrukarne i stället för att lemna mjölk till mejerierna funnit med sin fördel mer förenligt att sjelfva förädla densamma till smör eller kött, för hvilka produkter lätt och fördelaktig afsättning varit rådande. De s. k. hushållsmejerierna hafva sålunda trädt i stället för de större mejerierna. Enligt den för länet anstälde mejerikonsulentens redogörelse tillverkades år 1896 vid 30 mejerier 164,138 kg. smör samt 14,903 kg. ost, och var mjölkleverantörernas antal då 797. År 1900 uppgick tillverkningen till 111,778 kg. smör och 28,078 kg. ost. Leverantörernas antal var detta år endast 236.

Anslag hafva under ifrågavarande period af Hushållningssällskapet beviljats dels såsom bidrag till omkostnader för deltagande i svenska smörprofningarna för de mejeriegare, som derom gjort framställning, dels såsom bidrag till kostnaderna för en i sammanhang med berörda profningar anordnad premiering af framstående mejeriers årstillverkningar och dels såsom bidrag till bekostande af de svenska smörnoteringarna och ostutställningen i Stockholm år 1899.

För *hästafvel* finnas inom länet ej samma betingelser som för nötboskapskötsel. Hitintills har länets behof af hästar till stor del blifvit fylldt genom inköp från andra orter, förnämligast från Öland. Det allt mer utvecklade jernvägsnätet inom länet och de deraf minskade långa landsvägstransporterna hafva emellertid medfört anspråk på kraftigare hästar med förmåga att på kortare sträckor draga tyngre lass. Detta förhållande har väckt intresset för uppfödning af gröfre kallblodiga hästar samt för anskaffande af härför erforderlig afvelsmateriel. Länets hushållningssällskap har understött jemväl detta syftemål genom att uppå ansökan af enskilda personer eller föreningar inom länet bevilja räntefria lån till inköp af hingstar af ardenner-, nordsvensk eller norsk ras. Under femårsperioden hafva för öfrigt 4 beskillare från Flyinge hingstdepot årligen varit inom länet stationerade.

Premiering af hästar med understöd af statsmedel har årligen egt rum, och har förnyadt reglemente för slika premieringar blifvit under den 23 november 1900 i nåder fastställt. Antalet vid de årliga *hästpremieringarna* under denna period uppvisade och premierade hästar framgår af efterföljande tabell.

År.	U p p v i s a d e			P r e m i e r a d e		
	hingstar.	ston.	ung-hästar.	hingstar.	ston.	ung-hästar.
1896	4	54	32	4	25	18
1897	7	64	35	4	26	17
1898	9	57	41	4	26	15
1899	16	52	70	7	25	24
1900	6	73	61	4	29	25
Summa	42	300	239	23	131	99

Såsom pris hafva vid omförmälda premieringar utdelats 8,640 kronor och 101 medaljer äfvensom under åren 1899 och 1900 55 betäckningsfrisedlar. Till de penningemedel, som stått till premieringsnämndernas förfogaande, har länets hushållningssällskap bidragit med tillsammans 5,101 kronor 4 öre.

Till de inom länet anställda veterinärernas aflöning har Hushållningssällskapet bidragit med tillsammans 23,342 kronor.

För att befordra kunskap uti och kändedom om ett riktigt hofbeslag hafva under perioden *stipendier* tilldelats smeder, som genomgått lärokurs vid Alnarps hofbeslagsskola. Under perioden hafva fjorton smeder begagnat sig af denna lärokurs samt stipendier till belopp af 2,380 kronor af Hushållningssällskapet att dem beviljats.

Svinskötseln är af stor betydelse för länet, och en omfattande handel med lefvande svin och fläsk bedrifves härstädes. Exempelvis kan sålunda i öfverensstämmelse med infortrade

uppgifter meddelas, att endast från Vexjö jernvägsstation under perioden afsändts 3,916½ ton fläsk, hvilka efter ett pris af 750 kronor per ton representera ett värde af 2,937,375 kronor eller i medeltal 587,475 kronor för hvarje år.

Beträffande öfriga *mindre husdjur*, såsom får och getter, intager kreatursskötseln i denna del ej något afsevärdt rum, och det underhållna antalet djur synes jemväl vara i nedgående. Tvifvelsutän vore dock fårskötseln förtjent af större uppmärksamhet, helst vidsträckta betesmarker, lämpliga för får, finnas inom åtskilliga delar af länet samt köttet af dessa djur i allmänhet står i högt pris.

Fjäderfäskötseln är äfvenledes utan större betydelse inom länet. Deremot har *biskötseln* år efter år tilltagit, och enligt uppgift har antalet bisamhällen under perioden ökat med 622. För beredande af undervisning i biskötsel är länet indeladt i fyra distrikt med anställd särskild undervisare för hvarje distrikt. Dennes åliggande är dels att vid sin bostad hålla egen bigård samt der mottaga besök och lemna undervisning, dels att på requisition besöka enskilda biodlare för meddelande af råd och anvisningar och dels att årligen på minst fyra olika platser inom distriktet hålla föredrag rörande biskötsel. Till bestridande af kostnaderna för denna undervisnings meddelande äfvensom till stipendier för genomgående af lärokurs i biskötsel har Hushållningssällskapet under denna period utgifvit ett belopp af 1,542 kronor 11 öre.

Enligt veterinärernas årsberättelser har *helsotillståndet* bland husdjuren under hela perioden varit godt. Några epidemier hafva ej förekommit, men väl under hvarje år enstaka fall af mjeltbrand och mjeltbrandsemphysem, elakartad katharralfeber och tuberkulos hos nötboskap äfvensom qvarka bland hästar och rödsjuka bland svinkreatur.

C) Skogshushållningen. Då Kungl. Domänstyrelsen årligen afgifver officiell berättelse angående skogshushållningen vid de allmänna skogarna, läser Länsstyrelsen här kunna inskränka sig till en redogörelse för skogsväsendet vid *enskildes skogar* inom länet. Såsom redan förut blifvit anmärkt, omfatta länets skogsmarker en rätt betydlig del af länets hela ytvidd. I stort sedt äro också skogsskötseln och den dermed nära sammanhängande träförädlingsindustrin näst jordbruket och boskapsskötseln länets viktigaste näringsgrenar. För ganska många jordegare utgör skogen den förnämsta inkomstkällan. Sådant oaktadt iakttages ordnad skogshushållning endast vid några få egendomar i länet.

Skogsafverkningen bedrivs i allmänhet utan tanke på vigten af skogarnas fortbestånd eller af skogskapitalets tillgodogörande allenast i den omfattning, som med en rationel hushållning är förenligt.

I och med jernvägsnätets utsträckning till länets skilda delar samt genom inrättandet af åtskilliga flottleder hafva skogarna, som derförut på grund af svårigheten att föra skogsprodukterna i marknaden mångenstädes haft ringa värde, hastigt stigit i pris och blifvit föremål för liffig spekulation. Till följd af nu anmärkta förhållanden har skogsafverkningen under en följd af år bedrivits i sådant omfång och på sådant sätt, att den med fog kan betecknas såsom regelmessig öfverafverkning och i en mängd fall såsom skogssköfving. Då härtill kommer, att de enskilda skogsegarne mera sällan vidtaga några åtgärder till befordrande af skogens återväxt, kan med skäl befaras, att

så framt icke ändamålsenlig lagstiftning mellankommer, den tid icke är särdeles långt aflägsen, då största delen af länets vidsträckta enskilda skogsmarker komma att befinna sig i synnerligen betänkligt skick.

Enär, såsom ofvan blifvit antydt, skogsskötseln och den deraf beroende träförädlingsindustrin spela en synnerligen betydelsefull roll uti länets näringslif, har Länsstyrelsen för att erhålla bästa möjliga föreställning om de nuvarande skogstillgångarna inom länet samt de resurser och framtidsutsigter, med hvilka i förevarande afseende må vara att räkna, genom vederbörande bevillningsberedningar, hvilka skäligen kunde antagas härom ega någorlunda tillförlitlig kännedom, införskaffat uppgifter icke blott om antalet af de hemman, vid hvilka skog utöfver husbehovet numera förefinnes, utan äfven om det värde, hvartill den husbehovet öfverskjutande skogstillgången vid hvarje särskildt hemman kunde i rundt tal uppskattas. De värdeuppskattningar, som sålunda utan särskilda undersökningar eller utredningar åstadkommit, kunna visserligen vara mer eller mindre missvisande, men i brist på annan och säkrare mättstock lemna de erhållna uppgifterna i allt fall en beaktansvärd vägledning för bedömande af länets nuvarande resurser på det enskilda skogsväsendets område.

Efter verkställd sammanfattning af uppgifterna skulle vid nedanupptagna antal hemmansbruk i länets särskilda härad finnas *skog utöfver husbehof* till följande sammanräknade värden:

Härad.	Antal brukningsdelar med skog utöfver husbehof.	Sammanräknade värdet af skog utöfver husbehof, kr.
Konga härad	991	2,097,800
Uppvidinge »	1,271	5,392,900
Kinnevalds »	257	2,413,200
Norrvidinge »	182	444,500
Allbo »	651	1,847,900
Sunnerbo »	829	2,132,000
Summa	4,181	14,328,300

Lägges härtill beräknade värdet af Vexjö stads skogar, 169,000 kronor, skulle sammanlagda värdet å den husbehovet öfverskjutande delen af skogskapitalet vid de enskilda skogarne i länet stiga till i rundt tal 14 1/2 millioner kronor.

För jämförelses skull torde i detta sammanhang lämpligen böra meddelas, att antalet af de brukningsdelar, hvari hemmanen äro fördelade, enligt vederbörande häradsskrifvares uppgifter utgöra: för Konga härad 1,070, för Uppvidinge härad 1,759, för Kinnevalds härad 1,654, för Norrvidinge härad 839, för Allbo härad 2,578, för Sunnerbo härad 4,927, eller tillhopa 12,827.

Skog utöfver husbehof skulle sålunda förefinnas i Konga härad vid 93 % af hemmansbruket, i Uppvidinge härad vid 72 %, i Kinnevalds härad vid 16 %, i Norrvidinge härad vid 22 %, i Allbo härad vid 25 % och i Sunnerbo härad vid 17 % samt i länet i dess helhet vid 33 % af samtliga brukningsdelar. Ännu torde väl vid det stora flertalet hemman inom länet finnas nödigt husbehovsvirke; men för hvarje år ökas antalet af de brukningsdelar, der särskildt bristen på erforderligt byggnadsvirke gör sig kännbart gällande. Sämst är ställningen härutinnan i Sunnerbo härad, der vid ett jämförelsevis ganska stort antal hemman skog saknas för byggnadsändamål. I de skogfattigaste

socknarna, såsom Berga, Kånna, Nöttja, Torpa och Vrå, torde vid mera än tredjedelen af hemmansbruken saknas nödigt byggnadsvirke.

Till fullständigande af uppgifterna om skogstillgången har Länsstyrelsen genom vederbörande skogsstatstjensteman erhållit uppgifter om skogsvärdet vid de *allmänna skogarna* i länet. Dessa uppgifter stödjade sig visserligen öfver hufvud taget på upprättade hushållsplaner och en mera ingående kännedom om förhållandena, men tydligt är, att åt de uppgifna värdetalen i allt fall icke kan tillmätas annat än approximativ betydelse.

De i nyssnämnda hänseende erhållna uppgifterna hafva blifvit sammanfattade i följande öfversigt:

Allmänna skogar.	Skogstill-	Husbehofs-	Öfverskott
	gångens värde.	verkets värde, kapitaliseradt efter 3%.	utöfver hus- behof.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>a) Under skogsstatens förvaltning och vård:</i>			
Kronoparker	1,355,000	93,500	1,261,500
Kronans utarrenderade jordbruksdomäner tillhörande skogar, hvilka från arrendet undantagits	948,000	188,500	759,500
Boställsskogar, ecklesiastika, som stå under skogsstatens förvaltning, men ej förklarats för kronoparker	210,000	10,000	200,000
Summa a)	2,513,000	292,000	2,221,000
<i>b) Under skogsstatens uppsigt och kontroll:</i>			
Domänsskogar, hvilka icke undantagits från arrendet	572,600	259,267	313,333
Skogar till boställen, utarrenderade af myndighet för lönefunds eller indelningshafvares räkning	777,500	259,535	517,965
Skogar till bostadsboställen:			
Civila	13,000	4,000	9,000
Militie	3,000	3,000	—
Ecklesiastika	1,781,100	952,300	828,800
Summa b)	3,147,200	1,478,102	1,669,098
Slutsumma a) och b)	5,660,200	1,770,102	3,890,098

Då Länsstyrelsen för att i någon mån söka med siffror belysa omfattningen af skogsafverkningen inom länet för flere föregående femårsperioder intagit uppgifter från härvarande jernvägsstationer angående myckenheten af derstädes *afsända och emottagna skogseffekter*, har äfven för nu ifrågakommande period införskaffats dylika uppgifter, hvilka blifvit sammanförda i *tabell E.*

Vid en jmförelse af de i nämnda tabell intagna siffror med motsvarande siffror för närmast föregående femårsperiod visar det sig, att tontalen af de skogseffekter, som forslats å länets jernvägar, oafbrutet och ganska väsentligt ökat. År 1900 var tontalet mer än dubbelt så stort som år 1895. Efter beräkning ungefärligt genomsnittspris af 15 kronor pr ton skulle de cirka 368,000 ton skogseffekter, som sålunda under år 1900 förts i marknaden, representera ett försäljningsvärde af icke mindre än 5,520,000 kronor.

Länets hushållningssällskap har äfven under den senast gångna femårsperioden enligt hufvudsakligen samma grunder, som förut blifvit i detta afseende följda, verkat i syfte att hos

enskilde väcka och underhålla intresset för åtgärder till *befordrande af skogsätterväxt* å devasterade marker. Enligt uppgifter, som lemnats af Hushållningssällskapets skogsplantör, skall sålunda under åren 1896—1900 genom sällskapets direkta föranstaltande bland annat hafva skogsodlats en sammanlagd areal af 2,264 har 65 ar. Uppenbart är emellertid, att med de jmförelsevis inskränkta ekonomiska resurser, som för ändamålet stått, till sällskapets förfogande, några i stort sedt särdeles märkbara praktiska resultat hittills icke kunnat af denna verksamhet förväntas. Dessvärre torde först sedan skogstillgången i länet minskats så, att befolkningen fått en mera påtaglig erfarenhet om vigten och värdet af skogsodling, vara att på frivillighetens väg påräkna mera allmänt intresse och omsorg för denna maktpåliggande angelägenhet.

Den här ofvan intagna uppgiften angående Hushållningssällskapets inkomster och utgifter lemnar upplysning om de belopp, hvilka sällskapet under periodens särskilda år disponerat för det enskilda skogsväsendets befrämjande.

Kolning har under perioden årligen egt rum i jmförelsevis mindre omfattning. Dock lär för år 1900, då kolprisen stälde sig mer än vanligt höga, mängden af de tillverkade träkolen kunna beräknas till cirka 25,000 läster, representerande efter ett medelpris här på orten af 10 kronor 50 öre per läst ett sammanlagt ungefärligt värde af 262,500 kronor.

Tjärbränning förekommer numera hufvudsakligen för tillgodoseende af Ortsbehöfvat. Från några socknar af Allbo och Uppvidinge härad försäljas emellertid omkring ett tusental tunnor tjära, till värde af 12,000 å 15,000 kronor, jmväl till orter utom länet.

Såsom särskild näring idkas *fröklängning* vid 8 för ändamålet inrättade anstalter i länet. Årliga afverkningen vid dessa fröklängningsanstalter, af hvilka en anlagts år 1900, torde ut-

Tab. E. Skogseffekter, som afsändts från och anländt till länets jernvägsstationer åren 1896—1900.

Jernvägsstationer.	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Lamhult	{Afs. 6,493·9 Anl. 40·6}	{8,285·5 67·7}	{7,939·3 228·3}	{7,713·9 118·6}	{10,435·8 150·8}
Lidnäs	{Afs. 3,406·3 8·5}	{3,275·9 2·5}	{3,962·5 4·5}	{2,776·7 32}	{3,348·8 25}
Moheda	{Afs. 5,873·9 418·3}	{7,539·2 411·4}	{9,103·6 900}	{8,195·2 665·3}	{8,489 805·6}
Gäfvetorp	{Afs. 345 135}	{875 266}	{1,376 39}	{321 98}	{528 43}
Alfvesta	{Afs. 5,196·7 4,361·7}	{4,703·9 2,054·6}	{4,719·3 4,613·4}	{3,413 4,754·9}	{7,587·4 5,094·2}
Vislanda	{Afs. 8,298·7 1,486·8}	{9,212·9 826·1}	{8,613·1 2,384·7}	{8,054·6 2,449}	{8,674·4 3,453·5}
Lintorp	{Afs. 6,718·7 81·2}	{8,013·3 38·7}	{6,564·6 143·6}	{6,782·5 368·8}	{8,261·1 250·1}
Elmhult (med Möckeln och Diö).	{Afs. 10,914·6 369·8}	{12,813·3 289·6}	{12,832·9 362·5}	{15,271·3 2,870·4}	{14,324·7 737·4}
Vexjö	{Afs. 7,587·6 9,892}	{3,956·3 12,311·1}	{3,689·7 12,984·8}	{3,001·9 14,864·1}	{6,556·3 16,242·3}
Reppe	{Afs. 14,305·8 178·7}	{13,442 169·9}	{13,959·1 330·7}	{11,004 320·9}	{17,236·2 1,106·6}

Jernvågsstationer.	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Gemla	{Afs. 431·7 {Anl. 129·8	565·2 149	1,093·4 79·1	357·5 168·3	663·8 919
Äryd	{Afs. 2,831·9 {Anl. 32·1	3,594 100·8	3,660·4 73·2	2,884·9 81·8	3,806·8 155·7
Hofmantorp	{Afs. 5,544·1 {Anl. 197·8	7,193 55·3	5,950·9 111·5	5,534·9 59·7	11,419·1 184·8
Lessebo	{Afs. 2,705·7 {Anl. 41	2,712·6 28·6	2,510·5 145	2,388·9 148·2	2,544·6 314·5
Skruf	{Afs. 5,785·6 {Anl. 84·3	7,346·4 61·4	8,528·4 187·3	4,816·5 163·2	10,139·2 26·4
Bolmen	{Afs. 8,883·5 {Anl. 34·5	8,928·3 261·1	9,610·3 259·8	8,665·4 923	11,025·2 72·6
Angelstad	{Afs. 958·7 {Anl. 76·6	763·7 124·5	784·1 146	431·3 496·3	562·3 344·9
Ljungby	{Afs. 2,575·4 {Anl. 1,070·7	4,207·5 2,079·8	1,796·6 2,071·1	2,182·2 2,158·6	4,484·1 2,355·4
Tutaryd	{Afs. 1,253·7 {Anl. —	1,470·4 10	1,239·1 5	1,455·5 12·5	1,447 19·6
Ryasby	{Afs. 5,770·5 {Anl. 53·6	6,813·2 107·7	5,662·4 62·9	4,731·8 52·4	4,375·9 82·1
Målaskog	{Afs. 2,673·1 {Anl. 13·4	3,129·4 19·7	3,402·3 8·9	2,286·4 15	2,812·4 51
Ulfö	{Afs. 4,395 {Anl. 1·2	4,070·5 21·3	4,642·1 —	4,164·4 19·3	4,684·3 12·9
Hulvik	{Afs. 965 {Anl. 28·1	596·1 21	707·3 24·3	847·9 58·5	1,017·2 160·9
Torne	{Afs. 1,869·7 {Anl. 37·5	1,731·9 54	3,511·8 23·8	3,918·1 91·4	3,346·3 33·5
Grimslöf	{Afs. 897·9 {Anl. 72·3	1,793·9 168·8	2,355·2 66·2	2,379 53·2	1,566·9 90
Fridafors	{Afs. 645·8 {Anl. 3,646·5	961·6 3,796·9	678·5 8,503·1	958·1 5,322·3	1,415·5 4,445·8
Slattesmåla	{Afs. 1,364·2 {Anl. 37	1,100·6 40·2	1,026·3 14·8	1,204·9 26	1,310·7 11·7
Ryd	{Afs. 2,492·8 {Anl. 106·9	3,088·3 129·1	3,441·1 39·8	3,022·3 398·6	5,067·2 303·9
Norraryd	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	— —	133·6 3
Ålshult	{Afs. 4,751·6 {Anl. 0·6	4,647·5 74·8	5,521·3 6·2	5,682·6 62	5,251·4 53·3
Orrefors	{Afs. 8,956·8 {Anl. 317·8	8,277·4 491·2	9,637·4 1,633·1	9,053·6 1,065·4	13,513·5 2,437·1
Gullaskruf	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	41·7 306	3,365 645·6
Målerås	{Afs. 12,168·1 {Anl. 130	13,217·9 114·5	13,647·5 272·1	7,451·7 250·9	8,867·1 81·6
Säfsjöström	{Afs. 7,527·1 {Anl. 191·8	6,858·3 71·6	5,639·5 75	5,907·1 81·4	8,122·5 8
Piksborg	{Afs. 3,175 {Anl. 7	4,156 9	6,576 —	7,755 77	6,857 28
Byholma	{Afs. 2,693 {Anl. 208	4,232 18	6,872 23	8,460 8	6,573 77
Åsen	{Afs. 2,799 {Anl. 17	2,331 1	1,435 21	1,986 12	1,272 15
Unnen	{Afs. 10,738 {Anl. 20	7,712 1	9,440 30	11,493 140	9,832 252
Lidhult	{Afs. 4,837 {Anl. 18	4,573 43	4,641 61	3,345 143	3,280 215
Bökö	{Afs. 1,897 {Anl. 5	2,310 2	2,316 26	1,849 5	3,087 16
Elmås	{Afs. 353 {Anl. 7	403 7	1,419 1	636 2	867 20
Klafrestrom	{Afs. 1,218·1 {Anl. 0·7	3,331·4 15·2	3,988·3 —	3,793·4 21·3	4,374·4 136·2

Jernvågsstationer.	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Sandreda	{Afs. 2,125·5 {Anl. 22·9	3,052 151·8	3,902·5 161·4	4,517·7 480·6	6,566·8 384·9
Braås	{Afs. 3,762·3 {Anl. 7	7,068·7 44·4	11,364·7 554·5	11,211·7 52	14,450 55·7
Brittatorp	{Afs. 272·8 {Anl. —	775·6 3·7	725·5 25·5	3,442·9 98·6	3,773·9 136·1
Rottne	{Afs. 4,282·4 {Anl. —	3,025·7 10·8	1,282 34·6	1,992·3 22	2,009·5 11·7
Norrgårda	{Afs. 911·2 {Anl. 0·5	462·1 6	53·6 12·6	18 16·3	60·2 14·4
Evedal	{Afs. — {Anl. 82·6	— 4·2	— 5	— 0·1	0·8 20·8
Ekeberga	{Afs. 2,836 {Anl. 22	2,676 60	1,904 67	1,115 37	1,688 100
Kosta	{Afs. 13,870 {Anl. 1,180	1,760 690	1,516 392	4,131 270	7,451 2,847
Idholm	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	290 —	3,108 —
Målerås Södra	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	1,173 187	1,766 150
Tingsryd	{Afs. 814·4 {Anl. 230·8	5,539·2 436·9	5,869·5 58·2	4,787·1 9·7	4,787·3 46·3
Hensmåla	{Afs. — {Anl. —	998·6 3	2,382·6 —	2,730·2 —	1,690 —
Konga	{Afs. 301·1 {Anl. 29·8	1,252·3 3,212·1	1,553·1 4,734·8	2,523·2 858	2,543·8 611·3
Tegnaby	{Afs. — {Anl. —	— —	1,186·6 19·3	1,688·3 32·6	2,026·7 3·3
Ingelstad	{Afs. — {Anl. —	— —	3,439 26·9	3,992 31·8	4,418·8 26·8
Uråsa	{Afs. — {Anl. —	— —	302·8 74·9	285·6 35	915 29·1
Snappahem	{Afs. — {Anl. —	— —	13·2 12·5	— 12	70·6 17·4
Väckelsång	{Afs. — {Anl. —	— —	1,664·9 15·6	2,599·7 25·4	2,103 56·4
Qvarnamåla	{Afs. — {Anl. —	— —	1,013·3 6·8	1,385·9 190·3	1,637·2 350·1
Markaryd	{Afs. 7,386 {Anl. 303	11,009 410	4,692 1,172	8,037 4,442	2,879 409
Timsfors	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	228 50	338 103
Axhult	{Afs. — {Anl. —	2,018 —	2,044 115	1,690 88	2,697 54
Strömsnäs bruk	{Afs. — {Anl. —	7,863 352	9,053 307	4,343 1,975	2,661 3,785
Traheryd	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	1,929 37	2,968 42
Hornsberg	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	900 53	2,361 49
Hamneda	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	1,674 67	3,187 101
Bäck	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	936 29	2,216 —
Kånna	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	56 35	358 8
Lagan	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	516 2	917 144
Hvittaryd	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	348 52	1,571 19
Vidöstern	{Afs. — {Anl. —	— —	— —	190 —	1,012 —
Summa	{Afs. 218,860·9 {Anl. 23,437·4	241,733·6 29,900	258,456 43,757·3	254,948·8 48,152·7	316,758·3 51,059·3

göra sammanlagdt omkring 4,000 kilogram tallfrö och 5,000 kilogram granfrö. Efter ett beräknadt medelpris per kilogram af 7 kronor 50 öre för tallfrö och 2 kronor 50 öre för granfrö skulle värdet å tillverkningen uppgå till cirka 42,500 kronor. Vid en af anstalterna, som är belägen å en större enskild skogsegendom, klänges frö allenast till husbehof. Tillverkningen vid de öfriga anstalterna försäljes, i den mån fröet icke finner afnämare inom länet, till skilda orter inom landet. Endast en af anstalterna lär exportera någon mindre del af tillverkningen till utlandet.

Förutom den fröklängning, som sålunda idkas mera fabriksmessigt, bedrifves solklängning i mindre skala af några kronojägare och skogvaktare samt enskilda personer, hufvudsakligen inom Sunnerbo och Norrvidinge härad.

Tyskt tallfrö, som tidigare användts vid en del skogsodlingar inom länet, har här visat sig föga lämpligt, i det de här af uppdragna skogsbestånden visat benägenhet att tvina bort samt i öfrigt företett krokiga, korta och starkt afsmalnande trädstammar med spärriga grenar. Den gällande höga frötullen har emellertid åstadkommit, att dylikt frö numera icke lär komma till användning inom länet.

Några *skogseldar* eller *stormskador* af större omfattning hafva under den senast gångna perioden icke förekommit. Skogarna hafva veterligen icke heller blifvit i särskildt anmärkningsvärd grad härjade af *skadeinsekter*. Ofta och på många ställen åstadkommer vanliga mörghorren (*Hylesinus piniperda*) fortfarande såsom tillföre skador å skogsbestånden. Närmaste anledningen härtill är den, att virket efter afverkningen flerstädes får ligga obarkadt till långt fram på sommaren. Å dylika afverkningsplatser förökar sig nämnda insekt ganska betydligt. När den fällda skogen bortförts, kastar sig insekten på de omkringstående tallskogsbestånden, hvilkas årsskott den förstör. En del träd vissna härigenom bort, och andra blifva tillbakasatta i växten. Den skada, som sålunda åstadkommit, lär emellertid numera icke kunna tillmätas någon större betydelse.

Slutligen torde i detta sammanhang lämpligen kunna omnämnas, att uppsamling och försäljning af *skogsbär*, särskildt lingon, allt fortfarande utgör en icke oväsentlig inkomstkälla för den mindre bemedlade landtbefolkningen inom länet. Mångenstädes bereda sig härigenom kvinnor och barn under hösttiden ganska god dagspenning.

D) Jagt och fiske. Tillgången på vildt är numera inom länet icke så riklig, att *jagten* kan betraktas såsom näringsfång. Inom några trakter af länet, der jagtarrenden ännu icke kommit till stånd och der jordegarna tillåta, att jagt opåtaldt utöfvas af hvem det lyster, kan den möjligtvis i enstaka fall bereda sina idkare någon afsevärd biförtjenst. I regel utöfvas dock jagten numera här i länet uteslutande för nöjes skull. Jagträtten börjar ock allt mer och mer göras gällande af länets jordegare. Detta är närmast beroende derpå, att de kunna bereda sig en icke så ringa inkomst genom denna rätts upplåtande på arrende. Dylika jagtarrenden, omfattande i allmänhet hela socknar, förekomma i synnerhet i Sunnerbo härad, hvars jagtmarker sedan gammalt af jägare lifligt eftertraktats. På grund af många samverkande omständigheter har emellertid vildttillgången äfven å Sunnerbo ryar, der särskildt orren ännu för ett eller annat årtionde sedan förekom i riklig mängd, väsentligen minskats.

Af det *matnyttiga vilda* förekommer elgen, som varit i länet fridlyst till år 1901, i jemförelsevis stort antal inom Uppvidinge härad, mindre talrikt inom Konga härad och i ringa antal inom öfriga delar af länet. Inom hela länet torde elgstammen vid fridlysningstidens utgång sannolikt hafva uppgått till ett antal af 500 å 600. Efter hvad numera är känt, fälades och tillvaratogs under den tillåtna jagttiden innevarande år 281 elgar inom länet, deraf öfver 200 i Uppvidinge och 60 i Konga härad.

Rådjuret förekommer någorlunda allmänt spridt inom hela länet. Stammen torde dock hafva under perioden minskats.

Haren har under perioden haft förhållandevis goda årgångar och håller sig rätt väl uppe, oaktadt han är utsatt för intensiv förföljelse å sådana marker, der jagtarrenden och jagtvård icke anordnats.

Tjäder och orre, som förekomma mer eller mindre talrikt inom hela länet, hafva under de tre sista åren af perioden haft öfver hufvud taget dåliga årgångar. Stammen torde därför nu vara icke oväsentligt sämre än vid slutet af föregående femårsperiod. Orren lär dock hafva gått mera tillbaka än tjädern.

Rapphönsen hafva deremot gått väl till, och stammen är nu betydligt talrikare än vid slutet af föregående period.

Morkullan, som förekommer temligen sparsamt, har haft medelmåttiga årgångar. Till följd af det höga pris, som denna fogel betingar, efterhålles den rätt hårdt.

Tillgången på änder minskas af lätt förklarliga orsaker allt mer och mer. Med föranledande desslikes af den frauskjutna jagttiden fälles numera årligen endast ett förhållandevis ringa antal änder inom länet.

För *dödande af rofdjur* har länets landsting och hushållningssällskap fortfarande beviljat anslag till sammanlagdt årligt belopp af 3,000 kronor, hvilka stälts till förfogande af Svenska jägareförbundets afdelning i Kronobergs län. Förmedelst detta anslag har afdelningen varit i tillfälle utbetala premier för dödade räfvar, örnar, bergufvar och hönshökar. Premier hafva dock utbetalts allenast för räfvar, som dödats under tiden från och med den 1 april till den 1 oktober hvarje år. Premiebeloppen hafva utgjort för räf 3 kronor under åren 1896—1899 och 2 kronor under år 1900, för örn och berguf 5 kronor under hela perioden samt för hönshök 3 kronor under år 1896 och 2 kronor under åren 1897—1900.

Enligt afdelningens redovisningar hafva under perioden utbetalts premier för sammanlagdt 12 örnar, 39 bergufvar, 1,621 hönshökar och 3,424 räfvar. Förutom det mindre antal räfvar, som årligen blifvit fällda under jagt, hafva dessutom ganska många under vintertiden dödats medelst stryknin. Sådant oaktadt torde räfstammen under perioden knappast hafva i mera nämnvärd mån minskats. Gräffling och mård förekomma nu talrikare än förut. Gräfflingen torde i allmänhet icke vara föremål för förföljelse å andra marker, än der verklig jagtvård utöfvas. Örnen häckar ej inom länet, utan skjutes mera tillfälligtvis vid höst- och vårflyttningarna. Bergufven och hönshöken förekomma icke särdeles talrikt och kunna näppeligen sägas vara stadda i ökning.

Hvad länets *fiske* vidkommer, har den i senaste femårsberättelsen omförmälda undersökning angående de i länets större vattendrag förefintliga hinder för vandringsfiskens gång blifvit under perioden verkställd och afslutad. Af undersökningen framgick, att dammanläggningarna vid åtskilliga vattenverk voro af

den beskaffenhet, att fiskens fria vandringar försvårades eller förhindrades. Sedan Länsstyrelsen med föranledande häraf hänvänt sig till vederbörande vattenverksegare med begäran om anordnande af fiskepassager, hafva laxtrappor och ålledare redan blifvit på flera ställen anbragta.

Enär emellertid i Lagaån inom Hallands län lära vid en del vattenverk finnas hinder för fiskens gång, har Länsstyrelsen, då fisket i den del af Lagan, som flyter genom länet, häraf ofördelaktigt påverkas, äfvenledes satt sig i förbindelse med Länsstyrelsen i nämnda län med anhållan om föranstaltande af åtgärder, i den mån sådana kunna vidtagas, till dylika hinders undanröjande.

Genom den verksamhet, som under perioden utöfvats af fiskeritillsyningsmannen inom länet, har fiskerinäringen otvifvelaktigt främjats, dels i så måtto, att intresset för fiskets upphjelpande och förbättrande i märkbar grad tilltagit, dels ock i det hänseendet, att gällande författningar och stadgar rörande fiskets utöfvande blifvit vida bättre än tillföre efterledda.

Genom Hushållningssällskapets ekonomiska medverkan har under år 1897 å Åby egendom vid Helgasjön inrättats en kläckningsanstalt för vinterlekande fiskars rom, och enligt uppgifter, som lemnats af fiskeritillsyningsmannen, hafva af derstädes kläckt fiskyngel i sjöar och vattendrag inom länet utplanterats ungefär 2,584,000 sik, 129,000 röding och 44,000 laxöring. På bekostnad af Hushållningssällskapet hafva för vårlekande fiskars rom anskaffats kläckningslådor, hvilka kostnadsfritt utlånats till fiskevattensegare, samt jemväl inköpts transportkärl för lefvande fisk och fiskyngel.

Fiskeritillsyningsmannen har flerstädes inom länet hållit föredrag om fiskets ändamålsenliga vård och skötsel samt lemnat praktisk handledning rörande tillvägagångssättet vid tillvaratagandet och befruktandet af vårlekande fiskars rom. Det uppgifves, att på detta sätt kläckning, särskildt af gäddrom, numera åstadkommes i ganska stor omfattning inom länet.

Större dammanläggningar för uppfödning af fisk, hufvudsakligast karp och sutare, hafva anordnats vid egendomarna Lamhult och Oby. Förberedande åtgärder hafva af Hushållningssällskapet vidtagits för åstadkommande å sistnämnda ställe af en fiskeriskola, der yrkesdugliga fiskare skulle kunna utbildas.

Gädda och ål äro de fisksorter, som här i länet hufvudsakligen äro föremål för fångst och försäljning. Under vissa tider af året utföras icke så obetydliga kvantiteter af dessa fisksorter till vissa städer i Skåne och till Köpenhamn. Äfven kräftfisket är af den ekonomiska betydelse, att det förtjenar här särskildt omnämnas. Export af kräftor försiggår på Hamburg och Berlin.

E) Bergs- och brukshandtering samt fabriksrörelse, handverk och slöjd. Beträffande dessa ämnen anser sig Länsstyrelsen kunna hufvudsakligen hänvisa till Kommerskollegii årliga berättelser i hithörande delar.

Bergshandteringen är af underordnad betydelse för länet.

Någon *grufbrytning* har under perioden icke förekommit, och sjömalmsupptagningen, som tillföre icke var så obetydlig, har nedgått till allenast försvarsarbete vid de utmål, som funnos före 1884, då inmutningsrätten å sjö- och myrmalmer upp-

hörde. Huseby masugn, som nu är den enda brukbara masugnen i länet, har varit i gång blott år 1897 under 98 dygn, då af sjömalms derstädes tillverkades 373 ton tackjern. Under perioden hafva utfärdats år 1898 2 mutsedlar å kopparmalm och år 1900 1 mutsedel å jernmalm.

Jernförädlingen vid länets manufakturverk, gjuterier och mekaniska verkstäder synes hafva varit stadd i utveckling under perioden. Såsom exempel härpå torde kunna anföras, att beräknade värdet å jern- och stålmanufakturverkningen vid Stenfors bruk stigit från 21,000 kronor år 1896 till 42,500 kronor år 1900, att gjutgodstillverkningen vid Klafreströms bruk stigit från 50,000 kronor år 1896 till 116,000 kronor år 1900 och att tillverkningarna vid Torps och Vexjö mekaniska verkstäder stigit från förutvarande lägre belopp till respektive 107,444 kronor och 90,000 kronor för år 1900.

Såsom Länsstyrelsen redan förut antydt, har den *industriela verksamheten* under perioden varit jemförelsevis ganska liflig. Flera nya fabriker hafva anlagts, och åtskilliga af de äldre hafva väsentligen utvidgats. Öfver hufvud taget hafva fabrikstillverkningarna vid de flesta fabriker icke obetydligt ökats, särskildt under de sista åren af perioden.

Bland *nyanlagda* industriela anläggningar må här omnämnas:

Strömsnäs bruks aktiebolags fabrik för tillverkning af papp och omslagspapper. Tillverkningsvärdet vid denna fabrik lär för år 1900 uppgått till 679,250 kr.;

Thimsfors aktiebolags fabrik för tillverkning af asfaltpapp, tak- och förhydningpapp. Tillverkningsvärdet vid denna fabrik lär för år 1900 uppgått till 450,000 kr.;

Öjhults ångbränneri med uppgifvet tillverkningsvärde för år 1900 af 172,500 kr.;

Orrefors glasbruk med uppgifvet tillverkningsvärde för år 1900 af 175,600 kr.;

Skrufs aktiebolags glasbruk med uppgifvet tillverkningsvärde för år 1900 af 65,000 kr.;

Braås ångsåg med uppgifvet tillverkningsvärde för år 1900 af 86,500 kr.;

Sandreda ångsåg (J. Gummesson) med uppgifvet tillverkningsvärde för år 1900 af 51,880 kr.;

Helgevärma påsfabrik med uppgifvet tillverkningsvärde för år 1900 af 66,000 kr.;

Ohs elektricitetsverk, hvilket för en kostnad af cirka 80,000 kr. anlagts för att lemna belysning åt Alivesta stationssambälle samt för att tillhandahålla drifkraft för hemindustrin i kringliggande ort.

Bland *äldre* fabriksanläggningar, hvilka väsentligen utvidgats eller vid hvilka tillverkningen eljest i mera afsevärd mån ökats, må jemväl omnämnas följande, med här angifna tillverkningsvärden för år 1900: Lessebo pappersbruk 759,000 kr., Kosta glasbruk 600,000 kr., Rosdala glasbruk 90,000 kr., Råppe stärkelsefabrik 317,227 kr., Kristinebergs bryggeri 196,410 kr. samt Vexjö bayerska bryggeri 122,565 kr.

Bland *öfriga* industrier, som här synas vara stadda i lofvande utveckling, kunna för öfrigt märkas torffabrikationen, stenindustrin och tegeltillverkningen. Flere anläggningar för tillgodogörande af länets resurser på förenämnda områden hafva under perioden kommit till stånd.

Till upplysning angående omfattningen af bränvinstillverkningen i länet meddelas här, att under perioden tillverkats 579,003·4 liter bränvin å 50 % alkoholhalt. Tillverkningen bedrefs år 1896 vid två brännerier samt åren 1897 och 1900 vid endast ett bränneri. Åren 1898 och 1899 tillverkades icke något bränvin inom länet.

Antalet fabriker inom länet jemte sammanräknade värdet af tillverkningarna vid desamma har, enligt Kommerskollegii berättelse om Fabriker och handverk, under femårsperiodens särskilda år varit följande:

	Antal fabriker.	Tillverkningsvärde. Kr.
År 1896	289	6,423,410
» 1897	277	7,374,617
» 1898	277	7,973,083
» 1899	275	8,654,332
» 1900	306	11,167,472

Rörande antalet *handverkare* och *handverksarbetare* samt uppskattade inkomsten af handverksdriften lemnas följande, på Kommerskollegii här ofvan nämnda berättelser grundade redogörelse:

År.	Handverkare.		Handverksarbetare.		För bevilning uppskattad inkomst af handverksdriften. Kronor.
	Män.	Qvinnor.	Män.	Qvinnor.	
1896	1,450	54	767	43	216,599
1897	1,809	50	1,032	45	290,637
1898	1,541	56	1,070	81	294,215
1899	1,696	67	1,067	115	311,454
1900	1,854	70	1,006	100	369,164

Slöjden är för närvarande af ringa ekonomisk betydelse för länet. Ingenstädes utöfvas den i nämnvärd omfattning. Äfven på landsbygden har befolkningen alltmera invant sig och ansett med sin fördel förenligt att köpa allehanda fabriksmessigt tillverkade förnödenhetsartiklar, såsom tyger och andra beklädnadsvaror, enklare möbler, husgeråd och redskap m. m., deraf tillförene ganska mycket åstadkoms genom husflit och slöjd.

De åtgärder, som vidtagits i syfte att främja slöjdens utveckling här i länet hafva hittills icke hunnit lemna några mera märkbara praktiska resultat.

4. Kommunikationer och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** Såsom de viktigaste af dessa torde *jernvägarna* böra i främsta rummet omnämnas.

Under den gångna perioden har det enskilda jernvägsnätet i länet blifvit väsentligen ökad. Följande *nya jernvägar* hafva tillkommit, nämligen:

Bredåkra—Tingsryds jernväg, som öppnades för allmän trafik den 15 september 1896. Denna jernväg har en spårvidd af 1,067 meter och ligger till 13,500 meter af sin längd inom länet. Å dess sträckning i länet äro inrättade 4 stationer eller hållplatser;

Vexjö—Tingsryds jernväg, som öppnades för allmän trafik den 28 november 1897. Denna jernväg, hvars spårvidd är 1,067 meter och längd 45,260 meter, är i hela sin sträckning belägen inom länet. Förutom föreningsstationerna i Vexjö och Tingsryd finnas vid densamma 7 stationer eller hållplatser;

Kosta—Målerås jernväg, som öppnades för allmän trafik den 2 april 1899. Denna jernväg, som utgör förlängning af den förut anlagda och trafikerade jernvägen Kosta—Lessebo, har en spårvidd af 0,60 meter och en längd af 13,400 meter samt är i sin helhet belägen inom länet. Å den nya linien Kosta—Målerås finnas 2 stationer. Enligt Kungl. Maj:ts resolution den 16 juni 1899 hafva dessa båda jernvägar sammanslagits till en jernväg, Kosta jernväg kallad;

Skåne—Smålands jernväg, som i sin helhet öppnades för allmän trafik den 16 juni 1899. Redan derförut hade dock jernvägen upplåtits för allmän trafik i sträckningen Kärreberga till Markaryd den 15 januari 1894 och i den fortsatta sträckningen derifrån till Strömsnäs bruk den 2 november 1897. Denna jernväg, som har en spårvidd af 1,435 meter, ligger med 81,670 meter af sin längd inom länet. Oberäknadt föreningsstationen i Ljungby finnas vid jernvägen 13 stationer eller hållplatser här i länet;

Markaryd—Veinge jernväg, som öppnades för allmän trafik den 3 juli 1899. Denna jernväg har en spårvidd af 1,435 meter och är till 9,995 meter af sin längd belägen inom länet. Förutom föreningsstationen i Markaryd har jernvägen å sin sträckning i länet 1 station;

Hönshylte—Qvarnamåla jernväg, som öppnades för allmän trafik den 21 oktober 1900. Denna jernväg har en spårvidd af 1,067 meter och en längd af 21,077 meter samt ligger helt och hållet inom länet. Oberäknadt föreningsstationerna i Norråryd och Qvarnamåla har jernvägen 3 stationer eller hållplatser i länet.

Längden af de enskilda för allmän trafik upplåtna jernvägarna i länet har således under perioden ökat med sammanlagdt 184,902 meter, och hafva vid de nya linierna 30 stationer och hållplatser inrättats.

Samtliga för allmän trafik upplåtna jernvägar i länet hade med beräkning af de precisa metertal, som af vederbörande jernvägsförvaltningar uppgifvits, vid periodens slut en längd af 569,184 meter, deraf 83,805 meter utgöra statsbana.

Efterföljande *tabell F* (sid. 25) utvisar längden af samtliga inom länet belägna och för allmän trafik upplåtna *jernvägslinier* samt jernvägarnas inkomst per dag och bankilometer under perioden.

Anläggningen af följande koncessionerade jernvägar har under perioden *påbörjats*, nämligen:

Borås—Alfvesta jernväg, hvarå koncession beviljades den 31 december 1897. Denna jernväg, som anlägges med 1,435 meters spårvidd, beräknas blifva med 12,860 meter af sin längd belägen inom länet;

Sölvesborg—Olofström—Elmhults jernväg, som koncessionerats den 1 juli 1897. Denna jernväg, som får 1,435 meters spårvidd, sträcker sig till en beräknad längd af 7,275 meter inom länet; samt

Klafreström—Åsheda jernväg, för hvilken koncession beviljades den 30 december 1899. Denna jernväg, som utgör fortsättning af Vexjö—Klafreströms jernväg, får en spårvidd af 0⁸⁹¹ meter samt blir till hela sin beräknade längd, 16,450 meter, belägen inom länet.

Under perioden hafva koncessioner beviljats å ytterligare två jernvägar, som delvis skulle komma att ligga inom länet, nämligen dels den 29 oktober 1897 å en jernväg från Holmsjö station å Karlskrona—Vexjö jernväg till Elmeboda här i länet, dels ock den 10 mars 1899 å en jernväg från Mönsterås till Åsheda station å den nu under byggnad varande jernvägen Klafreström—Åsheda. Jernvägsförslaget Holmsjö—Elmeboda torde emellertid åtminstone för den närmaste framtiden hafva förfallit, och byggandet å den del af jernvägen Mönsterås—Åsheda, som sträcker sig genom detta län, har veterligen ännu icke påbörjats.

Särskild i enlighet med gällande formulär upprättad **tabell 2**, innefattande bland annat uppgifter om längden af *landsvägarna* och *bygdevägarna* i länet, bifogas.

I öfverensstämmelse med dessa af vederbörande vägstyrelser lemnade och af kronofogdarne granskade uppgifter skulle vid utgången af år 1900 landsvägarna i länet hafva utgjort 557⁷⁵² kilometer i längd och bygdevägarna 2,483⁸⁶⁵ kilometer. Vid slutet af förra femårsperioden uppgåfvos motsvarande väglängder till 573 och 2,767 kilometer. Den stora skiljaktighet i uppgifter, som sålunda föreligger, härleder sig, hvad landsvägarna angår, deraf, att dessa år 1895 beräknades i Uppvidinge härad till 166 kilometer och i Allbo härad till 112 kilometer. Härtill kommer, att uppgifterna för Sunnerbo, Kinnevalds och Norrvidinge härad nu fullständiga med angifvande af det metertal, hvarmed landsvägarnas längd beräknas öfverskjuta de förut i nymil uttryckta väglängderna.

I fråga om bygdevägarnas längd meddelas, att dessa beräknades för år 1895 i Konga härad till 699 kilometer, i Uppvidinge härad till 567 kilometer, i Kinnevalds härad till 290

kilometer, i Norrvidinge härad till 132 kilometer, i Allbo härad till 429 kilometer och i Sunnerbo härad till 650 kilometer. Vid jämförelse med de i tabell 2 intagna motsvarande uppgifterna för år 1900 visar det sig, att uppgifterna för de olika åren äro väsentligen skiljaktiga för bygdevägarna i Konga härad samt för såväl lands- som bygdevägar i Uppvidinge och Allbo härad. Beträffande Konga härad har vederbörande kronofogde upplyst, att bland bygdevägarna för år 1895 inräknats sockenvägarna inom ett af fögderiets länsmansdistrikt. Då dessa sockenvägars längd i den nu lemnade uppgiften afräknats, har längden af bygdevägarna i Konga härad derigenom minskats med icke mindre än 197 kilometer. Vidkommande Uppvidinge och Allbo härad hafva de der pågående vägdelningarna nu fortskridit så långt, att vägarna blifvit till allra största delen af vägdelningsförrättare uppmätta, hvadan de för nyssnämnda båda härad nu lemnade uppgifterna måste anses hufvudsakligen riktiga.

Nya *vägdelningar* försiggå för närvarande inom 4 af länets 6 väghållningsdistrikt. Först efter avslutandet af dessa förrättningar och sedan ny vägdelning förrättats i de båda öfriga distrikten, lär det blifva möjligt att lemna så precisa uppgifter angående väglängderna, som af formuläret till tabell 2 föranledas.

För Norrvidinge härad väghållningsdistrikt har Länsstyrelsen genom utslag den 20 maj 1899 bestämt, hvilka vägar som skola i den nya vägdelningen ingå. I anledning af besvär, som af åtskilliga väghållningsskyldige anförts öfver Länsstyrelsens ifrågavarande utslag, har Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegium den 23 november samma år meddelat två särskilda utslag, hvilka emellertid icke föranledt ändring i Länsstyrelsens nyssberörda utslag. Sedan dessa Kammarkollegii utslag tagit åt sig laga kraft, hafva åtgärder af vägstyrelsen i distriktet vidtagits för att bringa till utförande en del nyanläggningar och förbättringar af vägar, som skola i vägdelningen ingå. Först när dessa vägarbeten, för hvilka ritningar och kostnadsförslag äro under utarbetande, blifvit verkställda, kan vägdelningsförrättningen fortsättas och avslutas.

Hvad angår de nya vägdelningarna för Uppvidinge och Allbo härad, hafva vederbörande vägdelningsförrättare under innevarande år till Länsstyrelsen inkommit med förslag rörande de vägar, som ansetts böra i berörda vägdelningar ingå. Dessa förslag äro för närvarande föremål för sådan behandling, som omförmäles i § 4 af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

För Konga härad har något vägförslag från vederbörande förrättningsman ännu icke inkommit, men, enligt hvad Länsstyrelsen förvissat sig om, är sådant att inom närmaste tiden förvänta. Då äfven inom sistnämnda tre vägdistrict i sammanhang med vägdelningarna lära ifrågakomma åtskilliga anläggningar af nya och förbättringar af gamla vägar, kommer det tvifvelsutan ännu att dröja rätt länge, innan samtliga i länet pågående vägdelningar kunna bringas till slut.

De i förra femårsberättelsen omförmälda *vägarbeten*, för hvilka statsanslag under åren 1891—1895 anvisats, men hvilka arbeten under nämnda år icke hunnit fullbordas, hafva å nedannämnda tider blifvit afsynade och godkända, nämligen:

1897 den 2 april väganläggningen mellan Orrefors jernvägsstation och Trükurret i Helleberga socken;

1897 den 14 december väganläggningarna vid Agnaryd i Mistelås socken samt vid Mosshult och Arnhult i Slätthögs socken;

Tab. F. Jernvägarna i Kronobergs län.

Jernvägens namn.	Väglängd i länet. Km.	Inkomst per dag och bankilometer.				
		1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Bredåkra—Tingsryds jernväg	13·500	3·61	3·85	4·97	5·44	5·76
Karlskrona—Vexjö	55·804	12·29	13·68	14·88	14·97	16·40
Halmstad—Bolmens	30·915	9·83	10·10	11·70	11·89	11·67
Hessleholm—Markaryds	5·400	5·40	6·11	6·96	8·31	9·89
Hönshylte—Qvarnamåla	21·077	—	—	—	—	2·63
Kalmar	1·305	16·31	17·57	19·18	19·13	19·85
Karlshamn—Vislanda	48·553	9·30	10·08	10·29	11·03	12·08
Kosta	30·000	4·78	4·66	5·09	4·36	4·69
Markaryd—Veinge	9·995	—	—	—	—	6·89
Nybro—Säfsjöströms	29·805	7·52	7·77	7·87	6·51	7·92
Skåne—Smålands	81·670	—	—	7·37	7·75	7·84
Statens jernvägar	83·805	23·64	26·91	28·21	30·82	32·65
Vexjö—Alfvesta jernväg . .	17·520	29·26	31·82	36·58	37·78	42·33
Vexjö—Klafreströms	43·575	4·32	5·68	6·74	7·13	8·95
Vexjö—Tingsryds	45·260	—	4·36	4·74	5·32	5·78
Vislanda—Bolmens	51·000	5·65	6·70	6·83	6·78	7·17

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Kronobergs län.

1899 den 3 februari omläggningen och förbättringen af vägen mellan Alsterfors och Backskraf samt mellan Qvarnkullen och Mårdbäckshult inom Elghults socken;

1899 den 3 februari omläggningen och förbättringen af den mellan Elghult och Svältelidsbackarna liggande delen af vägen mellan Elghult och Träkärret i Elghults socken;

1899 den 3 februari omläggningen och förbättringen af den mellan Svältelidsbackarna och Träkärret liggande delen af vägen mellan Elghult och Träkärret i Elghults socken;

1899 den 3 februari omläggningen och förbättringen af den mellan Deragården och Krabbetorp liggande delen af vägen mellan Deragården och Rosendals gästgifvaregård i Elghults socken;

1899 den 3 februari omläggningen och förbättringen af den mellan Krabbetorp i Elghults socken och sockengränsen liggande delen af vägen mellan Deragården och Rosendals gästgifvaregård; och

1899 den 10 januari omläggningen och förbättringen af den mellan sockengränsen och Rosendals gästgifvaregård i Åseda socken liggande delen af vägen mellan Deragården och nämnda gästgifvaregård.

Härförutom hafva under den senast gångna perioden af synnats och godkänts:

1898 den 25 april omläggning af vägen mellan Fredrikslund och Säfsjöströms jernvägsstation i Lenhofda socken, för hvilket företag Kungl. Maj:t den 11 december 1896 anvisat ett anslag å 2,700 kronor; och

1899 den 13 december omläggning och förbättring af vägen mellan Åseda och Källefåga inom Åseda socken, för hvilket företag Kungl. Maj:t den 10 april 1896 anvisat ett anslag å 21,200 kronor.

Af *statsanslagen* för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar hafva, förutom nyssberörda två anslagsbelopp, under perioden anvisats:

1897 den 19 februari 4,600 kronor för omläggning och förbättring af häradsvägen mellan Kårrö och Askunnemåla i Linneryds socken. Detta anslag har emellertid sedermera blifvit af vederbörande frånträtt;

1898 den 4 februari 13,500 kronor för omläggning och förbättring af häradsvägen mellan Elmhults jernvägsstation och Pjetteryds kyrka. Äfven detta anslag har blifvit af vederbörande frånträtt, men sedan Sunnerbo väghållningsdistrikt genom Länsstyrelsens utslag den 26 maj 1899 ålagts verkställa arbetet, har på förnyad ansökan Kungl. Maj:t den 17 augusti 1900 anvisat ofvanberörda 1898 års anslag att af Sunnerbo härads vägstyrelse för ändamålet användas;

1898 den 4 februari 9,400 kronor för anläggning af den inom Kronobergs län fallande delen af tillämnad väg från Sunnerskog i Unnaryds socken i Jönköpings län till Lidhults jernvägsstation här i länet;

1899 den 10 februari 3,600 kronor för omläggning och förbättring af den del af vägen mellan Visselofta och Hallaryds kyrka, som sträcker sig från Kornberga till nämnda kyrka;

1899 den 15 december 5,500 kronor för omläggning till allmän väg af byvägen mellan Klafreströms bruk och torpet Engelholm i Nottebäcks socken;

1900 den 16 februari 1,700 kronor för anläggning af väg mellan bygdevägen vid Norret och Piksborgs jernvägsstation i Annerstads socken; och

1900 den 16 februari 21,900 kronor för anläggning af väg mellan bygdevägen vid Marshult och Säfsjöströms jernvägsstation inom Elghults och Lenhofda socknar.

Samtliga nu nämnda vägföretag med undantag af det i Linneryds socken, som tillsvidare förfallit, äro under utförande, sedan kontrakt härom blifvit mellan Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen samt vederbörande avslutade.

Vinterväghållningen inom vägdistriktet i länet har genom särskilda af Länsstyrelsen år 1899 meddelade beslut blifvit ordnad för tiden till 1904 års utgång.

Skjutsanstalternas antal har under perioden ökat med 1 skjutsstation, som inrättats med stöd af § 26 i nådiga stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878. Förut finnas två dylika skjutsstationer. För *skjutslegan* och antalet vid skjutsning *utgångna hästar* redogöres i förutnämnda tabell 2.

Entreprenadbidragen utgingo under år 1900 för följande antal skjutsanstalter med nedannämnda belopp:

2 skjutsanstalter à 200 kr., tillhopa	400 kr.
6 „ „ 150 „ „	900 „
1 „ „ 140 „ „	140 „
23 „ „ 100 „ „	2,300 „
1 „ „ 90 „ „	90 „
5 „ „ 80 „ „	400 „
5 „ „ 75 „ „	375 „
6 „ „ 50 „ „	300 „
	<hr/>
	Summa 4,905 kr.

Hvad *postväsendet* vidkommer, funnos vid 1895 års slut inom länet 89 postanstalter, deraf 5 postkontor och 84 poststationer.

Under perioden inrättades följande *nya poststationer*, nämligen:

år 1896 Billarp, Evedal (som hålles öppen endast under sommarmånaderna), Hensmåla, Konga, Tingsryd och Virestad;

år 1897 Axhult, Gäddeviksås, Ingelstad, Qvarnamåla, Strömsnäs bruk, Tegnaby, Uråsa och Väckelsång;

år 1898 Djuramåla, Dänningelanda, Ekeberga, Fröseke, Gullaskraf, Snappahem och Timsfors;

år 1899 Brittorp, Bäck, Hamneda, Hornsborg, Hvittaryd, Hynnemå, Ideholm, Käna, Lagan, Lönashult, Majenfors, Räfvemåla, Traheryd och Vidöstern; samt

år 1900 Ormesberga, Rösåla och Urshult.

I sammanhang med inrättandet af förenämnda 38 nya poststationer, af hvilka de flesta äro förenade med jernvägsstationer med samma namn, indrogos under perioden 12 å andra närliggande platser förut befintliga poststationer. Postanstalternas antal har sålunda under perioden ökat med 26 och utgjorde följaktligen vid 1900 års slut 115, deraf såsom förut 5 postkontor.

Å de nya för allmän trafik upplåtna jernvägslinierna har postbefordran under perioden anordnats.

Med utgången af år 1898 upphörde ångbåtspostlinien Ljungby—Hamneda, enär jernvägspostlinien Ljungby—Strömsnäs bruk under år 1899 kom till stånd.

Följande nya kärppostlinier inrättades under perioden och trafikerades vid dess slut, nämligen linierna Ingelstad—Elmeboda, Ingelstad—Vederslöf, Snappahem—Kalfsvik, Byholma—Ränte, Traheryd—Hinneryd, Elmhult—Pjetteryd, hvarjente linien Ingelstad—Elmeboda utsträcktes till Räfvemåla.

Åtskilliga förändringar hafva under perioden vidtagits beträffande gångpostföringen och landtbrefbäringen, i det flere nya linier inrättats och andra åter utsträckts, minskats eller indragits, mestadels en följd utaf de nyinrättade jernvägspostlinierna.

Under år 1900 utgick kärppost med 51 veckoturer å 14 linier med en sammanlagd väglängd af 24 mil, gångpost med 64 veckoturer å 19 linier med en sammanlagd väglängd af 16½ mil och landtbrefbäring med 81 veckoturer å 29 linier med en vägsträcka af 35½ mil.

I afseende å *telegrafväsendets* utveckling i länet under åren 1896—1900 kan här i korthet meddelas, att nya statstelegrafstationer blifvit inrättade i Grimslöf, Ingelstad, Moheda och Tingsryd.

Å de nytillkomna enskilda jernvägarna hafva anordnats telegrafstationer vid Konga, Hensmåla och Tingsryd å Bredåkra

—Tingsryds jernväg, vid Tegnaby, Ingelstad, Uråsa, Snappahem, Väckelsång och Qvarnamåla å Vexjö—Tingsryds jernväg, vid Timsfors, Axhult, Strömsnäs bruk, Traheryd, Hornsborg, Hamneda, Bäck, Kånna, Lagan, Hvittaryd och Vidöstern å Skåne—Smålands jernväg samt vid Urshult och Rösåla å Hönshylte—Qvarnamåla jernväg.

År 1900 funnos inom länet 11 statstelegrafstationer samt 59 vid statens och enskilda jernvägar inrättade telegrafstationer. Under samma år befordrades af de under Telegrafstyrelsen stående anstalerna i Vexjö och underlydande stationer 26,640 taxerade telegram, deraf 12,918 afgående och 13,722 ankommande.

Under den förflutna femårsperioden har *telefonväsendet* inom Kronobergs län betydligt utvidgats och förbättrats. Genom nya stamtelefonledning har Vexjö stad satts i mera omedelbar förbindelse med landets norra och södra delar, hvarjemte direkta telefonledning anlagts mellan Vexjö samt Kalmar och Halmstad. 4 nya vaxelstationer hafva tillkommit, nämligen: Braås, Grimslöf, Ingelstad och Tingsryd.

Nedanstående tablå utvisar telefonnätens namn samt telefonapparaternas antal och telefonledningarnas längd år 1900.

Antal apparater.	Ledningarnas längd. Km.	Antal apparater.	Ledningarnas längd. Km.
Vexjö 242	241.7	Liatorp 9	7.5
Alfvesta 27	54.5	Ljungby 42	104.0
Braås 18	40.4	Moheda 18	118.9
Elmhult 12	42.4	Norraby 14	34.7
Grimslöf 9	23.5	Ryssby 13	32.9
Ingelstad 12	50.0	Tingsryd 25	35.5
Lessebo 12	9.7	Vislanda 19	40.8

B) Sjökommunikationer. Ångslupstrafik har under perioden eller större delen deraf försiggått å sjöarna Bolmen, Unnen, Vidöstern, Möckeln, Helgasjön, Tolgsjön, Asasjön, Örken och Rottnen.

Å Bolmen har trafik uppehållits med 3 ångslupar och 6 pråmar, dels å leden Ryds sågverk—Tiraholm—Sunnaryd, dels ock å leden Bolmens jernvägsstation—Sunnaryd—Piksborg. Å Unnen hafva 2 ångslupar med 2 pråmar trafikerat leden Unnens jernvägsstation—Södra Unnaryds kyrkoby. Å Vidöstern har trafik med 1 ångslup och 2 pråmar försiggått mellan Vernamo köping och Torsets bro vid Vidösterns södra ända. Å sjön Möckeln har 1 ångslup med 3 pråmar användts för trafiken på Diö och Möckelns anhaltstationer vid södra stambanan. Å Helgasjön—Tolgsjön—Asasjön, hvilka i förening med mellanliggande vattendrag och kanal till Råppe jernvägsstation utgöra Råppe—Asa kanalled, har trafik ombesörjts med 3 ångslupar och 16 pråmar. Å Örken har trafiken mellan Braås jernvägsstation och Ramqvilla kyrkoby uppehållits med 1 ångslup och 4 pråmar. Å Rottnen har trafiken på Hofmantorps jernvägsstation ombesörjts med 1 ångslup och 1 pråm.

Endast på Råppe—Asa kanalled och å sjöarna Örken och Åsnen har å vissa tider förekommit regelbunden persontrafik. Å dessa och öfriga omförmålda sjöleder hafva eljest hufvudsakligen eller uteslutande forslats skogsprodukter af allehanda slag.

I detta sammanhang torde jemväl böra nämnas, att Ljungby södra kanalaktiebolag under de första åren af perioden underhöll regelbunden ångbåtsförbindelse å Lagaån från Ljungby köping till Hamneda bro, men efter tillkomsten af Skåne—Smålands jernväg har denna ångbåtstrafik upphört och bolaget upplösts.

I fråga om *flottleders* inrättande har Länsstyrelsen förordnat, att allmän flottled vara skall dels i Lagaån från Strömsnäs bruk i Traryds socken till Timsfors i Markaryds socken enligt utslag af den 30 december 1899, dels i Skälån i Berga socken från södra ändan af sjön Flåren genom Huliesjön till samma ås utlopp i Lagaån enligt utslag äfvenledes af den 30 december 1899 och dels i Ronnebyån från sjön Rottnen genom sjöarna Vidden, Skogsnässjöarna, Viren, Bastsjön och Sandsjön till samma ås utlopp från sistnämnda sjö vid Dångsquarn samt i vattendragen från sjön Öijen till Ronnebyån äfvensom i vattendraget från Rolsmo och Linnerydssjöarna till sjön Vikholmen och vidare fram till Bastsjön, allt enligt utslag den 11 maj 1900.

C) Varubyten. Vidkommande detta ämne och hvad dermed eger samband anser sig Länsstyrelsen kunna hufvudsakligen åberopa Kungl. Kommerskollegii årliga berättelse rörande rikets handel samt fabriker och handtverk.

Här torde endast i korthet böra erinras derom, att länets förnämsta afsättningsartiklar utgöras af, förutom en del landbruksprodukter, skogseffekter och trävaror af hvarjehanda slag, glas, papper, trämassa och tändstickor.

Enligt 1900 års statistik beräknades värdet å tillverkningarna vid länets sågverk och hyfflerier till 2,393,599 kronor. Större delen af länets skogseffekter och trävaror har nu som tillföre sålts på Skåne och Danmark. För länet beräknades under samma år värdet å papperstillverkningen till 2,506,190 kronor, å glasbrukens och glassliperiernas tillverkningar till 2,032,882 kronor, å trämassefabrikationen till 1,055,330 kronor och å tändstickstillverkningen till 379,591 kronor. Af papper, glas och trämassa har exporterats ganska mycket på utlandet, hufvudsakligen på England. Hvad tändstickstillverkningen angår, har densamma i sin helhet gått på export till samma land.

Antalet *handlande*, som idkat grosshandel eller försålt varor i bod eller från annat upplagsställe, äfvensom deras biträden hafva under perioden utgjort:

År.	Vexjö stad.		Ljungby köping.		Landsbygden.	
	Handlande.	Betjening.	Handlande.	Betjening.	Handlande.	Betjening.
1896	90	57	20	14	428	123
1897	87	99	19	13	472	156
1898	90	101	18	14	466	172
1899	89	100	16	14	465	182
1900	99	123	17	12	485	186

Tillstånd till idkande af s. k. *gårdfarihandel* har af Länsstyrelsen beviljats år 1896 för 50, 1897 för 34, 1898 för 25, 1899 för 28 och 1900 för 39 personer. Antalet *utländska handelsresande*, som här i länet erlagt stadgad bevillning, har uppgått till 5 för hvardera af åren 1896 och 1897, 6 för 1898, 16 för 1899 och 7 för 1900.

Under åren 1896—1900 hafva verkstälts följande *firmaanmälningar* af enskilda näringsidkare och handelsbolag:

År.	Hos Länsstyrelsen.		Hos magistraten i Vexjö.	
	Enskilde.	Handelsbolag.	Enskilde.	Handelsbolag.
1896	74	5	11	—
1897	84	9	15	3
1898	80	8	15	4
1899	92	6	13	1
1900	98	4	10	2

Härförutom har under år 1896 anmälts firma af ett aktiebolag hos Länsstyrelsen och af ett hos magistraten.

Under perioden hafva 6 *föreningar för ekonomisk verksamhet* blifvit hos Länsstyrelsen registrerade.

Beträffande *marknaderna* i länet är någon förändring icke att anmärka. Under perioden hafva deremot s. k. kreatursmöten och torgdagar enligt Länsstyrelsens medgifvande anordnats å 9 nya platser, nämligen vid Alfvesta, Braås, Elghult, Hamneda, Häradsbäck, Kosta, Lenhofda, Strömsnäs bruk och Väckelsång.

För influtna *bränvinsförsäljningsmedel* och deras fördelning redovisas i nedanstående *tabell G*.

5. Kameralförhållanden.

Tabell 3 angående *hemman och lägenheter* å landet samt *stadsjordar* m. m. utvisar, att börja med, den olikhet mot förhållandet 1895, att antalet kronoegendomar under allmän disposition å länets landsbygd nedgått från 385 till 369 och sålunda under nu ifrågavarande femårsperiod minskats med 16. Detta förhållande beror dels derpå, att genom reglering mellan Vexjö stad och Vexjö landsförsamling åt 2 lektorer vid högre allmänna läroverket anslagna boställshemman och ett annat hemman öfverflyttats till stadsförsamlingen, dels ock derpå att under perioden flere hemman blifvit af kronan försålda än för dess räkning inköpta. Hvad angår kronoegendomar under enskild disposition, har äfven deras antal minskats, dock endast med 1, som blifvit till skatte löst.

Förhållandet med skatteegendomarna företer äfvenledes någon minskning eller från 3,016 till 3,012, hvaremot frälseegendomarnas antal tillförts förstärkning med tillhoppa 31, utgörande från statsverket försålda kronodomäner, hvilka blifvit i jordeboken till naturen af frälse vederbörligen omfödda.

Hela antalet i jordeboken upptagna hemman och lägenheter har intill 1900 års slut ökats med 10 eller från 4,726 till 4,736, något som härrör deraf, att delar af enskilda hemman försåldts till kronan för skogsväsendets räkning och, efter ego-

styckning, i jordeboken omfödds och upptagits såsom särskilda hemman, hvarterade med sitt tilldelade mantal. Under perioden hafva i följd af nådigt beslut om ofvanberörda reglering från Vexjö landsförsamling från och med 1897 års ingång till Vexjö stad i ekklesiastikt, kommunalt, administrativt och judicielt hänseende öfverförts 3 kronoboställshemman och en Vexjö biskopsäte förut tillhörig äng, hvilken vid öfverflyttningen åsatts $\frac{1}{10}$ mantal, förhållanden hvilka utgöra förklaringen till den förefintliga olikheten emellan mantalssummorna vid de begge senaste femårsperiodernas slut.

Hvad vidare angår redogörelsen för antalet af hemmanens *brukningsdelar* och i jordeboken ej upptagna *torp*, visar det sig vid anställd jämförelse, att brukningsdelarnas antal ökats, så att de vid 1900 års slut voro 574 flere än år 1895, under det att torpen deremot skola hafva till antalet minskats med icke mindre än 1,084. Rätta förhållandet är likvisst, att till jordtorp särskildt inom ett af länets fögderier icke hänförs ett större antal jordbruks- och bostadslägenheter, de der innehafvas antingen med eganderätt eller endast viss tids nyttjanderätt, i senare fallet dock utan skyldighet att till stomhemmanet utgöra dagsverken eller annan tjänstbarhet, hvilka lägenheter därför nu, i olikhet med förhållandet 1895, behandlats såsom

Tab. G. *Minuthandel med och utskänkning af bränvin i Kronobergs län försäljningsåren 1895—1900.*

Försäljningsår.	Vexjö stad.		Ljungby köping.		Landsbygden.		Hela länet.		Disposition af försäljningsavgifterna.													
	Utskänkningsställen. Minuthandelsställen.	Afgift. Kronor.	Utskänkningsställen. Minuthandelsställen.	Afgift. Kronor.	Utskänkningsställen. Minuthandelsställen.	Afgift. Kr.	Utskänkningsställen. Minuthandelsställen.	Afgift. Kronor.	Uppbördsprovision.	Insatt i Kungl. Statskontoret.	Landstinget.	Hushållningsällskapet.	Länets socknar.	Vexjö stad.	Ljungby köping.	Summa.						
																	Tillfalliga. Ständiga.	Tillfalliga. Ständiga.	Tillfalliga. Ständiga.	Tillfalliga. Ständiga.		
1895—1896	2	7	—	98,499.68	1	—	3,231.93	7	2	15,165	2	15	2	116,896.61	231.09	20,305.62	23,333.07	11,666.55	10,596.19	49,151.35	1,612.74	116,896.61
1896—1897	2	7	—	108,002.19	—	—	—	7	2	19,815	2	14	2	127,817.19	253.19	21,557.24	25,512.78	12,756.40	13,844.47	53,893.11	—	127,817.19
1897—1898	2	7	—	117,059.13	1	1	11,987.33	6	2	17,940	3	14	2	146,986.46	291.54	25,757.67	29,338.96	14,669.49	12,534.60	58,412.52	5,981.68	146,986.46
1898—1899	2	7	—	126,642.71	1	1	12,475.58	6	2	20,010	3	14	2	159,128.29	315.82	27,768.02	31,762.50	15,881.24	13,980.67	63,194.72	6,225.32	159,128.29
1899—1900	2	7	—	143,838.28	1	1	12,939.82	6	2	18,975	3	14	2	175,753.10	349.01	31,292.92	35,080.82	17,540.42	13,257.61	71,775.31	6,457.01	175,753.10

jordbruksfastigheter eller »lägenheter, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden», hvartill kommer, att i redogörelserna till förra berättelsen i vissa fall backstugor oriktigt angifvits såsom jordtorp, hvilka numera icke så betraktats och upptagits. I stort sett torde hvarken brukningsdelarnas eller jordtorpens antal hafva under perioden nämnvärdt förändrats.

I fråga om *taxeringsvärdena* å jordbruksfastigheterna, vare sig med eller utan påförd bevilning, är skillnaden icke heller betydlig, hvaremot samma värden å annan fastighet ökats, nämligen å sådan, för hvilken bevilning erlägges, från 10,743,900 kronor år 1895 till 12,330,700 kronor år 1900 och å sådan, hvarför bevilning icke erlägges, från 3,468,100 kronor till 3,871,800 kronor, den förra stegringen gifvetvis beroende på tillkomsten af nya, dyrbara industriella verk och inrättningar samt utvidgning och förbättring af äldre sådana.

Förutom de större platserna Ljungby köping samt Elmhults och Alfvesta municipalsamhällen, för hvilka tabellen innehåller detaljerade uppgifter rörande derinom belägna fastigheters taxeringsvärden, hafva såsom dermed jemförliga orter i redogörelsen med taxeringsvärdena i klump sammanförts följande stationsområden och andra platser, nämligen Vexjö östra grannhälle, öster om staden, Hofmantorps, Tingsryds, Braås, Målerås, Liatorps, Vislanda och Moheda jernvägsstationer samt fabriksorten Kexholm och sanatoriet vid Ryd.

Till upplysning om kronoegendomar, som blifvit från statsverket till frälse försålda samt åsatts rotering att förmedelst vakansafgift tills vidare fullgöras, återopas nedanstående *tabell II*, och meddelas derjemte, att köpeskillingarna för dessa 35 domäner utgjort sammanlagt 408,661 kr. 10 öre, under det deras taxeringsvärden vid tiden för försäljningarna representerat en summa af 304,400 kr.

Tab. H.

Till frälse försålda kronoegendomar i Kronobergs län åren 1896—1900.

E g e n d o m e n s n a m n .	Nummer.	Måttal.	B e l ä g e n h e t .		Ordinarie rotering.		Tid, från hvilken roteringen skall utgöras.		
			H ä r a d .	S o c k e n .	Måttal.	Söldafrote.	År.	Månad.	Dag.
Arnön Södregård, f. d. kompanichefsboställe	2	$\frac{1}{2}$	Allbo	Skatelöf	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1896	Mars	14
Askeberga, f. d. hofsmedsboställe	2	1	Konga	Ö. Torsås	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{2}$	1899	, ,	
Baljaryd, f. d. sergeantsboställe	1	$\frac{3}{4}$	Kinnevald	Kalfsvik	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1898	, ,	
Bjernaryd Kronogård, f. d. löjtnantsboställe	2	$\frac{1}{2}$	Sunnerbo	Angelstad	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$, ,	, ,	
Boo Kronogård, f. d. sergeantsboställe	1	$\frac{3}{4}$	Uppvidinge	Åseda	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1900	, ,	
Bästerås, f. d. mönsterskrifvareboställe	1	1	Allbo	Stenbrohult	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{2}$	1897	, ,	
Bästingshult, f. d. furirsboställe	1	$\frac{1}{2}$	Sunnerbo	Ryssby	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1898	, ,	
Dänningelanda Lille- och Skåningagård, f. d. rustmästareboställe	4 o. 5	$\frac{1}{2}$	Kinnevald	Dänningelanda	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1897	, ,	
Dänningelanda Östregård, f. d. regementsväbelsboställe	6	$\frac{1}{2}$,	Dänningelanda	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$, ,	, ,	
Espemoen, f. d. trumslagareboställe	1	$\frac{1}{2}$	Allbo	Stenbrohult	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$, ,	, ,	
Färshult, f. d. fänriksboställe	1	$\frac{1}{2}$,	V. Torsås	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1899	, ,	
Gamlelycke, f. d. mönsterskrifvareboställe	1	$\frac{3}{4}$,	Stenbrohult	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{2}$	1897	, ,	
Grantorps Storegård, f. d. furirsboställe	2	$\frac{1}{2}$	Konga	Ö. Torsås	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$, ,	, ,	
Hunna Östregård, f. d. fanjunkareboställe	3	$\frac{3}{4}$	Allbo	Skatelöf	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1900	, ,	
Hårestorp, f. d. sergeantsboställe	1	$\frac{3}{4}$,	Hjortsberga	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	1897	, ,	
Kalfshaga Thorsagård, f. d. sergeantsboställe	5	$\frac{1}{2}$	Kinnevald	Kalfsvik	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$, ,	, ,	
Korsamåla Östregård, f. d. furirsboställe	1	$\frac{1}{2}$	Konga	Långasjö	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1900	, ,	
Mårdshyttan Södregård, f. d. profossboställe	2	$\frac{1}{2}$	Uppvidinge	Algutsboda	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	1897	, ,	
Nöbbele Käragård, f. d. furirsboställe	4	$\frac{1}{4}$	Kinnevald	Öjaby	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	1900	, ,	
Ramsås Norregård, d:o d:o	2	1	Sunnerbo	Agunnaryd	1	$\frac{3}{4}$	1898	, ,	
Runneboda, f. d. sergeantsboställe	1	$\frac{1}{2}$	Allbo	Virestad	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1896	, ,	
Räfsjö, f. d. löjtnantsboställe	1	$\frac{1}{2}$	Kinnevald	Kalfsvik	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	1897	, ,	
Sandreda Rustmästaregård, f. d. rustmästareboställe	2	$\frac{1}{2}$	Uppvidinge	Sjösås	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	1896	, ,	
Sjuhult Möllnaregård, f. d. sergeantsboställe	3	$\frac{1}{2}$	Allbo	Mistelås	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	1898	, ,	
Spritsmåla, f. d. profossboställe	1	$\frac{1}{2}$	Konga	Elmeboda	$\frac{7}{10}$	$\frac{7}{24}$, ,	, ,	
Strängarås, f. d. trumslagareboställe	1	$\frac{1}{4}$	Allbo	Stenbrohult	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	1896	, ,	
Svenstorp, f. d. trumpetareboställe	1	1	Uppvidinge	Åseda	1	$\frac{3}{4}$	1898	, ,	
Tixatorp, f. d. furirsboställe	1	$\frac{1}{4}$	Kinnevald	Öjaby	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	1899	, ,	
Torlandsmåla, f. d. sergeantsboställe	1	$\frac{1}{2}$	Konga	Elmeboda	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1896	, ,	
Totamåla, f. d. fanjunkareboställe	1	$\frac{3}{4}$,	Långasjö	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{2}$	1899	, ,	
Ugnhult, f. d. pipareboställe	1	$\frac{1}{4}$	Allbo	Stenbrohult	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	1897	, ,	
Ulfvahlult, f. d. 2:dre trumslagareboställe	2	$\frac{1}{4}$	Konga	Elmeboda	$\frac{5}{24}$	$\frac{5}{36}$	1898	, ,	
Åreda Byagård, f. d. löjtnantsboställe	5	$\frac{3}{4}$,	Hemmesjö	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{3}$	1897	, ,	
Årenäs, f. d. fänriksboställe	1	$\frac{1}{2}$	Allbo	V. Torsås	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{3}$	1899	, ,	

Af Kungl. Maj:t och kronan hafva, på grund af särskilda nädiga skrivelser, 22 särskilda hemman eller hemmansdelar blifvit för en sammanlagd köpeskilling af 491,951 kronor till kronoparker inköpta och i jordeboken i behörig ordning omförda.

Vid femårsperiodens början var antalet utarrenderade kronodomäner inom länet 153, men vid periodens slut endast 113, och har under samma tid försålts 35 kronodomäner jemte 11 från domänerna afsöndrade lägenheter. Antalet arrendeöfverlåtelser af indragna kronohemman har utgjort 28 och förverkade arrenden 2.

Beträffande jordafsöndringar enskilda emellan, hvilka varit föremål för föreskrifven fastställelse och till antalet utgjort 609, deraf 135 förut varit till soldattorp upplättna, hafva desamma i hvarje fall afsett afsöndringar för evärdlig tid. Afsöndringen af soldattorp fortgår med anmärkningsvärd liflighet. Äfven från ecklesiastika hemman hafva jordupplätelser egt rum, deraf 2 för evärdlig tid och 14 på 49 å 50 års tid, hvarjemte torde förtjena anmärkas, att 2 komministersboställen blifvit under perioden med nådigt tillstånd utbytta mot andra för ändamålet lämpligare befunda hemman.

Rättigheten till inlösen af skattefrälseräntor har begagnats i endast två fall, dervid lösesumman utgjort 5,776 kronor 75 öre. Under perioden har icke något hemman kommit i ödesmål.

Beträffande Vexjö stad utvisar tabellen, som i fråga om antalet bebyggda och obebyggda tomter gäller endast stadens tomtreglerade område, hurusom antalet boningshus skall hafva ökat med icke mindre än 35, hvilken relativt höga siffra likväl, vid det förhållandet att endast 14 dylika hus blifvit under perioden nybygda, icke kan anses gifva ett exakt uttryck för verkliga förhållandet, utan lär få sin förklaring deri, att uti den för föregående femårsperiod erhållna uppgiften hänsyn icke varit tagen dertill, att å samma byggnadstomt uppförts flere än

ett hus. Byggnadsverksamheten i staden har också under ifrågavarande period legat betydligt nere, såsom framgår jemväl deraf, att de bebyggda tomternas antal, som år 1895 utgjorde 207, vid 1900 års slut ökats till endast 210.

I tabell 4 redovisas för fideikommissen, hvilka äro desamma som under föregående perioden med temligen oförändrade taxeringsvärden.

För egendomar, tillhörande inhemska aktiebolag år 1900, lemnas redogörelse uti tabell 5, som utvisar: att antalet dylika bolag jemt fördubblats eller ökat till 30 ifrån 15, som de voro vid 1895 års slut; att den mantalssatta jordegendom, hvaröfver dessa bolag med eganderätt förfogat, förstnämnda år utgjorde öfver 68 mantal mot något mer än 25 mantal år 1895; samt att dem tillhörande utjordar under perioden ökats från 2 till 10 samt verk och inrättningar från 29 till 61. Taxeringsvärdet å aktiebolageus fasta egendom af alla slag utgjorde för år 1900 icke mindre än 6,407,400 kronor mot 1,742,800 kronor år 1895.

Beträffande egendomar, tillhörande främmande makters undersåtar, utvisar därför redogörande tabell 6 någon, ehuru mindre tillbakagång såväl rörande egarnes antal som mantalen å deras här i länet förvärfvade fasta egendom.

I fråga om antalet under perioden avslutade laga skiften, hemmansklyfningar och egostyckningar jemte därför anlita för rättningspersonal och utfärdade förordnanden hänvisas till den i dessa afseenden upprättade tabell I (sid. 31). Förordnanden hafva under perioden utfärdats

år 1896 till 1	egentligt laga skifte	och 65	andra förrättningar,
> 1897 > 3	>	>	> 58 >
> 1898 > 4	>	>	> 98 >
> 1899 > 5	>	>	> 83 >
> 1900 > 2	>	>	> 72 >

eller i medeltal till 3 laga skiften och 75.2 andra förrättningar.

6. Politi.

A) Undervisningsväsendet. Då officiella berättelser rörande undervisningsväsendet vid de inom länet befintliga skolor årligen afgifvas, lär Länsstyrelsen här kunna inskränka sig till meddelande af några kortfattade uppgifter i afseende å denna angelägenhet.

Den största och mest omfattande undervisningsanstalten är fortfarande högre allmänna läroverket i Vexjö. Antalet lärare derstädes har varit detsamma som under nästföregående femårsperiod, eller 8 lektorer, deraf 1 tillika varit rektor, 12 adjunkter och 3 öfningslärare. Lärjungarnes antal har vexlat mellan högst 331 och lägst 292. Af dessa hafva under ifrågavarande fem år 101 aflagt mogenhetsexamen.

Vid Vexjö elementarläroverk för flickor, der undervisningen under perioden oafbrutet fortgått i enlighet med den för läroverket gällande plan, hafva lärarnes och lärarinnornas samt lärjungarnes antal varit följande:

Läsår.	Lärare.	Lärarinnor.	L ä r j u n g a r .				Lärjungar, som afgått efter slutad kurs.
			Från Vexjö stad.	Från Kronobergs läns lundsbygd.	Från främmande län.	Summa.	
1896—1897 .	6	11	85	10	5	100	2
1897—1898 .	5	12	114	17	6	137	10
1898—1899 .	5	11	128	19	6	153	13
1899—1900 .	5	12	140	26	4	170	13
1900—1901 .	3	11	135	31	7	173	10

Under perioden har läroverket årligen åtnjutit statsanslag till belopp af 2,000 kronor samt under hvartera af de tre sista åren desslikes 800 kronors anslag af Vexjö stad.

Med läroverket är fortfarande förenad en förberedande skola, der undervisning meddelas såväl gossar som flickor. Afdelningarna i denna skola äro tre, af hvilka de två första för 6- och 7-åringar omfatta småskolans kurs och den tredje för 8-åringar åsyftar att förbereda gossarne till inträde i allmänna läroverkets första klass och flickorna till inträde i elementarläroverket för flickor.

Vexjö folkskollärareseminarium har under perioden haft följande lärare, nämligen 1 rektor, 4 adjunkter, 2 lärare i öfningskolan, 6 öfningslärare, af hvilka 1 lärare i slöjd tillika varit lärare i öfningskolan, samt 1 lärarinna i öfningskolan. Lärjungarnes antal har varit högst 102 och lägst 83. Af dessa hafva 100 efter aflagd examen för anställning som ordinarie folkskollärare afgått från seminariet under ifrågavarande fem år. Derjemte hafva i den ordning, som föreskrifvits dels i nådiga kungörelsen angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor den 5 juni 1885, dels ock sedermera i nådiga stadgan angående pröfning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola den 28 maj 1897, följande antal lärare och lärarinnor, som under minst 2 år med goda vitsord tienstgjort vid småskolor eller mindre folkskolor, blifvit pröfvade och erhållit betyg såsom lärare eller lärarinnor vid småskolor eller mindre folkskolor, nämligen 1 lärare under hvarterdera af åren 1896 och 1897, 1 lärare och 3 lärarinnor under år 1898, 1 lärarinna under år 1899 och 2 lärarinnor under år 1900, eller under hela perioden tillsammans lagdt 3 lärare och 6 lärarinnor.

Särskildt seminarium för utbildande af lärare och lärarinnor vid länets småskolor och mindre folkskolor har under perioden i enlighet med bestämmelserna i ofvanberörda nådiga stadga af den 28 maj 1897 upprätthållits genom länets landstings försorg. Vid denna anstalt, der undervisningen årligen pågått under maj, juni, juli och augusti månader, hafva varit anställda 2 lärare och 1 lärarinna. Elevernas antal i hvarje sär-

skild kurs har vexlat mellan 30 och 40, och har till en hvar af dem, som tillhört länet och haft sin bostad utom Vexjö stad, för hvarje termin bekostats reseersättning från och till deras hem. Landstingets samtliga utgifter för denna läroanstalt hafva under perioden uppgått till 7,970 kronor 84 öre.

Rörande folkskoleväsendet anser sig Länsstyrelsen här böra meddela följande upplysningar.

Inom länets 80 skoldistrikt funnos år 1896 26 fasta och 166 flyttande småskolor, 6 fasta mindre folkskolor samt 47 fasta och 101 flyttande folkskolor. Af de flyttande småskolorna och folkskolorna ambulerade 44 småskolor på tre stationer samt 79 folkskolor på 2 stationer och 22 på 3 stationer. År 1900 funnos 33 fasta och 162 flyttande småskolor, 12 fasta mindre folkskolor samt 54 fasta och 98 flyttande folkskolor. Sistnämnda år ambulerade 33 småskolor på 3 stationer samt 81 folkskolor på 2 och 17 på 3 stationer. Fortsättningsskolornas antal utgjorde år 1900 51 i 27 skoldistrikt. Samma år funnos i 17 distrikt 29 slöjdskolor för gossar och i 8 distrikt 16 slöjdskolor för flickor. — Antalet skolpliktiga barn utgjorde 26,673 år 1896 mot 26,310 år 1900. Af dessa undervisades förstnämnda år 4,163 i fasta folkskolor, 9,683 i flyttande folkskolor, 1,279 i fasta småskolor och 7,673 i flyttande småskolor. År 1900 stälde sig förhållandena i så måtto gynsamare, att undervisning då meddelades åt 4,990 barn i fasta folkskolor, åt 8,630 i flyttande folkskolor, åt 1,355 i fasta småskolor och åt 6,702 i flyttande småskolor.

Hela antalet ordinarie och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid samtliga ifrågavarande skolor utgjorde 377 år 1896 mot 394 år 1900.

Skoldistriktet disponerade år 1896 287 egna och 83 förhyrda skolhus. År 1900 hade skoldistriktet 293 egna och 75 förhyrda skolhus. Af de egna skolhusen ha 32 under femårsperioden nybygts, 2 genom om- och tillbyggnad så förändrats, att de kunna anses såsom nya, samt 1 väsentligt utvidgats och förbättrats.

Tab. I.

Afslutade landtmäteriförrättningar i Kronobergs län åren 1896—1900.

År.	Personal.			Antal förrättningar.	Skiftade mantal.	D e l e g a r e .													S k i f t a d e h e k t a r .						
	Landmätare.	Medhjelpare.	Elever.			Qvarboende,						Utflyttande,							Tomter, trädgårdar o. d. samt åker- och örskultingsjord.	Ång.	Odlingssmark.	Afrosningsjord.	Impedimenter.	Summa.	Deraf egostyckade.
						som hvar för sig fått			öfver 4 skiffen.			som hvar för sig fått			öfver 4 skiffen.										
						1 skifte.	2 skiffen.	3 skiffen.	4 skiffen.	summa.	1 skifte.	2 skiffen.	3 skiffen.	4 skiffen.	summa.										
1896	5	4	2	51	6 880	24	11	8	2	4	40	7	3	1	—	1	12	122	212	357	—	1,242	25	1,836	?
1897	5	4	1	50	8 568	78	20	7	—	1	106	13	3	1	—	—	17	166	272	516	—	1,674	19	2,481	1,390
1898	5	3	1	83	11 384	104	27	8	2	1	142	35	4	2	—	1	42	249	207	581	5	1,648	51 ¹⁾	3,593	1,764
1899	4	3	—	70	17 884	69	24	14	2	1	110	89	5	2	1	—	97	281	308	588	128	1,964	81 ²⁾	4,285	1,821
1900	5	2	1	70	8 663	31	16	6	1	—	54	99	5	1	—	—	105	197	192	367	—	1,661	9 ³⁾	2,729	1,683
Summa	—	—	—	324	53 379	306	98	43	7	7	461	243	20	7	1	2	273	1,015	1,191	2,409	133	8,189	185 ⁴⁾	14,924	6,658

¹⁾ Deraf 1,101 hektar, delade genom egostyckning, hvilka ej kunnat fördelas på de fem näst föregående kolumnerna. — ²⁾ D:o 1,216 hektar. — ³⁾ D:o 500 hektar. — ⁴⁾ D:o 2,817 hektar.

Kostnaderna för folkskoleväsendet hafva utgjort:

	År 1896. Kr.	År 1900. Kr.
För lärarnes aflöning	209,903 99	251,447 76
• skollokalerna och inventarier	34,302 36	89,054 90
• undervisningsmateriel	6,991 29	7,277 56
• öfriga behof	27,998 83	43,557 96
Summa	279,196 47	391,338 18

Såvidt Länsstyrelsen varit i tillfälle inhemta och i öfverensstämmelse för öfrigt med hvad vederbörande folkskoleinspektörer vitsordat, anser sig Länsstyrelsen kunna uttala det allmänna omdöme, att församlingarna ådagalagt tillfredsställande intresse för skolväsendets ändamålsenliga ordnande och utveckling.

Vid *Kronobergs läns manliga folkhögskola*, som upprättades år 1876 och är förlagd i Grimslöf af Skatelöfs socken, har undervisning meddelats äfven under den senast förflutna femårsperioden. Lärokursen har årligen pågått under 6 månader, från och med november till och med april. Undervisningen har som förut bestridts af en föreståndare, en andre lärare och en öfning lärare. Läroämnen ha varit dels af hufvudsakligen allmänbildande art, såsom modersmål, historia, geografi, naturlära, litteraturläsning och sång, dels af mera praktisk och medborgerligt uppfostrande art, såsom skrifning, räkning, bokföring, fältmätning och afvägning samt stats- och kommunalkunskap. Årliga elevantalet har under perioden varit högst 39, lägst 25.

Kronobergs läns qvinliga folkhögskola, som upprättades år 1900 och likaledes är förlagd i Grimslöf samt begagnar manliga folkhögskolans lokaler och undervisningsmateriel, pågick nämnda år under de tre sommarmånaderna maj, juni och juli. Undervisningen i denna skola uppehålls af en föreståndare och tre lärarinnor. Läroämnen äro äfven der af dels allmänbildande och dels praktisk art. De förra äro desamma som i manliga skolan. De mera praktiska läroämnen utgöras af — förutom skrifning, räkning och enklare bokföring — helso- och hushållslära samt qvinlig slöjd, såsom konstväfnad, sömnad och knyppling. Elevantalet var år 1900 under skolans första kurs 30.

För den manliga folkhögskolans upprätthållande har årligen utgått anslag af statsmedel 2,000 kronor och af Landstingets medel 2,500 kronor (2,600 kr. år 1900). Till den qvinliga folkhögskolan utgick för år 1900 1,000 kronor af statsmedel och 700 kronor af Landstingets medel.

Vexjö stads söndagsskola, inrättad år 1839 och under en följd af år underhållen dels med anslag från Sjögrenska odisponerade fonden och Kronobergs läns sparbank, dels genom gåfvor af enskilda personer och dels med räntemedel från Wahlqvistska och Törnboomska donationerna, har under de senast förflutna fem åren upprätthållits med räntorna af egna fonder och besparade medel. Skolan, som omfattar en högre och en lägre afdelning, har haft och har allt fortfarande enligt dess af styrelsen fastställda reglemente till ändamål att bereda de i handverkerierna och fabrikerna i Vexjö anställda ynglingar tillfälle till undervisning i kristendom, modersmål, aritmetik, bokföring, historia och geografi. Antalet lärjungar, som under de särskilda åren vexlat mellan 50 och 60, utgjorde 51 under höstterminen år 1900. Till de lärjungar, som utmärkt sig för flit och kunskaper, hafva årligen utdelats premier, bestående af kontanta penningar eller

lämpliga böcker. Såsom öfverbyggnad på folkskolan har denna undervisningsanstalt visat sig både nödig och nyttig.

Förskolan för blinda i Vexjö har under perioden varit i oafbruten verksamhet. De gångna fem åren ha blifvit synnerligen betydelsefulla icke blott för denna skola utan äfven för den svenska blindundervisningen i dess helhet. Genom lag angående blindundervisningen och nådig stadga för läroanstalter för blinda, båda af den 29 maj 1896, har blindundervisningen här i landet blifvit obligatorisk och blindanstalternas verksamhet fullt ordnad. Läroanstalterna för skolpligtiga blinda barn utgöras numera af 2 förskolor och 1 institut. I förskolan intages barnet vid 7:de till 9:de lefnadsåret för att under en 4-årig lärotid förberedas till inträde i institutet, der dess undervisning fortsättes och avslutas. Svagt begåfvade barn få avsluta sin skolundervisning i förskolan och för detta ändamål der kvarstanna ytterligare 2 år. Läroämnen i förskolan äro: kristendoms-kunskap, modersmål, skrifning, räkning, sång, gymnastik, handöfningar jemte modellering och handarbete. Läsåret omfattar 40 veckor, men äfven under ferierna kvarblifva lärjungarne — åtminstone större delen — vid skolan. Förskolan i Vexjö, som intill år 1899 emottog yngre blinda från hela landet, är numera, sedan en andra förskola upprättats i samband med blindinstitutet å Tomtebodas, afsedd för barn endast från Götaland med undantag af Gotland. Då Riksdagen 1896 antog förslaget till lag angående blindas undervisning, uppfördes också statsanslaget till skolan å ordinarie stat, hvarjemte Riksdagen godkände aflöningsstaten för skolans lärarepersonal, hvilken allt sedan år 1889 utgjorts af 1 rektor och 3 lärarinnor.

Äfven skolans byggnadsfråga, länge förberedd, har under den gångna femårsperioden erhållit tillfredsställande lösning. Genom nådig skrifvelse den 31 maj 1895 infortrade Kungl. Maj:t blindskolestyrelsens utlåtande, huruvida tomtplats för en blindskolebyggnad i Vexjö skulle kunna erhållas antingen utan kostnad för statsverket eller för väsentligt billigare pris än det, som fordrats för en förut för berörda ändamål föreslagen tomt. I sammanhang med detta utlåtande, och derest det ansågs tjenligare att för skolan tillsvidare hyra lokal, hade styrelsen jemväl att meddela, huruvida lämplig sådan kunde anskaffas. I anledning här af, och då ingen lämplig lokal kunde genom förhyrning erhållas, anhöll styrelsen hos stadsfullmäktige i Vexjö, att Vexjö stad måtte utan kostnad för staten till tomt för den ifrågasatta skolbyggnaden upplåta ett af styrelsen föreslaget område i södra stadsdelen. Till denna anhållan lemnade stadsfullmäktige sitt bifall genom beslut att för berörda ändamål upplåta tre tomter i kvarteret Gustaf Adolf mot erläggande af den å dessa tomter hvilande årliga afgäld. Härefter afgaf styrelsen underdånigt betänkande i ärendet och förordade uppförandet af skolhusbyggnad å den af staden upplåtna platsen. Sedan nya ritningar jemte kostnadsförslag blifvit i Öfverintendentsembetet utarbetade, hemstälde styrelsen i underdånig skrifvelse den 5 juni 1897 om aflåtande till nästföljande års Riksdag af proposition angående ett byggnadsanslag å 117,000 kronor, hvilken af Kungl. Maj:t framställda proposition blef af Riksdagen bifallen. Byggnadsarbetet påbörjades den 9 januari 1899 och har avslutats under innevarande års sommar, då skolans öfverflyttning från de i 17 år förhyrda lokalerna egt rum. På grund af de efter kostnadsförslagets uppgörande inträffade prisstegringarna å byggnadsmateriel och arbetslöner visade sig emellertid

förutnämnda anslag otillräckligt, hvarför ytterligare tillskott af statsmedel blef för ändamålet behöfligt. Sådant tillskott har ock på styrelsens anhållan blifvit beviljadt. Kostnaden för skolbyggnadens uppförande jemte dermed i samband stående arbeten, såsom planerings- och stensättningsarbeten, anordnande af elektrisk belysning m. m., torde komma att i allt uppgå till cirka 150,000 kr.

Lärjungarnes antal och afgang under perioden framgår af följande öfversigt:

Läsåret	Intagna vid läsårets början.	Antal under läsåret.	Afgångna vid läsårets slut.	Aflidna:
Läsåret 1895—1896.	6	28	5	1
„ 1896—1897.	6	28	7	1
„ 1897—1898.	7	27	7	—
„ 1898—1899.	8	28	7	—
„ 1899—1900.	10	30	6	1
Summa 37	—	—	32	3

Af de 32 lärjungar, som under perioden afgått från skolan, hafva 17 öfvergått till blindinstitutet å Tomtebodå.

Förskolan deltog i allmänna konst- och industriutställningen i Stockholm 1897 och erhöill dervid diplom och bronsmedalj för goda arbeten.

Vid andra döfstumundervisningsdistriktets skola i Vexjö har under femårsperioden lärarepersonalen ökats så, att den vid slutet af år 1900 utgjordes af 1 föreståndare, 4 lärare, 7 lärarinnor, 1 handarbetslärarinna och 3 lärare i slöjd och handverk. Elevantalet har uppgått till högst 105 och lägst 68. Under år 1899 utskrefvos efter afslutad åttårig lärokurs 21 lärjungar.

Kostnaden för denna undervisningsanstalt bestrides dels af staten med 250 kronor för hvarje å skolan intagen elev, dels ock med anslag från de småländska landstingen, hvilka anslag sammanlagdt utgjort 20,925 kr. för år 1896, 10,746 kr. för år 1897, 14,280 kr. för år 1898, 30,716 kr. för år 1899 och 25,931 kr. för år 1900, hvaraf Kronobergs län enligt gällande fördelningsgrund bidragit med $\frac{164}{600}$.

Såsom understöd åt sådana föräldrar och målsmän till döfstumma skolbarn, som, utan att kunna påräkna fattigunderstöd, likväl befinna sig i så knappa lefnadsomständigheter, att de äro i behof af befrielse från eller lättnad i dem åliggande årliga bidrag till barnens kosthåll, hafva af distriktets andel af räntorna å Allmänna institutets för döfstumma fonder, hvilka förvaltas af Statskontoret, utdelats under år 1897 1,120 kr. samt under hvart och ett af de följande åren 544 kr. Af samma räntemedel hafva dessutom sedan 1897 tilldelats de mest förtjenta och behöfvande eleverna sammanlagdt 596 kr. 14 öre.

För verksamheten vid länets *landtbruksskola* har här ofvan i afdelningen för näringarna lemnats särskild redogörelse.

Till *Smålands idiothem å Nannylund* och till *läroanstalten i Vadstena* för öfveråriga döfstumma har Länsstyrelsen under perioden af länets andel i Malmö barnhusfonds medel disponerat sammanlagdt 2,450 kronor.

I detta sammanhang har Länsstyrelsen ansett sig kunna omnämna *Föreningen för Smålands fornminnen och kulturhistoria*, om hvars stiftande och verksamhet intill slutet af år 1895 Länsstyrelsen i sina senaste femårsberättelser lemnat åt-

skilliga upplysningar. Under åren 1896—1900 har denna förening fortfarande framgångsrikt verkat i det syfte, som utgör föremål för föreningens sträfvan.

Under femårsperioden hafva föreningens egna antiqvariska eller kulturhistoriska samlingar, hvilka den 31 december 1895 omfattade 1,931 nummer, ökats år 1896 med 50, år 1897 med 58, år 1898 med 57, år 1899 med 77 och år 1900 med 47 nummer, så att dessa samlingar den 31 december 1900 utgjorde 2,220 nummer. Åtskilliga af ifrågavarande nummer omfatta flere särskilda föremål. Ökningen af föreningens egna samlingar under åren 1896—1900 har — likasom största delen af föreningens förut egande samlingar — tillkommit genom gåfvor.

Föreningens bibliotek har jemväl under nyssnämnda år blifvit tillökadt med flere böcker, tidskrifter och planschverk, hvilka skänkts af institutioner och enskilda personer.

De hos föreningen deponerade föremålen bilda en särskild serie, hvilken vid periodens slut omfattade inalles 157 nummer. De flesta depositionerna härröra från kyrkor inom Vexjö stift och hafva till föreningen öfverlemnats med stöd af Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antiquitetsakademiens medgifvande i skrifvelse af den 17 juni 1885.

Vexjö högre allmänna läroverks betydande samlingar af antiqvarisk, historisk och etnologisk art, hvilka af föreningen till förvar, vård och förevisande i fornsalen emottagits, äro förtecknade i särskild katalog, och de dithörande föremålen äro till utmärkande af läroverkets eganderätt försedda med etiketter af särskild färg jemte nummer i egen serie.

Samtliga förhistoriska föremål, vare sig de egas af föreningen sjelf eller af Vexjö läroverk, äro dels tillsammans grupperade efter de särskilda åldrar, i hvilka man indelat den förhistoriska tiden, dels ock topografiskt ordnade enligt den småländska bygdens nuvarande indelning i härad och socknar. Medeltiden och nyare tiden tillhörande föremål — vare sig de egas af föreningen eller Vexjö läroverk eller hos föreningen deponerats — äro med hvarandra ordnade inom grupper med den hänsyn, som betingas af föremålens inbördes samhörighet och af gruppernas sammanhang.

Samlingarna, hvilka äro på ett synnerligen förtjenstfullt sätt ordnade, hållas för allmänheten afgiftsfritt tillgängliga. Det lifliga intresse, hvarmed dessa af allmänheten omfattas, kännetecknas af besöksfrekvensen. Enligt gjord beräkning har antalet antecknade besök uppgått år 1896 till 2,869, år 1897 till 2,062, år 1898 till 3,292, år 1899 till 3,350 och år 1900 till 4,307.

Under sistnämnda år hade föreningen tillfredsställelsen att få för H. M. Konungen förevisa fornsalens samlingar.

Föreningen, som af länets landsting åtnjutit ett årligt anslag af 300 kr., senast beviljadt för fem år från och med år 1900, egde den 31 december 1900, utom museibyggnaden med tillhörande fast och lös inredning, uti särskilda till institutionens upprätthållande af Kronobergs läns sparbank donerade medel en fond af 15,000 kr. äfvensom en kontant behållning af 305 kr. 32 öre.

B) Bank- och försäkringsväsendet. Under femårsperioden har *bankrörelse* inom länet bedrivits dels af Riksbankens afdelningskontor i Vexjö, dels ock af följande enskilda sedelutgifvande banker, nämligen Smålands enskilda bank genom afdelningskontor i Vexjö och Ljungby, Skånes enskilda bank genom

afdelningskontor i Vexjö samt Kristianstads enskilda bank genom afdelningskontor i Vislanda och Elmhult.

Nedanstående tabell utvisar bankrörelsens omfattning vid slutet af åren 1895 och 1900:

År.	Inlåning. Kronor.				Utlåning. Kronor.						
	Deposition och kapitalräkning.	Upp- och afskrifningsräkning.	Sparkassee-räkning.	Summa.	Diskonterade vexlar.	Lån mot in-teckning i fast egendom.	Lån mot annan real-säkerhet.	Lån mot borgen.	Å kassa-kreditiv.	Löpande räkning.	Summa.
1895 ^{31/12}	4,177,536.04	835,941.25	—	5,013,477.29	1,773,484.42	1,231,438.78	536,016	628,618.58	879,839.90	—	5,049,397.68
1900 ^{31/12}	7,871,843.74	985,011.69	1,586,354.34	10,443,209.77	3,185,974.21	1,003,715.00	551,510	299,496.72	895,890.53	20,000	5,956,586.46

Inlåningssumman vid slutet af år 1900 jemförd med samma summa år 1895 utvisar en ökning af icke mindre än 108 %, under det utlåningssumman vid enahanda jemförelse visar en ökning af ej fullt 18 %. Det synes beaktansvärdt, att in- och utlåningsrörelsen vid ifrågavarande bankkontor år 1895 balanserade med ungefärligen lika stora slutsummor, under det inlåningen år 1900 var nära 4½ millioner högre än utlåningen. Detta sistnämnda belopp torde således hafva placerats genom bankernas utom länet belägna hufvudkontor.

Beträffande *Smålands m. fl. provinsers hypoteksförenings* verksamhet, för såvidt den omfattar Kronobergs län, meddelas, att föreningen, hvars nu gällande reglemente är af den 23 oktober 1891 med deri enligt kungl. resolution den 16 september 1898 fastställda ändringar, hade vid 1900 års slut 4,373 delegare. Under femårsperioden har delegareantalet ökats med 18, i det 276 delegare ur föreningen afgått och 294 tillkommit.

Taxerings- eller uppskattningsvärdet å de jordbruksfastigheter, för hvilka inträde i föreningen vunnits, utgjorde vid 1900 års slut 27,365,200 kronor mot 27,514,400 kronor vid samma tid år 1895. Det primitiva beloppet af de utaf föreningens delegare upptagna amorteringslån uppgick den 31 december 1900 till sammanlagdt 11,920,400 kronor mot 11,959,200 kronor samma dag år 1895. Den omständigheten, att primitiva lånesumman nedgått med 38,800 kronor, innebär emellertid icke, att detta belopp blifvit till föreningen inbetaldt, utan har genom konvertering låntagare i regel utfått hvad som blifvit honom å äldre lån genom amortering godtskrifvet.

Under femårsperioden hafva, hufvudsakligen genom konvertering af äldre lån, till delegare utlemnats lån till följande antal och belopp:

	Antal lån.	Belopp. Kronor.
År 1896	72	156,500
» 1897	48	105,000
» 1898	67	293,800
» 1899	49	177,600
» 1900	58	192,000

De i föreningen vid 1900 års slut belånade fastigheternas sammanräknade mantal utgjorde omkring 1,141 ½. Af hela länets förmedlade mantal, tillhoppa 2,786 ¹⁰⁹/₂₄₀, äro således ungefärligen 41 % belånade i föreningen.

Småländska stadshypoteksföreningen, hvars styrelse har sitt säte i Eksjö, hade vid 1900 års slut allenast 2 delegare inom Vexjö stad med ett delaktighetsbelopp af tillsammans 35,000

kronor. Under femårsperioden hafva inga nya delegare, hvad beträffar Vexjö stad, i föreningen ingått.

Om länets *sparbanker* och deras verksamhet äro utförliga uppgifter tillgängliga i den årligen utkommande officiella sparbanksstatistiken. I följd deraf torde Länsstyrelsen kunna in-skränka sig till att här omnämna, att sparbankernas antal, som vid förra femårsperiodens slut utgjorde 18, numera uppgå till 20, i det 2 nya sparbanker tillkommit, nämligen Elghults sparbank, hvars reglemente af Länsstyrelsen faststälts den 9 juni 1898, och Algutsboda sparbank, hvars reglemente blifvit af Länsstyrelsen fastställt den 28 december samma år. Antalet insättare, som vid 1895 års slut i samtliga länets sparbanker utgjorde 45,518, uppgick vid samma tid år 1900 enligt den officiella sparbanksstatistiken till 49,956. Insättarnes behållning utgjorde vid nyssnämnda tider respektive 9,261,227.59 och 12,094,741.33 kr. Samtliga af länets sparbanker förvaltade medel uppgingo år 1895 till 9,994,343.55 kr. och år 1900 till 13,149,514.15 kr.

En omständighet, hvilken icke undgått Länsstyrelsens uppmärksamhet, är den förhållandevis betydliga utlåning, som genom länets sparbanker förmedlas uteslutande mot borgen eller annan nannsakerhet. Denna utlåning, som vid slutet af år 1895 uppgick till 3,189,966.49 kr., utgjorde vid samma tid år 1900 4,261,886.33 kr. och hade sålunda ökats med 1,071,919.84 kr. Å den andra stora hufvudgrenen för sparbankernas utlåningsrörelse eller å lån mot in-teckning i fast egendom hade ökningen under samma tid uppgått till allenast 599,773.37 kr., i det summan af dylika lån stigit från 3,251,294.84 kr. till 3,851,068.21 kr. Flere af länets mindre sparbanker hafva inemot eller mera än hälften af sina tillgångar utlånade mot borgenssäkerhet. Den jemförelsevis stora risk, som tvifvelsutän är förenad med en långt drifven borgenslåneform, minskas visserligen i någon mån genom den ingående personalkännedom, som vederbörande sparbanksstyrelser måste anses ega rörande låntagarna inom de små distrikt, der sparbankerna i allmänhet utöfva sin rörelse. Men tydligt är i allt fall, att, derest icke nödigt förutseende i afseende å denna utlåning iakttages, en lokal ekonomisk kris lätt nog kan föranleda dertill, att en mindre sparbank, som på dylikt sätt placerat allt för mycket af sina tillgångar, invecklas i svårigheter eller råkar i obestånd.

Genom ombud har Länsstyrelsen årligen låtit verkställa föreskrifven undersökning af sparbankernas förvaltning. Dervid gjorda anmärkningar och erinringar hafva icke varit af beskaffenhet att gifva anledning till det antagandet, att någon af länets sparbanker förvaltats så, att insättarnes säkerhet kunde anses äfventyrad. Deremot har det visat sig, att sparbankernas

vederbörande styrelser och hufvudmän icke allestädes kommit till klar insigt om vigten deraf, att sparbankerna förvaltas och räknenskaperna föras så bankmessigt, att reda och öfverskådlig-het göras på bästa möjliga sätt gällande. Vid åtskilliga af sparbankerna synas hufvudmännen icke för sparbanksangelägenheterna ådagalägga det intresse, som borde anses betingadt af det uppdrag de i denna sin egenskap åtagit sig. På sina ställen kan äfven spåras en viss benägenhet att direkt eller indirekt söka bereda kommun, der sparbank är belägen, ekonomiska fördelar på sparbankens bekostnad. Emellertid har Länsstyrelsen all anledning förvänta, att styrelser och hufvudmän vid länets samtliga sparbanker skola efter hand med ledning af de råd, anvisningar eller förelägganden, som efter avslutade inspektionsförrättningar af Länsstyrelsen årligen meddelas, ordna förhållandena så, att länets sparbanksväsen kommer att i sin helhet befinnas i ändamålsenligt skick.

Rörande *postsparbanks* verksamhet inom länet har Länsstyrelsen förut i denna berättelse lemnat vissa summariska uppgifter, till hvilka här hänvisas.

Vexjö handtverkarens m. fl:s förlagskassa, hvars reglemente af Länsstyrelsen faststälts den 29 oktober 1869, hade vid 1895 års slut 44 insättare med en behållning af 33,559·95 kr. Motsvarande tal vid samma tid år 1900 voro 41 och 35,707·23 kr.

I detta sammanhang har Länsstyrelsen velat omnämna, att genom utrikes postanvisningsexpeditionen i Malmö vid postanstalterna här i länet under år 1900 förmedlats utbetalning af *postanvisningsbelopp från Förenta Staterna* till adressater här i länet å sammanlagdt belopp af 400,189·61 kr. Då samtliga från Förenta Staterna till Sverige öfversända postanvisningar lära för år 1900 representerat ett belopp af 6,100,740·49 kr., synes en jmförelsevis stor andel af de medel, som sålunda af de i Amerika vistande landsmän hemsändts till Sverige, hafva tillflutit Kronobergs län. Detta förhållande vittnar godt om de utvandrade kronobergarnes arbetsamhet och sparsamhet samt deras kärlek till fosterbygd och härvarande anförvandter.

I afseende å *försäkringsväsendet* lära Länsstyrelsen kunna i hufvudsakliga delar åberopa Kungl. Civildepartementets årliga publikation i detta ämne. Här torde endast böra framhållas, att insigten om försäkringsväsendets betydelse och nytta synes vinna allt större utbredning bland länets befolkning. Särskildt mot eldskador anlitas numera försäkring mycket allmänt. Lifförsäkring och kreatursförsäkring förekomma i temligen vidsträckt omfattning. Försäkring mot olycksfall och hagskador börjar äfvenledes i icke så få fall komma till användning.

Rörande *Vexjö ränte- och kapitalförsäkringsanstalts* verksamhet under perioden har Länsstyrelsen ansett lämpligt här intaga följande öfversigt:

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Antal insatser	201	237	204	192	170
Insatt belopp kr.	22,047	26,447	17,481	12,812	6,917
Delegare vid årets början	2,172	2,204	2,237	2,259	2,277
Delegarnes behållning kr.	560,307·83	586,505·31	612,292·55	621,793·11	636,188·28
Lifräntetagare vid årets början, män	7	9	10	11	14

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Lifräntetagare vid årets början, qvinnor	12	18	23	33	38
Utbetalda lifräntebelopp kr.	1,632·88	2,029·13	3,697·13	3,713·51	4,035·96
Lifräntefondens behållning kr.	34,809·04	44,630·50	49,149·23	57,698·07	65,839·52
Reservfondens behållning kr.	8,091·24	8,334·28	8,668·05	9,015·11	9,459·65

Här torde jemväl böra omnämnas, att nytt reglemente för anstalten blifvit af Kungl. Maj:t den 1 juni 1900 fastställt att lända till efterrättelse från och med den 1 januari innevarande år. Under år 1899 fann sig nämligen direktionen föranlåten att, med anledning af den under flere år derförut pågående sänkningen af utlåningsräntan, vidtaga åtgärder till reglements-förändring i syfte att för framtiden frikalla anstalten från den af dess besparingsfond garanterade minimilifränta af 8 procent för mankön och 7 procent för qvinkön, hvilka lifränteprocent-satser med hänsyn dertill, att som grund för beräkning af lif-räntefondens kapitalvärde legat Allmänna enke- och pupillkassans dödlighetstabell och 5 % utlåningsränta, ansågos innebära fara för anstaltens bestånd och säkerhet under de förändrade förhållanden, som inträdt till följd af icke blott den under senare årtionden inträffade underdödligheten utan äfven den sjunkande räntefoten.

I det af Kungl. Maj:t för anstalten den 12 november 1875 fastställda reglementet gälde det därför framför allt, att dess § 20 blef ändrad på sådant sätt, att den gjorde det möjligt att i framtiden rätta lifränteprocenten efter de vid hvarje särskild tidpunkt rådande dödlighets- och ränteförhållanden, utan att för sådan rättelse behöfdes ny ändring af reglementet. Det syntes emellertid nödvändigt, att anstalten åt hvarje nyblifven lifräntetagare äfven framgent utlofvade en viss minimiprocent, som visserligen icke bestämdes förr än vid tiden närmast före hans inträde i lifränteklassen, men som sedermera icke för honom behöfde undergå någon ändring.

Då anstalten således i detta hänseende skulle ikläda sig förbindelser, hvilkas fullgörande kunde försvåras af framdeles inträffande oberäknliga förändringar i dödlighets- och ränteförhållandena, befanns det fortfarande nödvändigt att för sådana förbindelser hafva någon säkerhet utöfver den egentliga lif-räntefonden. Att, såsom i § 20 af 1875 års reglemente föreskrefs, låta besparingsfonden garantera de utlofvade lifräntornas utbetalning, föreföll föga tillfredsställande. Vare sig en sådan garanti skulle lemnas såsom lån, i likhet med hvad i nämnda § stadgades, eller såsom gifva, blefve resultatet i hvarje fall, att en kommande generation finge betala för en föregående.

Derför syntes en särskild fond böra bildas med uppgift att garantera utbetalningen af lifräntorna. Till detta ändamål hade direktionen ansett, att en del af den vid anstalten befintliga donationsfonden, hvars behållning 11,293·12 kr. tillkommit genom donation af Kronobergs läns sparbank i och för nedbringande af anstaltens förvaltningskostnader, kunde, såsom grundplåt öfverförd till en garantifond, användas, hvarförutom denna sist-nämnda fond skulle ytterligare förstärkas genom årlig afsättning af en lämplig procentandel å afkomsten af medel, som insatts till bildande af lifränta.

I öfverensstämmelse med dessa grunder framlade direktio-
nen inför anstaltens fullmäktige vid deras ordinarie samman-
komst år 1899 förslag till nytt reglemente, som derjemte inne-
höll utvidgade och förtydligande bestämmelser äfven i andra af-
seenden. Förslaget, af fullmäktige enhälligt antaget, blef der-
efter, såsom ofvan omnämnts, af Kungl. Maj:t fastställt.

Enär de *undantagsaftal*, som allt fortfarande ganska ofta
upprättas, särskildt när föräldrar på sina barn öfverlåta fast
egendom å landet, egentligen äro att betrakta såsom lifränte-
kontrakt, har Länsstyrelsen under för handen varande tidsför-
hållanden, då frågan om allmän folkförsäkring tilldrager sig
mycken uppmärksamhet, ansett det vara af intresse att inför-
skaffa och här meddela några uppgifter rörande undantagsvä-
sendet inom länet.

Antalet undantagstagare har beräknats vid periodens slut
utgöra 3,173, deraf 1,380 män och 1,793 kvinnor. Värde af
de till undantagstagarne utgående årliga förmåner har enligt
uppskattningar, som verkstälts af vederbörande kommunalnämnds-
ordförande, beräknats till sammanlagdt 341,271 kr. Medelvärdet
för ett undantag skulle således utgöra 107 kr. 56 öre. I verk-
ligheten torde dock detta medelvärde kunna sättas något högre,
då den ofta förekommande undantagsförmån, som består af fri
bostad och vedbrand, i allmänhet uppskattats ganska lågt.

Jemförelsevis betydande vexlingar förekomma i afseende å
undantagens värden. Sålunda finnas undantag, bestående exem-
pelvis af allenast besittningsrätt till en stuguplan eller rätt för
undantagstagare att å jordegarens mark sätta några kappar po-
tatis, hvilka undantag värderats till 2 å 3 kronor årligen. Det
högst uppskattade undantaget har i årsvärde upptagits till 573
kronor. Förutom af husrum och vedbrand bestå undantagen i
allmänhet af en viss kvantitet spanmål och mjölk. Icke sällan
ingå bland förmånerna jemväl andra födorådspersedlar, såsom
kött eller fläsk, äfvensom något belopp i reda penningar samt
rätt till utfodring af kreatur eller brukningsrätt till visst jord-
område. Rätt ofta betinga sig i kontrakten undantagstagare
skötsel och vård på gamla dagar.

Vid sammanträde i Vexjö mellan landsstatstjenstemän i
Småland den 14 maj 1898 beslöts bildandet af en försäkrings-
forening, numera benämnd *landsstatens försäkringsforening*, som
har till ändamål att, då någon af foreningens delegare aflider,
genom tillskott af 10 kronor af hvarje efterlevande delegare
tillförsäkra den aflidnes enka och efterlevande barn eller, der
hvarken enka eller barn finnas, den, hvilken den aflidne i lifs-
tiden bestämt, såsom deras enskilda tillhörighet ett kapital, mot-
svarande berörda tillskott.

Enligt de af foreningens delegare den 25 maj 1900 antagna
stadgar erlägges dels en inträdesafgift, hvilken utgår med 10
kronor för den, hvilken under det år inträdet vinnes uppnår
högst 30 års ålder, samt med förhöjdt belopp af 5 kronor för
hvarje år till och med det 35:te samt 10 kronor för hvarje der-
efter ökad lefnadsår, dels ock en årsafgift af tre kronor.

Landsstatstjensteman, som fyllt 55 år, kan icke vinna in-
träde i foreningen. Antalet delegare i foreningen, hvars verk-
samhet omfattar hela landet, utgjorde 107 vid slutet af år 1898.
Sedermera har antalet ökats så, att det vid utgången af år
1900 uppgick till 140. Foreningens tillgångar uppgingo den
31 december 1900 till 8,432 kronor 14 öre.

Några af de här nedan under fromma stiftelser upptagna
foreningar torde med hänsyn till föremålet för deras verksam-
het kunna likaväl betraktas som försäkringsinrättningar.

Slika sjelfhjelpsforeningar äro exempelvis de s. k. *fem-
hundramannakassorna* i Vexjö, hvilkas ändamål är att genom
de medel, som på grund af inträdesafgifter, ålderstillägg och ut-
debitering vid dödsfall inflyta, bereda medlems rättssinnehafvare
ett försäkringsbelopp af ända till 500 kronor. Inträde i dessa
kassor beviljas inom viss åldersgräns en hvar välfrejdad och
frisk person boende i Vexjö stad eller dess grannskap. Vid in-
trädet erlägges en inträdesafgift af 2 kronor jemte ålderstillägg
enligt särskilda bestämmelser för olika åldersgrupper. Medelst
dessa inträdesafgifter och ålderstillägg bildas fonder. Vid timadt
dödsfall inbetalas i kassorna af hvarje medlem 1 krona. Vid
dödsfall utbetalas till den dödes rättssinnehafvare för den som
varit medlem af kassan ett år eller derunder 100 kr., 1—2 år
200 kr., 2—3 år 300 kr., 3—4 år 400 kr. samt öfver 4 år
500 kr.

Så kallade *sockenmagasin*, hvilka närmast torde vara att
hänföra till försäkringsanstalter, lära numera förefinnas endast
inom 3 eller 4 af länets socknar. För Angelstads socken har
lemnats uppgift om befintligheten af en magasinsskassa å 799
kronor, deraf årliga räntan numera användes för fattigvårdens
behof.

I detta sammanhang kan jemväl förtjena omnämnas, att
*rusthållares vid Smålands husarregemente remonteringsunder-
stödsforening*, hvars reglemente och sedermera deri gjorda än-
dringar blifvit af Kungl. Maj:t den 7 mars 1865 och den 16
september 1873 fastställda, numera blifvit upplöst. Sedan vid
foreningens bolagsstämma den 2 november 1896 och den 9 ja-
nuari 1897 beslutats, att foreningen skulle upplösas och dess
behållna tillgångar fördelas efter hvarje delegares rusthållandel,
har nämligen Kungl. Maj:t enligt nådig resolution den 10 de-
cember 1897 låtit bero vid foreningens sålunda fattade beslut.
För hvarje rusthåll, som ingått i foreningen, hade i enlighet med
reglementets bestämmelser inbetalts 400 kronor. Vid upplös-
ningen den 28 februari 1898 utgjorde foreningens behållna
tillgångar 11,029.53 kr., som vid fördelningen mellan vederbö-
rande lemnade åt hvarje helt rusthåll en utdelning af 379.45 kr.

C) **Helso- och sjukvård samt fattigvård.** Rörande antalet
sjuke och kostnaden för *sjukvården* vid lasaretten och kurhusen
i Vexjö och Ljungby meddelas uppgifter i *tabell K*. Liknande
uppgifter för sjukstugorna i Tingsryd och Lenhofda äro intagna
i *tabell L*.

De vid lasaretten och kurhusen årligen influtna *legosängs-
afgifternas* sammanräknade belopp hafva utgjort:

	Vexjö. Kronor.	Ljungby. Kronor.	Summa. Kronor.
År 1896	8,668.60	4,010.60	12,679.20
» 1897	9,467.25	3,777.65	13,244.90
» 1898	9,494.55	4,467.20	13,961.75
» 1899	10,781.90	3,457.90	14,239.80
» 1900	9,580.10	3,181.70	12,761.80

Här må för öfrigt omnämnas, att 1899 års landsting be-
slutat att för en kostnad af 87,000 kronor utvidga lasarettet i

Vexjö med 50 sängplatser. Arbetet med den nya tillbyggnaden påbörjades under hösten år 1900.

För epidemisjukvården finnas inom länet endast 2 sjukvårdsinrättningar, nämligen ett epidemisjukhus i Vexjö med 20 sjukplatser och en mindre epidemisjukstuga i Ljungby på 8 sängar. Å epidemisjukhuset i Vexjö hafva under perioden intagits 203 sjuke, af hvilka 185 tillfrisknat och 18 affidit. Epidemisjukstugan i Ljungby har icke användts i nämnvärd omfattning. Den saknar för öfrigt fast anställd sjuksköterska. I hela länet finnas sålunda vid inträffande smittosamma sjukdomar endast att tillita 28 sjukplatser å sjukhus för en befolkning, som i rundt tal uppgår till 159,000 personer.

Sjuksköterskor finnas å länets landsbygd anställda endast i Elmhult och Alfveta. Vid 1900 års landsting väcktes motion om anställande i länet genom Landstingets försorg af s. k. epidemisjuksköterskor, och uppdrog Landstinget åt en komité att innevarande år inkomma med utredning och förslag i ämnet. Med anledning af det förslag, som härutinnan afgifvits, har årets landsting beviljat ett anslag af 1,000 kronor för provisoriskt ordnande af denna angelägenhet.

Tab. K. Antal sjuke och sjukvårdskostnaden vid lasaretten och kurhusen i Kronobergs län åren 1896—1900.

Lasarett och kurhus.	Lasaretten.			Kurhusen.			Totalkostnaden för den egentliga sjukvården, i kronor.	
	Antal vårdade.	Underhållsdagar.		Antal vårdade.	Underhållsdagar.		För hela sjukantalet.	För hvarje sjukp. dag.
		För hela sjukantalet.	För hvarje sjuk.		För hela sjukantalet.	För hvarje sjuk.		
<i>Vexjö.¹⁾</i>								
År 1896 . . .	901	27,726	29.7	30	1,032	33.2	38,843.84	1.35
» 1897 . . .	940	28,332	29.6	20	592	37.0	40,273.26	1.39
» 1898 . . .	884	27,564	30.5	17	356	20.9	42,898.46	1.54
» 1899 . . .	887	29,621	33.5	7	113	16.1	43,242.56	1.45
» 1900 . . .	893	29,092	31.2	14	350	27.0	45,153.43	1.53
<i>Ljungby.¹⁾</i>								
År 1896 . . .	356	12,589	34.8	5	241	48.2	18,305.00	1.42
» 1897 . . .	395	11,471	29.4	4	187	46.6	17,830.75	1.52
» 1898 . . .	392	12,998	32.1	12	658	54.8	22,397.18	1.64
» 1899 . . .	425	11,461	26.8	17	713	41.9	18,917.12	1.55
» 1900 . . .	405	11,490	28.3	4	101	25.0	16,732.65	1.45

¹⁾ Antalet sjuksängar utgjorde år 1900 å Vexjö lasarettssafdelning 96 och å kurhusafdelningen 10 samt å Ljungby lasarettssafdelning 51 och å kurhusafdelningen 8.

Såsom redan förut blifvit omnämndt, har länet under den senast gångna perioden lyckligtvis varit förskonadt från svårare farsot, hvarigenom de nuvarande bristerna i länets epidemisjukvården icke gjort sig mera kännbart gällande.

Af vederbörande läkare verkställda embetsresor för farsoters och smittosamma sjukdomars hämmande inom länet hafva uppgått till antal af 78 under hvartera af åren 1896 och 1897, 75 år 1898, 88 år 1899 och 168 år 1900.

Rörande antalet *sinnessjuka* och kostnaden för sjukvården vid Vexjö hospital lemnas uppgifter i *tabell M.*

År 1896 uppfördes i närheten af öfriga ekonomibyggnader vid hospitalet bageri- och bryggeribyggnad med bostadslägenheter för dithörande ekonomibetjening. År 1898 uppfördes å hospitalets egovälde invid allmänna landsvägen portvaktstuga, hvarigenom ett gammalt önskemål att få hela det nuvarande hospitalsområdet inhägnadt och fullständigt afstängdt blifvit på ändamålsenligt sätt ernådt.

I länet finnes för närvarande ingen offentlig upptagningsanstalt för provisorisk vård af *sinnessjuka* i afvaktan på deras intagande å hospital. För beredande af tillfällig vård åt våldsamma och svårhandterliga *sinnessjuka*, till dess plats å hospital kunnat dem beredas, har af Landstingets medel för hela perioden utgått en summa af 4,500 kronor.

Tab. L. Antal sjuke och sjukvårdskostnaden vid sjukstugorna i Kronobergs län åren 1896—1900.

Sjukstuga.	Antal vårdade.	Underhållsdagar.		Totalkostnad för den egentliga sjukvården, i kronor.		Antal sjuksängar.
		För hela sjukantalet.	För hvarje sjuk.	För hela sjukantalet.	För hvarje sjuk.	
<i>Tingsryd.</i>						
År 1896	122	3,029	24.82	4,194.64	34.38	10
» 1897	122	3,442	28.10	4,007.63	32.84	10
» 1898	111	3,184	28.60	3,637.23	32.67	10
» 1899	116	3,383	29.16	3,994.80	34.43	10
» 1900	118	3,544	30.03	4,354.02	36.89	10
<i>Lenhofda.</i>						
År 1896	93	2,058	22.10	3,129.59	33.65	10
» 1897	110	2,066	18.80	2,891.60	26.28	10
» 1898	108	2,350	21.40	3,358.84	31.10	10
» 1899	83	1,739	20.90	3,072.56	37.01	10
» 1900	77	1,950	25.80	3,118.73	40.50	10

Tab. M. Antal vårdade, sjukplatser och underhållsdagar samt kostnader vid Vexjö hospital åren 1896—1900.

År.	Qvarliggande sjuke från föregående år.			Intagna under året.			Vårdade under året.			Afförda under året.			Qvarliggande sjuke till nästa år.			Sjukplatser vid årets slut.	Antal underhållsdagar.	Medeltal sjuke för dag.	Totalkostnad. Kronor.	Medelkostnad för hvar person, i kronor.	
	M.	Qv.	S:a.	M.	Qv.	S:a.	M.	Qv.	S:a.	M.	Qv.	S:a.	M.	Qv.	S:a.					För dag.	För år.
	1896	114	104	218	35	27	62	149	131	280	34	30	64	115	101					216	222
1897	115	101	216	35	34	69	150	135	285	38	31	69	112	104	216	220	79,345	217	83,772.61	1.06	386.05
1898	112	104	216	32	27	59	144	131	275	27	26	53	117	105	222	220	80,128	220	98,054.52	1.22	446.71
1899	117	105	222	32	34	66	149	139	288	31	36	67	118	103	221	220	80,674	221	110,100.87	1.36	498.19
1900	118	103	221	47	29	76	165	132	297	54	26	80	111	106	217	220	80,046	219	119,758.35	1.50	546.84

Af privata vårdanstalter för sinnessjuka kan omnämnas sjukhemmet i Hof Dahlbogård i närheten af Vexjö. Sedan hemmet för 19 år sedan började sin verksamhet, hafva cirka 21 personer der blifvit under längre eller kortare tid vårdade. Endast manliga patienter emottagas, och högst 5 hafva samtidigt blifvit der skötta. Hemmet, hvilket alltid åtnjutit förtroende af öfverläkaren vid härvarande hospital, har allt emellanåt pläгат af denne besökas.

Å lägenheten Magnusdal å norra förstaden i Vexjö har nyligen öppnats ett liknande mindre sjukhem, hvilket, enligt hvad t. f. öfverinspektören för sinnessjukvården i riket efter besök å stället vitsordat, utmärker sig för renlighet och snygghet samt på grund af enkla förhållanden och billigt inackorderingspris lämpar sig för patienter af allmän klass, hvilka såsom obotliga och lättskötta utskrifvits från hospital.

Å ett ställe i Vederslöfs socken och ett i Blådinge socken lära sinnessjuka jemväl kunna blifva inackorderade för erhållande af lämplig vård. Några närmare uppgifter rörande dessa sjukhem är emellertid Länsstyrelsen icke nu i tillfälle meddela.

Under de årliga inspektioner, som af förste provinsialläkaren i länet företagits, har hans uppmärksamhet förnämligast varit riktad på de *sanitära förhållandena* å orter med större sammanträngd befolkning såsom Vexjö stad, Ljungby köping, municipal- och stationssamhällen, kyrkobyar samt industriela verk med större antal arbetare. Å samtliga dessa platser hafva hufvudsakligen beaktats renhållningsväsendet, vattenafloppen, dricksvattentillgången, hygienien å matvaruhandelslokaler, sjukvårdsinrättningar, bad- och kuranstalter, fattighus och skolhus. Vid industriela anläggningar hafva dessutom gjorts iakttagelser i afseende å arbetslokaler, arbetssätt och arbetstid jemte arbetarnes bostäder och vilkor i öfrigt. Genom dessa inspektioner hafva tvifvelsutan i många riktningar impulser gifvits till vidtagande af åtgärder och förfoganden, som i helsovårdsafseende verkat välgörande, och det är att hoppas, att befolkningen i länet alltmera skall komma till insigt om den synnerligen stora vikt och betydelse, som sammanhänger med sträfvandena för åstadkommande af goda sundhetsförhållanden.

Det torde här böra omnämnas, att särskildt i Ljungby köping och Elmhults förutvarande municipalsamhälle de sanitära förhållandena afsevärdt förbättrats derigenom, att underjordiska afloppsledningar anlagts och utvidgats samt allmänna renhållningen bättre ordnats.

Vid utgången af år 1900 funnos inom länet anställda och bosatta *läkare* till följande antal, nämligen: 4 provinsialläkare, af hvilka 1 tillika varit förste provinsialläkare, 1 biträdande provinsialläkare, 3 extra provinsialläkare, 1 stads- och fängelseläkare, 1 hospitalsöfverläkare, 1 biträdande hospitalsläkare, 2 lasarets- och kurhusläkare och 1 regementsläkare. Dessutom voro 4 enskildt praktiserande läkare bosatta inom länet.

Tandläkareyrket har under perioden utöfvats af 2 i Vexjö bosatta examinerade tandläkare.

I hela länet funnos vid periodens slut anställda 62 *barnmorskor*, nämligen 58 för landsbygden och 4 för Vexjö stad. Några kommuner aflöna gemensamt barnmorska, men i flere saknas allt fortfarande fast anställt sakkunnigt förlösningsbiträde.

Skyddskoppvymningen i länet, hvilken ombesörjts af 84 vaccinatörer, har i allmänhet, enligt hvad förste provinsialläkaren vitsordat, handhafts med omsorg och samvetsgrannhet.

Inom länet finnas *apotek* i Vexjö, Ljungby, Tingsryd och Lenhofda samt medikamentsförråd i Elmhult och Ryd. Det å sistnämnda plats inrättade medikamentsförrådet, hvilket tillhandahålles af innehafvaren af Tingsryds apotek genom särskild af Medicinalstyrelsen förordnad föreståndare, har tillkommit jemlikt kungl. bref af den 29 april 1898. Rörande medikamentsförrådet i Elmhult, hvilket med stöd af kungl. bref den 21 juni 1895 inrättats för en tid af 5 år räknade från och med början af 1896, har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 5 oktober 1900 medgifvit, att detsamma må under vissa vilkor fortfarande intill utgången af år 1903 bibehållas. Enligt Medicinalstyrelsens uppdrag tillhandahålles detta medikamentförråd af Ljungby apoteks innehafvare.

Länets *kurorter* äro Ryds vattenkuranstalt och sanatorium, Grennaforssa brunns- och badanstalt samt Evedals badinrättning. Kurgästernas antal utgjorde år 1900 vid Ryd 406, vid Grennaforssa 155 och vid Evedal cirka 100.

Evedals kurort är belägen å Kronobergs kungsgård invid Helgasjön och i omedelbar närhet af Evedals jernvägsstation å Vexjö—Klafreströms jernväg. Till disposition af Evedals brunns-societet eller dess deputerade uppläts genom nådigt bref den 11 februari 1800 å kungsgårdens utmark ett område af cirka 6 tunnland, med vilkor att eganderätten till området förblefve vid kungsgården samt att dispositionen deraf skulle återgå, derest brunnsinrättningen upphörde.

Sedan konsularagenten Lars Johan Brandt genom testamente af den 23 april 1891 med tillägg dertill af den 9 januari 1896 donerat badinrättningen till Vexjö stad, ingingo stadsfullmäktige i Vexjö till Kungl. Maj:t med anhållan att för evärdlig tid få friköpa det område, som för vidmakthållande och utvidgande af inrättningen erfordrades. Det område, som sålunda ifrågasattes till afsöndrande från kungsgården, utgjorde enligt upprättad karta dels det genom nådiga brefvet den 11 februari 1800 upplätta området, omfattande i nya ytutåt en areal af 2 har 79 ar 30 kvadratmeter, dels ock 7 har 24 ar 30 kvadratmeter af det för skogsväsendets räkning utarrenderade torpet Evedal, eller sammanlagdt 10 har 3 ar 60 kvadratmeter. I anledning af stadsfullmäktiges underdåniga anhållan aflät Kungl. Maj:t till 1897 års riksdag proposition med förslag, att ifrågavarande jordområde måtte på vissa vilkor till Vexjö stad med eganderätt upplätas mot köpeskilling, som skulle bestämmas i den ordning, som i kungl. förordningen den 14 april 1866 vore föreskrifven i fråga om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof. Efter det Riksdagen lemnat sitt bifall till denna proposition, aflät Kungl. Maj:t den 28 maj 1897 nådigt bref i ämnet till Domänstyrelsen. Sedan med stöd af berörda nådiga bref expropriationsmål blifvit anhängiggjort vid Konga häradsrätt och nämnd utsedd, sammanträdde expropriationsnämnden den 29 november 1897 och bestämde, att Vexjö stad skulle såsom köpeskilling för området betala 2,497⁸⁹ kr. Detta belopp inlevererades i länets ränteri den 27 december 1899. Då Vexjö stad sålunda blifvit egare jemväl till det jordområde, hvarå badinrättningen är belägen, torde skäligen kunna antagas, att denna inrättning skall så småningom komma att tidsenligt utvecklas.

För *veterinärväsendet* har förut i denna berättelse lemnats redogörelse.

Slakterirörelsen inom länet och hvad dermed eger samband utöfvas fortfarande och i all hufvudsak på gammaldags sätt.

Lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897 samt lagen den 26 maj 1899 om ändrad lydelse af § 8 i förstberörda lag hafva hittills icke föranlett till inrättande af offentlig slagteriinrättning inom länet, ehuru visserligen särskildt fläskproduktionen är af den betydande omfattning, att dylik inrättning tvifvelsutan skulle lända denna näringsgren till väsentligt gagn, på samma gång en viktig hygienisk angelägenhet derigenom äfven främjades. Köttbesigtningstvång har ännu icke införts i Vexjö stad. Endast så tillvida kan på förevarande område spåras någon liten förändring till det bättre, att bedöfningslagst kommit till något ökad användning å länets landsbygd, detta förnämligast till följd af de nitiska bemödanden, som i sådant syfte utvecklats af Vexjö djurskyddsförening, hvilken bland annat ombestyrt spridning bland länsbefolkningen af ändamålsenliga slagtmasker.

Rörande *fattigvården* afgifves af Statistiska Centralbyrån årliga berättelser, till hvilka Länsstyrelsen anser sig kunna hänvisa.

Utöfver hvad dessa berättelser innehålla, har Länsstyrelsen ansett lämpligt att här intaga följande tabellariska öfversigt rörande antalet fattighjon och beloppet af fattigvårdsutgifterna under år 1900 vid hvar och en af de inom sex af länets landskommuner inrättade *fattiggårdar*:

Soken, inom hvilken fattiggård finnes.	Å fattiggården			Underhållskostnad för fattiggårdshjon.		
	kan intagas hjon.	intagna hjon.		För hvarje hjon pr dag.	För hvarje hjon pr år.	För alla hjon pr år.
		Äldre personer.	Barn under 15 år.			
Tingsås	38	24	5	0.17	63.15	1,831.35
Algutsboda	50	20	7	0.47	170.03	4,590.92
Urshult	60	38	6	0.14	51.81	2,280.00
Ljungby	26	15	6	0.26	96.00	2,016.78
Ryseby	50	26	4	0.26	96.72	2,901.75
Markaryd	40	23	6	0.32	118.50	3,436.10

Uti förestående öfversigt äro alla utgifterna vid fattiggårdarna och således äfven aföning till der anställda föreståndare och arbetsbiträden samt utskylder för fastigheterna m. m. inberäknade i underhållskostnaden.

Inom de fattigvårdssamhällen, der fattiggårdar inrättats, synes allmän belåtenhet med detta sätt för fattigvårdens ordnande vara rådande. De förväntningar, som derå ställts, nämligen minskadt antal understödstagare, bättre vård åt och tillsyn öfver hjonerna samt någon lindring i fattigvårdsutgifterna, hafva öfver hufvud taget blifvit förverkligade.

Äfven inom Hemmesjö kommun finnes numera anordnad fattiggård, hvilken emellertid för ändamålet kommit till användning först under innevarande år.

I Vexjö stad har under perioden uppförts en ny försörjningsanstalt. Kostnaden för denna, hvilken är uppförd af sten samt afsedd att rymma 120 hjon, har i allt uppgått till cirka 200,000 kronor.

Ersättning eller understöd af statsmedel för bestridda fattigvårdsutgifter har till åtskilliga fattigvårdssamhällen i länet utgått med sammanlagdt 29,500 kronor 23 öre för hela femårsperioden.

Med stöd af bestämmelserna i ej mindre § 28 af Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för landshöfdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda tjänstemän den 10 november 1855 än äfven § 46 i kungl. förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871, plägar Länsstyrelsen tid efter annan genom underlydande kronobetjening låta verkställa undersökning rörande fattigvårdens handhafvande inom länets kommuner. I öfverensstämmelse med de berättelser, som till Länsstyrelsen inkommit rörande nyligen verkställd dylik undersökning, anser sig Länsstyrelsen kunna uttala det allmänna omdöme, att äfven om fattigvårdsstyrelserna af ekonomiska skäl söka så långt möjligt är begränsa kommunernas växande utgifter i berörda hänseende, det numera sällan förekommer, att fattigvårdssamhälle underlåter att fullgöra sin skyldighet att lemna nödig fattigvård, då sådan af verkligt behof påkallas.

D) Rättsväsendet och fångvården. Rörande *rättsväsendet* och fångvården tillåter sig Länsstyrelsen i hufvudsakliga delar åberopa de officiella berättelser, som årligen af Chefen för Justitiedepartementet och Fångvårdsstyrelsen i dessa ämnen afgifvas. Utöfver hvad här ofvan redan blifvit anfördt i afseende å länets judiciella indelning samt förekomsten inom länet dels af vissa slags brott och förseelser, dels ock af särskilda mål och ärenden, såsom konkurser, lagsökningar, exekutiva auktioner m. m., anser sig Länsstyrelsen böra här omnämna, att under perioden för Sunnerbo härad i Ljungby köping uppförts ny ändamålsenlig tingshusbyggnad af sten för en kostnad af cirka 34,500 kr., oberäknadt tomten, hvilken skänkts af köpingen, att Uppvidinge härads tingshus i Lenhofda tillbygts och förbättrats för en kostnad af omkring 20,500 kr., att Konga härads tingshus i Ingelstad likaledes reparerats och förbättrats samt delvis försetts med ny inredning, allt för en kostnad af ungefär 10,000 kr., samt att för Konga och Uppvidinge härads domsaga gemensam arkivbyggnad uppförts vid nuvarande domhufvudens bostad invid Vexjö för en kostnad af cirka 1,500 kr., oberäknadt tomten, hvilken skänkts af domhufvudens.

Sedan 1899 års riksdag beviljat ett anslag af 21,000 kr. för tillbyggnad vid länsresidenset i Vexjö, hafva Länsstyrelsens embetslokaler blifvit ändamålsenligt utvidgade och förbättrade. Särskildt har det för landskansliet oundgängliga behovet af ökad arkivutrymme härigenom blifvit behörigen tillgodosedt.

Rörande *fångantalet* under perioden vid länsfängelset i Vexjö lemnas uppgifter i *tabell N* (sid. 40).

Länsfängelset, som uppläts till begagnande 1848, innehåller 90 ljusa celler, deraf 6 s. k. fönsterceller, hvilka ursprungligen voro afsedda till förvaring af bysättningsfångar. Härförutom finnas 3 mörka celler för extra judiciella bestraffningar. I länsfängelset är bostad anordnad för direktören, vaktqvinnan och kokerskan. I särskild mindre byggnad finnes bostad för vaktmästaren.

De från länet till fängelset inkomna fångarnes uppförande har i allmänhet varit godt. Deremot hafva de från Stockholm m. fl. orter hit förflyttade fångarne i flere fall visat olydnad och trots eller gjort sig skyldiga till otidigheter och hot mot bevakningen. Vid 8 särskilda tillfällen under perioden hafva extra judiciella bestraffningar härför ålagts de felande.

Anskaffandet af arbete åt fångarne har under nu ifrågasvarande period, i olikhet med hvad tillföre understundom varit

förhållandet, icke förorsakat någon större svårighet. Förutom en del skomakeri- och skradderiarbeten hafva hufvudsakligen tillverkats askar för härvarande tändsticksfabriks räkning, hvarjemte under åren 1899 och 1900 förfärdigats pappersarbeten af firman Sydsvenska pås- och kuvertfabriksaktiebolaget i Råppe. Sistnämnda båda slag af arbeten äro rätt lämpliga för fängelset, i det de äro jemförelsevis lättlärdas samt icke erfordra någon vidlyftig apparat af farliga verktyg. Inkomsten af fångarnes arbeten har utgjort 1,481.73 kr. år 1896, 1,244.71 kr. år 1897, 1,071.05 kr. år 1898, 1,718.61 kr. år 1899 och 2,723.71 kr. år 1900.

Samtliga inkomster och utgifter för fångvärdens inom länet hafva enligt landskontorets räkenskaper för åren 1896—1900 uppgått till: inkomsterna 1,613.23 kr., utgifterna 115,072.56 kr. och således utgifterna utöfver inkomsterna 113,459.33 kr.

Kronobergs läns skyddsförening — som stiftades år 1876 och har till ändamål dels att från återfall i brott söka bevara länet tillhöriga, frigifna straffångar, dels att, såvidt tillgångarna det medgifva, taga vård om unga, hos föreningen anmälda vanartade personer genom att söka förskaffa dem plats i förbättringsanstalt eller genom att vidtaga andra åtgärder för att bereda dem sedlig vård och uppfostran och dels att bemedlande stå i förbindelse med andra dylika föreningar och förbättringsanstalter för ungdom — har under perioden på ett eller annat sätt lemnat understöd eller hjälp åt fem fångar, hvilka afgått från härvarande länsfängelse. Föreningens ledamotsantal var 313 vid utgången af år 1900. Bokslutet för samma år utvisade, att föreningens kontanta tillgångar utgjorde 6,058.74 kr.

E) Länets landsting. I det föregående har på åtskilliga ställen lemnats uppgifter om anslag, som Landstinget för särskilda ändamål beviljat. Till fullständigt belysande af Landstingets ekonomi och verksamhet under perioden har Länsstyrelsen ansett sig böra här nedan intaga en sammanfattad öfversigt öfver Landstingets *inkomster och utgifter*, hvilka specificerats i *tabell O*. Landstingsskatten har för hvarje krona bevilling utgått med 14 öre 1896, 8 öre 1897, 16 öre 1898, 1 öre 1899 och 10 öre 1900.

F) Fromma stiftelser. För dessa lemnas föreskrifven redogörelse i *tabell 7*.

Tab. N. Fångantalet vid länsfängelset i Vexjö åren 1896—1900.

År.	Häktade för		Dömde att undergå										Summa.					
	brott.	I södrivert eller bedräande.	straffarbete				fängelse				Transportfångar.	Summa.	m.	qv.				
			i två år eller derunder.	på bestämmd tid öfver 2 år.	för lifstid.	urhol.	i birst på tillfång till böter.	tvångarbete för lösskrifter.										
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.			
1896	40	112	1	22	—	5	—	21	—	111	6	8	—	84	11	303	19	
1897	37	515	1	14	1	4	2	—	31	—	122	6	8	—	78	8	309	23
1898	32	510	1	21	—	3	1	2	25	3	117	5	8	1	95	6	311	24
1899	29	4	9	—	21	2	1	—	12	—	115	2	5	—	96	6	288	14
1900	47	710	—	39	—	5	1	—	16	2	105	4	5	—	87	4	314	18
Summa	185	2256	3	117	3	18	4	2	105	5	570	23	34	1	440	35	1,525	98

Sedan Riksdagen i underdånig skrifvelse den 8 maj 1897 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes utreda och för Riksdagen framlägga förslag till sådana åtgärder, som kunde finnas nödiga för åstadkommande af kontroll öfver värden och förvaltningen af fromma stiftelser inom landet, har Länsstyrelsen, som håller före, att ett ändamålsenligt ordnande af denna angelägenhet är af så stor allmän vikt och betydelse, att en effektiv lagstiftning i sådant syfte måste förr eller senare åvägabringas, ansett sig till en början böra gå i författning om verkställande af noggrann utredning om samtliga för närvarande faktiskt förefintliga fromma stiftelser här i länet. Länsstyrelsen hade nämligen fått anledning antaga, att de tillförene erhållna och i femårsberättelserna meddelade uppgifterna härom af åtskilliga anledningar icke blifvit så fullständiga som vederbort. Genom underlydande landsstatstjenstemäns samverkan med presterskapet och andra vederbörande har Länsstyrelsen derföre nu sökt åstadkomma möjligast fullständiga uppgifter i detta hänseende.

Med föranledande af de efterforskningar, som sålunda blifvit verkställda, har det visat sig, att i tabellen till denna femårsberättelse kunnat upptagas icke mindre än 84 äldre stiftelser, som förut icke blifvit der redovisade. Då härtill läggas 36 nyttillkomna stiftelser under perioden utgör sålunda hela antalet denna gång upptagna fromma stiftelser 303 å sammanlagt 1,198,641 kronor, deri icke inberäknadt värdet å åtskilliga i tabellen anmärkta frälseräntor, mot 183 å sammanlagt 703,001 kronor vid slutet af nästföregående femårsperiod.

Af de vid 1900 års slut förefintliga fromma stiftelserna äro att hänföra till:

	Antal.	Kronor.
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux o. dyl.	82	210,020
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning	82	227,752
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning	50	169,268
d) Stiftelser för sjukvård	9	12,666
e) Sjuk- och begravningskassor	33	77,947
f) Pensionsfonder	17	134,867
g) Pensionskassor	4	58,958
h) Andra stiftelser och inrättningar	26	307,163
Summa	303	1,198,641

Ehuru Länsstyrelsen visserligen för det närvarande saknar utväg att gå i författning om någon allmän och fortlöpande kontroll af den beskaffenhet, som antydes i § 31 mom. 18 af gällande landshöfdinginstruktion, har Länsstyrelsen dock ansett sig böra söka införskaffa afskrifter af de för ifrågavarande stiftelser gällande stiftelsebref, donationsurkunder, reglementen och andra för stiftelsernas tillkomst och förvaltning grundläggande handlingar. Det synes emellertid blifva förenadt med stora svårigheter att erhålla samtliga ifrågavarande urkunder, enär i flere fall uppgifvits, att de förkommit eller icke kunnat tillrättaskaffas. I några fall har förklarats, att de äro skrifna med så gammal stil, att vederbörande icke kunnat läsa dem. I den mån det lyckas att insamla ifrågavarande handlingar, är Länsstyrelsen emellertid betänkt på att häröfver upprätta ett särskildt register, så att det i förekommande fall må blifva möjligt att öfverblicka stiftelseväsendet och utöfva den kontroll deröfver, som af nu gällande eller blifvande författningar i ämnet må förmedlas.

Då frågan om åtgärder för vanartade och sedligt försummade barns uppfostran för närvarande står på dagordningen, har Länsstyrelsen ansett sig böra här intaga särskild redogörelse för en här i länet förefintlig och i tabellen omnämnd jemförelsevis betydande stiftelse för dylikt syfte.

Föreningen *Drottning Josefinas räddningsanstalt för vanvårdade barn inom Kronobergs län*, som enligt det för anstal-

ten gällande reglemente har till ändamål att bereda vård, uppfostran och förbättring åt fattiga, vilseförda eller moraliskt vårdslösa barn mellan 7 och 16 års ålder, stiftades å sammanträde i Vexjö den 1 november 1847. Föreningen, hvilken icke eger någon särskild anstalt eller något internat, söker att i goda hem, i synnerhet hos jordbrukare och yrkesidkare samt helst på tillräckligt långt afstånd från barnens förutvarande om-

Tab. O. Kronobergs läns landstings inkomster och utgifter åren 1896—1900.

	År 1896. Kronor.	År 1897. Kronor.	År 1898. Kronor.	År 1899. Kronor.	År 1900. Kronor.	Summa. Kronor.
Balans från föregående år	4,591.70	3,877.72	462.67	8,307.32	9,560.74	26,800.15
<i>Inkomster:</i>						
Landstingsmedel	11,541.91	6,722.32	14,015.39	965	10,155.62	43,400.24
Brännvinsförsäljningsavgift	35,505.21	36,113.51	42,056.31	48,374.67	50,734.97	212,784.67
Anslag af statsmedel	352	1,170	1,121	1,500	1,511	5,654
Bidrag till i döfstumskola intagnas kosthåll	950	950	1,500	1,500	1,550	6,450
Do för barns vistelse vid blindskola	—	—	—	—	150	150
Räntor	105.10	93.57	211.03	488.27	658.72	1,556.69
Upptagna lån	15,000	18,000	10,000	15,000	—	58,000
	Kronor					
	68,045.92	66,927.12	69,366.40	76,135.26	74,321.05	354,795.75
<i>Utgifter:</i>						
Afkortning och restitution	35.41	32.44	53.12	27.86	38.71	187.54
Provisioner	341.84	203.11	418.08	32.12	301.24	1,296.39
Aföningar	800	800	800	800	800	4,000
Rescersättningar	1,103.34	589.74	547.80	489.28	529.84	3,260
Sjukvård vid lasarettet i Vexjö	8,600	9,000	8,590.32	11,373.58	24,500	62,063.90
Do do i Ljungby	7,000	13,065.98	14,622.74	9,565	9,123	53,376.72
Do vid sjukstugan i Tingsryd	4,720	4,605	3,750	1,760	2,359	17,194
Do do i Lenhofda	3,324.60	3,100	1,800	2,950	2,800	13,974.60
Anslag till:						
döfstumundervisning	11,621.38	6,875.26	3,903.20	8,395.89	7,087.99	37,883.72
elever i blindskola	400	300	300	750	900	2,650
länets folkhögskola	2,500	2,500	2,500	2,500	3,300	13,300
undervisning i trädgårdsskötsel	500	500	500	500	500	2,500
prisbelöningar för hästar	200	200	200	200	200	1,000
belöningar för dödande af rofdjur	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500
Föreningen för Smålands fornminnen och kulturhistoria	300	300	300	300	300	1,500
gratifikation till L. B. Tæltenberg	500	500	500	500	500	2,500
tryckning af förste provinsialläkarens årsberättelse	100	100	100	—	100	400
skogsodlingens befrämjande	852	995	946	1,825	1,761	6,379
husslöjdens do	300	—	—	—	—	300
fiskerinäringens do	—	1,850	1,425	1,425	1,500	6,200
småskollärares utbildande	1,546.98	1,494.30	1,719.18	1,651.90	1,558.48	7,970.84
Smålands idiotiem	1,707.75	1,282.70	1,393.37	1,393.27	1,402.66	7,179.75
utarbetande af sakregister till Landstingets förhandlingar 1863—1895	300	—	—	—	—	300
sinnessjukes vård i enskilda hem	—	1,000	1,500	2,000	—	4,500
underhåll af ett barn i Eugeniahemmet	—	—	50	50	50	150
M. Hammarbergs sterbhus	—	—	—	900	—	900
beredande af plats åt 5 patienter vid Ronneby brunnslasarett	—	—	—	—	115	115
understöd åt barnmorskor för genomgående af repetitionskurs	—	—	—	—	300	300
Räntor å och inbetalning af lån	15,067.50	15,112.50	13,095.50	15,073.61	—	58,349.11
Diverse	847.40	558.42	544.77	612.01	585.11	3,147.71
Utgående balans	3,877.72	462.67	8,307.32	9,560.74	12,209.02	34,417.47
	Kronor					
	68,045.92	66,927.12	69,366.40	76,135.26	74,321.05	354,795.75

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Kronobergs län.

gifning, bereda dem ändamålsenlig vård och uppfostran. Under åren 1896—1900 har föreningen fortsatt den välsignelsebringande verksamhet, som föreningen med i allmänhet synnerligen goda resultat utöfvat från och med 1848, då föreningen trädde i verksamhet.

Omfattningen af föreningens verksamhet under nu ifrågasvarande femårsperiod belyses genom följande tabell:

År.	Under anstaltens vård vid årets början.			Under året tillkomna.			Under året afgångna.			Under anstaltens vård vid årets slut.		
	Gossar.	Flickor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.
1896	4	1	5	2	—	2	2	—	2	4	1	5
1897	4	1	5	3	—	3	1	—	1	6	1	7
1898	6	1	7	2	1	3	—	—	—	8	2	10
1899	8	2	10	1	2	3	1	1	2	8	3	11
1900	8	3	11	2	1	3	2	—	2	8	4	12

Hela summan af de direkta påkostnaderna under år 1900 för 14 barn utgör 1,278 kronor 40 öre, deri inberäknadt 200 kronor, som under samma år af 3 kommuner och 1 målsman såsom uppfostringsbidrag inbetalts. Från och med år 1848 hafva inalles 171 barn blifvit af föreningen omhändertagna, och dessutom hafva enligt särskilda beslut under olika år medel i några få ömmande fall lemnats till barns vård genom andra anstalter.

Föreningens tillgångar utgjorde den 31 december 1900 55,380.23 kr. Dessa tillgångar hafva uppkommit genom insamlingar på olika sätt, genom årsafgifter, inträdesafgifter och gåfvor. Under åren 1847—1867 samt år 1869 erhöll föreningen anslag från Kronobergs läns sparbank, tillsammans uppgående till 21,183.34 kr., hvilka anslag beviljades genom beslut af sparbankens dåvarande öfverstyrelse, Kronobergs läns hushållnings-sällskaps förvaltningsutskott. Dessutom hafva föreningens tillgångar ökat genom räntebesparingar under klok och omtänksam förvaltning.

Vexjö å landskansliet den 20 december 1901.

CH. E. VON OELREICH.

Frithiof Ohlsson.

Ernst Ahl.

Tab. I.

FOLKMÄNGDEN I KRONOBERGS LÄN ÅREN 1896—1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
	Kyrkoskrifna folkmängden (enligt presterskapets uppgifter den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäende år).											
				Hela mantalskrifna folkmängden.			Deraf fria från mantalspenningar.								
							Värfvadt manskap.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar.)			
				Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Mankön.	Qvinkön.	Mankön.	Qvinkön.	Mankön.
Landsbygden år 1896	74,154	77,449	151,603	74,029	77,661	151,690	2	5,996	11,011	30,907	29,826	36,905	40,837	77,742	
1897	74,527	77,332	151,859	74,144	77,613	151,757	3	5,878	10,725	30,710	29,802	36,591	40,527	77,118	
1898	74,820	77,297	152,117	74,807	77,582	152,389	1	5,780	10,555	30,902	29,698	36,683	40,253	76,936	
1899	74,694	76,851	151,545	74,841	77,404	152,245	1	5,602	10,259	30,749	29,608	36,352	39,867	76,219	
1900	74,940	76,819	151,759	75,090	77,263	152,353	1	5,526	10,110	30,863	29,519	36,390	39,629	76,019	
Vexjö stad år 1896	3,080	4,121	7,201	2,971	4,025	6,996	—	165	425	1,283	1,354	1,448	1,779	3,227	
1897	3,117	4,199	7,316	3,056	4,127	7,183	—	170	420	1,281	1,361	1,451	1,781	3,232	
1898	3,137	4,239	7,376	3,074	4,174	7,248	—	187	429	1,243	1,344	1,430	1,773	3,203	
1899	3,135	4,258	7,393	3,095	4,220	7,315	—	202	463	1,252	1,345	1,454	1,808	3,262	
1900	3,132	4,233	7,365	3,088	4,229	7,317	—	190	454	1,222	1,328	1,412	1,782	3,194	
Hela länet år 1896	77,234	81,570	158,804	77,000	81,686	158,686	2	6,161	11,436	32,190	31,180	38,353	42,616	80,969	
1897	77,644	81,531	159,175	77,200	81,740	158,940	3	6,048	11,145	31,991	31,163	38,042	42,308	80,350	
1898	77,957	81,536	159,493	77,881	81,756	159,637	1	5,967	10,984	32,145	31,042	38,113	42,026	80,139	
1899	77,829	81,109	158,938	77,936	81,624	159,560	1	5,804	10,722	32,001	30,953	37,806	41,675	79,481	
1900	78,072	81,052	159,124	78,178	81,492	159,670	1	5,716	10,564	32,085	30,847	37,802	41,411	79,213	

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I KRONOBERGS LÄN ÅREN 1896—1900.

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll år 1900.

1.	2.		3.				4.			8.	9.		10.			11.			12.			17.
	Väglängd.		Vägfyrkar.				Uppskattad kostnad för vägunderhåll in natura (den tid mark är bar).	Vägskatt pr vägfyrk.			Väggassans inkomster.			Väggassans utgifter.			Väggassans behållning vid årets slut.					
	Väghållningsdistrikt.	Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).	Å jordbruksfastighet		Å allmänningsskogar, frälseränta samt annan fastighet.		Å inkomst.	Å vägfyrkar enligt kol. 4.		Å vägfyrkar enligt kol. 5—7.	Väggskatt. 1)	Af statsmedel. 2)	Öfriga inkomster.	Förvaltningskostnader.	Ersättning till snöplogsgen.		Öfriga utgifter. 3)				
med vägunderhåll in natura.				ej ännu till vägunderhåll indelad.	Kilom.		Kilom.			Antal.							Antal.		Kronor.	Öre.	Öre.	Kronor.
Konga	77 000	502 000	145,495	840	5,146	7,110	25,389 40	1	17	14,578 72	—	—	250 00	889 40	3,976 01	9,463 31						
Uppvidinge	147 282	501 225	120,894	3,316	4,684	15,145	21,316 79	5	20	10,578 27	—	160 00	300 00	2,478 30	7,419 10	440 87						
Kinnevald	32 250	289 860	86,396	782	2,825	4,563	29,769 00	1	31	3,396 00	—	370 00	350 00	3,264 60	188 46	135 37						
Norrvidinge	30 080	131 980	52,566	172	693	1,813	12,754 99	10	32	6,037 54	—	2,025 89	330 00	2,388 13	551 80	4,798 50						
Allbo	115 000	409 000	126,309	1,502	4,979	9,684	23,793 00	3	21	6,981 09	—	2,633 53	537 98	5,307 05	2,343 49	1,426 10						
Sunnerbo	156 140	649 800	147,683	888	10,304	9,607	66,160 21	5	45	24,307 10	11,350	1,375 05	1,174 79	6,076 00	27,047 42	2,733 94						
Summa å landet	557 752	2,483 865	679,343	7,500	28,631	47,922	179,183 39	—	—	65,878 72	11,350	6,564 47	2,942 77	20,403 48	41,526 28	18,727 35						
I staden	cirka 9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						

b) Väganläggningar och kostnad derför under åren 1896—1900.

18.	19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.		26.		27.		28.	
	Längd af under åren 1896—1900		Kostnad för under åren 1896—1900																	
	Allmänna vägar.	fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade och afsynade nya vägar.				omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.												
Af statsmedel.				Af väggassans medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af väggassans medel.	Af andra medel.	Summa.										
Kilometer.	Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Landsvägar	—	1 878	—	—	—	—	—	—	—	6,200	—	—	—	—	3,100	—	—	—	9,300	
Bygdevägar	43 019	78 700	93,535	—	—	87,341	180,876	65,000	—	—	—	—	—	78,149	—	—	—	—	143,149	
Summa	43 019	80 578	93,535	—	—	87,341	180,876	71,200	—	—	—	—	—	81,249	—	—	—	—	152,449	

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1900 års slut.

29.	30.		31.		32.		33.	
	Gästgifverier		Skjutsstationer					
	med	utan	med	utan				
Skjutslega pr nymil.	entreprenad.		entreprenad.					
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.				
Med entreprenadbidrag 1:50 kr.	24	—	25	—				
Utan » 1:70 »	—	—	1	—				
» » 1:50 »	1	—	4	—				
» » 1:12 »	—	—	—	5				
Summa skjutsanstalter	25	—	30	5				
deraf: vid landsvägar	16	—	11	2				
vid bygdevägar	9	—	19	2				
i staden	—	—	—	1				
Anstalter för endast sjöskjuts.	—	—	—	—				

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1896—1900.

34.	35.		36.		37.		38.		39.	
	År.	I kungs- och krono-skjuts.	Vid gästgifverier		Vid skjutsstationer					
			med	utan	med	utan				
		entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.				
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	
1896	—	2,406	—	1,717	346					
1897	—	2,609	—	1,960	448					
1898	—	3,009	—	2,141	507					
1899	—	3,198	—	2,160	300					
1900	—	3,105	—	2,354	310					
Summa hästar	—	14,327	—	10,332	1,911					

Anm. 1) Här ingår äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5. — 2) Här ingår ej statsbidraget till vägunderhållet in natura. — 3) Brist.

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSIORDAR M. M. I KRONOBERGS LÄN ÅR 1900.

I. Landsbygden.

1.	2.				3.				4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.	
	Kronoegendomar.										Skatteegendomar.				Frälseegendomar.				S u m m a .					
	Under allmän disposition.					Under enskild disposition.																		
	Antal.		Mantal.		Antal.		Mantal.		Antal.		Mantal.		Antal.		Mantal.		Antal.		Mantal.		Antal.		Mantal.	
Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	1		3		—		—		—		—		—		—		—		—		1		3	
Boställen: hemman	144		93 ⁴⁰ ₈₀		—		—		4		1 ¹ ₂		—		—		—		—		148		95 ⁴⁰ ₈₀	
lägenheter	3		—		—		—		1		—		—		—		—		—		4		—	
Säterier och ladugårdar	—		—		—		—		25		17 ¹ ₂		—		160		163 ¹³ ₄₀		—		185		180 ⁴⁰ ₈₀	
Rå- och rörs (insockne) hemman	—		—		—		—		—		—		—		86		46 ¹ ₂		—		86		46 ¹ ₂	
Hemman	210		105 ⁵¹⁸⁷ ₂₆₈₈₀		2		1 ¹³ ₁₄₄		2,886		1,746 ¹⁴⁶⁸⁴³ ₁₆₁₂₈₀		1,052		608 ³⁷⁹ ₁₅₃₀		608 ³⁷⁹ ₁₅₃₀		—		4,150		2,460 ¹¹⁷ ₁₄₄	
Jordlägenheter	10		—		24		—		85		—		26		—		—		—		145		—	
Fiskerier	1		—		3		—		6		—		1		—		—		—		11		—	
Verk och inrättningar	—		—		1		—		5		—		—		—		—		—		6		—	
Summa antal och nuvarande mantal	369		202 ¹⁰²⁵⁹ ₃₀₈₈₀		30		1 ¹³ ₁₄₄		3,012		1,765 ¹⁴⁶⁸⁴³ ₁₆₁₂₈₀		1,325		818 ⁵⁵¹ ₇₀₈₀		818 ⁵⁵¹ ₇₀₈₀		—		4,736		2,786 ¹⁰⁰ ₁₄₀	
Oförmedlad mantal	—		315 ¹³³³ ₄₀₈₂₀		—		4 ⁰ ₁₄₄		—		2,537 ¹⁸³ ₈₀₀		—		1,186 ⁵⁵⁷ ₁₂₈₀		1,186 ⁵⁵⁷ ₁₂₈₀		—		—		4,039 ¹⁰³ ₁₂₀	

12.	Antal.	13.		14.		15.	
		Taxeringsvärde (i kronor) hvarför bevilling					
		erlägges.		icke erlägges.			
<i>Brukningsdelar och i jordeboken ej upptagna torp.</i>							
Brukningsdelar, hvori hemman äro fördelade	14,174	—	—	—	—	—	—
Jordtorp, ej upptagna i jordeboken	5,345	—	—	—	—	—	—
Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, d:o	1,226	—	—	—	—	—	—
<i>Jordbruksfastighet och annan fastighet.</i>							
Jordbruksfastighet	—	66,383,100	—	2,554,600	—	—	—
<i>Annan fastighet:</i>							
Hus och tomter i köpingar och dermed jemförliga orter:							
i Ljungby köping	—	740,500	—	—	—	—	—
i Elmhults municipalsamhälle	—	465,700	—	—	—	—	—
i Alfvesta	—	473,400	—	—	—	—	—
i åtskilliga stationssamhällen eller andra motsvarande orter	—	1,156,200	—	—	—	—	—
Lägenheter i öfrigt, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden	—	9,354,000	—	316,600	—	—	—
Kyrkor och bönehus	—	1,500	—	2,361,300	—	—	—
Andra offentliga byggnader	—	—	—	1,193,900	—	—	—
Frälseräntor	139	139,400	—	—	—	—	—
Summa annan fastighet (än jordbruksfastighet)	—	12,330,700	—	3,871,800	—	—	—

II. Staden.

16.	17.		18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	
	Tomter.		Landrier, jordlotter eller andra brukningsdelar.	Boningshus.		T a x e r i n g s v ä r d e (i k r o n o r).											
	Bebygda.	Obebygda.		Nybygda 1896—1900.	Befintliga 1900.	Jordar				A n n a n f a s t i g h e t .							
			hvarför bevilling			hvarför bevilling		Hus och tomter		Kyrkor och bönehus		Andra offentliga byggnader		S u m m a (annan fastighet)			
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.
Vexjö	¹⁾ 210	¹⁾ 141	195	14	²⁾ 376	449,000	—	7,445,900	1,208,400	—	304,000	—	277,500	7,894,900	1,789,900		
Summa	210	141	195	14	376	449,000	—	8,654,300	—	304,000	—	277,500	—	9,684,500	—		

¹⁾ Denna uppgift gäller endast stadens tomtreglerade område. — ²⁾ I den för föregående femårsperiod lemnade uppgift har sannolikt hänsyn icke tagits till ett å samma byggnadstomt uppförts mer än ett boningshus.

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I KRONOBERGS LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	4.				7.	8.	9.	10.	11.				14.			
			Krono.	Skatte.	Frälse.						Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar.	Taxeringsvärdet (i kronor)			Summa.	
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								å jordbruksfastighet.		å annan fastighet.		å frälseränta.
Friherre A. J. Koskull	Engaholm	Öja. Blädinge. Lekaryd. Aringsås. Qvenneberga. Hjortsberga. Moeda.	—	—	—	3 $\frac{3}{4}$	27 $\frac{3}{4}$	—	2	67,800	88,000	—	719,100					
			—	—	—	3 $\frac{1}{4}$		—	—	58,000	—	—						
			—	—	—	2 $\frac{1}{4}$		—	—	53,000	—	—						
			—	—	5	7 $\frac{1}{4}$		—	—	311,000	—	—						
			—	—	—	1 $\frac{1}{2}$		—	—	33,000	—	4,300						
			—	—	2	2 $\frac{3}{4}$		—	1	88,000	—	5,000						
Fru Aimée Norrström, f. Sylvander, Stockholm	Stensnäs	Ryssby. Agunnaryd.	—	—	3	2 $\frac{1}{2}$	9	—	—	91,000	—	—	144,900					
			—	—	—	3 $\frac{1}{2}$		—	—	53,900	—	—						
Grefve Fredrik Bonde å Säfstaholm	Toftaholm	Dörarp. Berga. Ljungby.	—	$\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$	5	14 $\frac{3}{4}$	—	3	251,100	17,000	1,000	302,600					
			—	—	—	1 $\frac{3}{4}$		—	—	19,500	—	—						
			—	—	—	1		—	—	14,000	—	—						
		Summa	—	$\frac{1}{2}$	16 $\frac{1}{2}$	34 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{2}$	1	6	1,031,300	110,000	5,300	1,166,600					

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I KRONOBERGS LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	4.				7.	8.	9.	10.	11.				14.			
			Krono.	Skatte.	Frälse.						Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i staden).	Taxeringsvärdet (i kronor)			Summa.	
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								å jordbruksfastighet.		å annan fastighet.		å frälseränta.
Kockums jernverks aktiebolag	Örmo m. fl. Anäs qvarn Skogsnäs	Södra Sandsjö. Hofmantorp. Linneryd.	—	4 $\frac{3}{8}$	—	1	6 $\frac{3}{8}$	1	3	227,600	15,500	—	277,100					
			—	—	—	—		—	1	—	—	—		2,000	—			
			—	—	1	—		—	—	—	—	32,000		—	—			
Konga aktiebolag	Konga bruk m. fl. Bastanäs Södregård m. fl.	Södra Sandsjö. Linneryd.	—	5 $\frac{5}{8}$	—	—	1 $\frac{5}{8}$	—	1	10,000	391,000	—	458,700					
			—	—	—	$\frac{1}{4}$		—	1	—	—	46,400		11,300	—			
Lessebo aktiebolag	Lessebo bruk m. fl. Flädingsnäs m. fl. Frälseräntan af 1 mtl Folsebo Norregård Åryd m. fl. Skogstorp m. fl. Attejö Båtsmansgård m. fl. Bodaskog och Högaskog	Hofmantorp. Ljuder. Elmeboda. Hemmesjö. Tegnaby. Furuby. Algutsboda.	—	8 $\frac{7}{8}$	—	21 $\frac{3}{8}$	24 $\frac{5}{8}$	—	4	280,600	465,000	2,500	1,256,100					
			—	1 $\frac{1}{4}$	—	—		—	—	—	27,100	—		4,400				
			—	—	—	—		—	—	—	—	—		—	1,600			
			—	2 $\frac{1}{2}$	1	1 $\frac{1}{4}$		—	3	231,000	—	49,500		—	—			
			—	—	—	1		—	—	20,500	—	—		—	—			
Aktiebolaget Malmö snickerifabrik	Braås ängsåg Böksholm Föreda Åker Åseda Kexegård m. fl.	Sjösås. Dref. Hornaryd. Notteback. Åseda.	—	—	—	—	7 $\frac{1}{8}$	—	1	—	45,000	—	335,500					
			—	—	—	—		—	2	—	—	25,000		—				
			—	—	—	2 $\frac{5}{8}$		—	—	17,000	—	—		—				
			—	—	—	1		—	—	26,000	—	—		—				
			—	2 $\frac{1}{8}$	—	1 $\frac{3}{4}$		—	1	109,000	—	21,500		—				

Alstermo bruks aktiebolag	Alstermo	Elghult.	—	—	—	3	—	1	9,000	105,500	—	114,500	
Orrefors bruks aktiebolag	Orrefors	Helleberga.	—	4 $\frac{1}{2}$	—	5 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	—	450,000	123,600	—	573,600	
Aktiebolaget Kosta glasbruk	Kosta	Ekeberga.	—	3 $\frac{58}{100}$	—	—	—	—	82,000	221,000	300	319,800	
	Johanstorp	Lenhofda.	—	—	—	—	3 $\frac{108}{100}$	—	10,200	6,300	—	—	
Löfsta glasbruks aktiebolag	Löfsta	Algutsboda.	—	—	—	—	—	—	—	15,000	—	15,000	
Johansfors glasbruks aktiebolag.	Johansfors.	,	—	—	—	—	—	—	—	15,000	—	15,000	
Fridafors aktiebolag	Fridafors	Almundsryd.	—	—	—	—	—	2	15,000	203,800	—	218,800	
Hörda torfströfabriks förnyade aktiebolag.	Hörda	Ormesberga.	—	5 $\frac{5}{8}$	—	1	1 $\frac{5}{8}$	—	46,000	30,000	—	76,000	
A. V. Petris grynaktiebolag	Åby grynverk	Tjureda.	—	—	—	—	—	—	—	40,000	—	40,000	
Gemla leksaksfabriks aktiebolag	Diö	Stenbrohult.	—	2	—	—	2	—	73,800	63,000	—	136,800	
Sölvesborgs—Elmhults jernvägsaktiebolag	Froafälle	,	—	1 $\frac{1}{24}$	—	—	1 $\frac{1}{24}$	—	2,000	—	—	2,000	
Möckelns trafikaktiebolag	Möckelns station	,	—	—	—	—	—	2	2,000	2,800	—	4,800	
Torsås mejeriaktiebolag	Torsås mejeri	Vestra Torsås.	—	—	—	—	—	—	—	1,200	—	1,200	
Torsås stärkelsefabriks aktiebolag	Torsås stärkelsefabrik	,	—	—	—	—	—	—	—	5,000	—	5,000	
Svenska fröklängningsaktiebolaget	Alfvesta n:r 22	Aringsås.	—	—	—	—	—	—	—	4,600	—	4,600	
Forsdala aktiebolag för egna hem	Forssa Toragård	Hjortsberga.	—	—	2 $\frac{9}{512}$	—	2 $\frac{9}{512}$	—	1,000	—	—	1,000	
Aktiebolaget Stafsjö torffabrik	Stafsjö torffabrik	Angelstad.	—	1 $\frac{1}{4}$	—	—	1 $\frac{1}{4}$	—	8,100	15,000	—	23,100	
Bolmens sågverksaktiebolag	Bolmens sågverk	,	—	—	—	—	—	—	—	42,100	—	42,100	
Svenska träsko- och träförädlingsaktiebolaget	Ljungby trätoffelfabrik	Ljungby.	—	—	—	—	—	—	—	36,000	—	36,000	
Aktiebolaget Ljungby vattenfall	Ljungby qvarn- och elektricitetsverk	,	—	—	—	—	—	—	—	90,600	—	90,600	
Aktiebolaget Lidhults lådfabrik	Lidhults lådfabrik	Lidhult.	—	—	—	—	—	—	—	5,000	—	5,000	
Thimsfors aktiebolag	Thimsfors pappersbruk	Markaryd.	—	11 $\frac{1}{24}$	—	1 $\frac{1}{8}$	7 $\frac{1}{12}$	—	67,000	814,500	—	881,500	
Skåne—Smålands jernvägsaktiebolag	Markaryd Mellangård	,	—	7 $\frac{1}{8}$	—	—	7 $\frac{1}{8}$	—	35,000	—	—	35,000	
Malmö trämassfabriks aktiebolag	Delary trämassfabrik	Göteryd.	—	27 $\frac{7}{64}$	3	11 $\frac{1}{2}$	71 $\frac{261}{6144}$	—	111,400	431,000	—	549,400	
		Traryd.	—	—	—	—	—	2	4,000	3,000	—	—	
Strömsnäs bruks aktiebolag	Strömsnäs pappersbruk	,	—	9 $\frac{9}{256}$	—	—	9 $\frac{9}{256}$	3	9,500	786,000	—	795,500	
Teaterhusaktiebolaget	Teatern n:r 3	Vexjö stad.	—	—	—	—	—	—	—	37,700	—	37,700	
Vexjö—Alfvesta jernvägsaktiebolag	Jernvägsrestaurationen	,	—	—	—	—	—	—	—	56,000	—	56,000	
		Summa	—	421 $\frac{30141}{215040}$	5 $\frac{29}{512}$	20 $\frac{7}{16}$	68 $\frac{21367}{215040}$	10	61	2,210,100	4,188,500	8,800	6,407,400

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I KRONOBERGS LÄN ÅR 1900.

48

Kronobergs län.

Tab. 6.

1.	2.	3.	M a n t a l.				9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)				
			4.	5.	F r ä l s e.				8.	11.	12.	13.	14.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Främmande maktens och under- sätens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).	Krono.	Skatte.	Frälse.	Samma.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i man- tal satt jord.	Antal verk och inrättning- ar (fa- stigheter i staden).	å jord- bruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	S u m m a.	
Konsul F. Hey i Odense . (dansk)	Mästreda	Sjösås.	—	—	4½	—	—	1	62,500	2,000	—	—	
Ernst Gustaf Bruhn	Almás	Virestad.	—	1¼	—	—	—	1	7,000	600	—	—	
Carl Wilhelm Wiggers	Näranshult	Stenbrohult.	—	1¼	—	—	—	—	6,700	—	—	—	
Chr. Peder Knudsen	Hus i Liatorp	Stenbrohult.	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	—	
Lorentz Jørgensen	Hus i Elmhult	Stenbrohult.	—	—	—	—	—	2	—	15,700	—	—	
Carl Löeb	Hus i Vislanda	Vislanda.	—	—	—	—	—	1	—	2,300	—	—	
Thomas Christian Schou- ning	Mo	Hjortsberga.	—	1½	—	—	—	—	24,100	1,000	—	—	
E. Eriksen och N. Schal- demose	Bråna Södregård	Agunnaryd.	—	—	—	2 235	—	—	32,000	1,000	—	—	
C. Riefersthal	Tutaryd Muraregård	Tutaryd.	—	233	—	3072	—	—	5,500	—	—	—	
Thomas Hansen	Össlöf Karsagård	Bergu.	—	1024	—	—	—	—	900	—	—	—	
Rasmus Madsen	Kärninge Gummesgård	Angelstad.	—	1000	—	—	—	—	5,300	—	—	—	
Edvard Jakobi	Qvarnarne	Ljungby.	—	—	—	—	1	—	27,000	2,000	—	—	
Christian Hansen	Berghem Andersgård	Känna.	—	—	—	—	—	—	2,700	—	—	—	
Görgen Hansen	»	»	—	5	—	—	—	—	2,700	—	—	—	
Johan Nielsen	» Bergsgård	»	—	24	—	—	—	—	1,800	—	—	—	
Matea Sörensen	» Lassagård	»	—	10	—	—	—	—	3,000	—	—	—	
Rasmus Jensen	Känna Södregård	»	—	512	—	—	—	—	3,800	—	—	—	
Ole Hansen	Ormakulla	Pjetteryd.	—	84	—	—	—	—	7,200	—	—	—	
Anders Andersen	Mjäryd Norregård	Södra Ljunga.	—	14	—	—	—	1	11,500	3,500	—	—	
Nils Jeppsen	» Södregård	»	—	—	—	—	—	—	5,500	—	—	—	
Christian Jensen	Fageryd	»	—	10	—	—	—	—	6,000	—	—	—	
Rasmus Larsen	Sommarsäte Linrotsgård	»	—	112	—	—	—	—	3,000	—	—	—	
Rasmus Paulsen	Össjö Norregård	»	—	12	—	—	—	—	5,500	—	—	—	
Jens Larsen	Hå Storegård	Hamneda.	—	14	—	—	—	—	2,000	—	—	—	
Olaus Tideman	Räköp	Torpa.	—	10	—	—	—	—	1,000	—	—	—	
Görgen Andersen	Bölminge Bäckagård	Nöttja.	—	17	—	—	—	—	2,200	—	—	—	
Kammarjunkare Lerke m. fl.	Björkenäs Södregård	Odensjö.	—	3	—	—	—	—	3,600	—	—	—	
Charles Christensen, Kö- penhamn	Elmás	Lidhult.	—	230	—	—	—	—	5,000	—	—	—	
P. D. Fjordside	Abbseshult	Vrå.	—	50	—	—	—	—	8,000	—	—	—	
Peder Hansen	Markaryd Södregård	Markaryd.	—	3	—	—	—	1	25,000	2,600	—	303,200	
V. Bischoff (tysk)	Asa	Asa.	—	4	33	1½	—	4	191,700	26,000	—	—	
A. W. Winckler, Hamburg	Ljungby gästgivarvaregård	Ljungby.	—	17161	—	½	—	2	26,500	69,000	—	—	
Länsgrafven E. von Schim- melmans sterbhus	Bolmstad	Angelstad.	—	58224	—	—	—	—	56,400	—	—	—	
J. L. Lantzius	Skeen Norregård	Annerstad.	—	—	1 732	375	—	—	168,700	7,000	—	—	
H. Mauske, Hannover	Häggeshult Norregård	Torpa.	—	4 3251	1000	1 260	—	—	12,100	—	—	—	
V. Armstrong och J. G. Addison (engelsk)	Ryd	Odensjö.	—	6251	—	3098	—	1	5,000	60,000	—	622,400	
C. Warren i London	Bockaskruf	Elghult.	—	1	—	¼	—	—	45,000	14,500	—	—	
Johan P. Johansson (amerikansk)	Tändsticksfabr. (qv. Elden B)	Vexjö stad.	—	—	—	—	—	1	—	310,200	—	—	
Johan Aug. Petersson	Hus och tomt (qv. Elden A)	»	—	—	—	—	—	1	—	21,800	—	391,500	
Carl Algot Johansson	Stockaryd Storegård	Ryssby.	—	—	—	¼	—	—	6,500	—	—	—	
Axel Petersson	Ularp Mellangård	Angelstad.	—	—	—	¼	—	—	5,200	—	—	—	
Per Nilsson	Hofdinge Norre- o. Södreg.	Ljungby.	—	3	—	33	—	—	8,000	—	—	—	
Sven Larsson	Ramnäs, Jon Jonssons gård	Götteryd.	—	—	—	—	—	—	700	—	—	—	
Frans Andersson	Starsholma Vestregård	Hallaryd.	—	—	—	—	—	—	3,000	—	—	—	
	Thorsholma Östregård	»	—	—	—	—	—	—	2,000	—	—	—	
	Ulfberga	»	—	—	—	—	—	—	4,000	—	—	29,400	
			Summa	16126	5107	12151	33384	1	805,300	541,200	—	1,346,500	

1) Utrymmet har ej medgifvit användandet af vanliga bråk i tabellens slutsummor. Mantalen för länet äro nämligen: skatte 16,138,353,904, frälse: säterier m. m. 5,107, allmänt frälse 12,771,800, summa 33,835,155,804. (K. St. C.-B.)

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I KRONOBERGS LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärdet inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
A. Å landsbygden.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Rosengrenska fonden.	Att hjälpa sediga, nyktra och ej fullt fattigunderstödd åtnjutande fattige i Långasjö socken samt att, då kapitalet uppgår till 30,000 kr., förvandla backstugor till torp m. m.	Kyrkoherde C. F. Rosengren.	1883 ²⁴ / ₄	10	100	2,000	—	Kyrkorådet och kommunalnämndsordföranden i Långasjö.	
Rosengrenska understödsfonden.	Att understödja sediga, nyktra, helst samt religiösa personer utan full fattigförsörjning i Ljuders socken.	Densamme.	—	10	100	2,000	—	D:o i Ljuder.	
Komminister R. Lundgrens donation.	Att hjälpa behöfvande och välfrejdade personer inom Furuby rote.	Komministern R. Lundgren.	1897	7	50	1,000	—	Kyrkovårdarne i Furuby.	
Hemmesjö församlings enskilda understödsfond.	Att hjälpa behöfvande utan full fattigförsörjning inom församlingen.	Okänd.	1899	3	17	512	—	Kommunalstyrelsen i Hemmesjö.	
Major A. Ostermans donation.	Räntan utdelas till fattiga enkor och fränfallna barn efter dem, som under stiftarens och hans hustrus tid varit brukare eller torpare under Orraryd i Nöbbele socken; efter deras död till en slöjdskola för flickor i Nöbbele socken.	Major A. Osterman.	1865 ¹⁵ / ₁₀	4	20	506	—	Pastor och kommunalstyrelse i Nöbbele.	
Majorskan Hanna Ostermans d:o nr 1.	D:o d:o.	Majorskan Hanna Osterman.	1869 ²¹ / ₇	7	40	1,014	—	D:o d:o i d:o.	
D:o d:o nr 2.	Utdelning till orkeslösa fattige i Nöbbele socken, med undantag af Orraryds rote, efter pastors bepröfvande.	Densamma.	1875 ¹² / ₆	16	20	506	—	Pastor i d:o.	
Cervinska donationen.	Två tredjedelar af räntan utdelas till behöfvande personer och en tredjedel till flitiga skolbarn i Nöbbele socken, helst från Värnlunda och Ulfsåkraholm.	Bankir C. G. Cervin.	1863 ²⁶ / ₉ 1889 ²⁶ / ₉ 1897 ²⁶ / ₉	55	90	4,500	—	Pastor och kyrkoråd i d:o.	1)
D:o d:o.	D:o d:o i Östra Torsås socken, helst från Ingelstad och Thorsjö Norregård.	Densamme.	1874 ²⁶ / ₉ 1889 ²⁶ / ₉ 1897 ²⁶ / ₉	48	90	4,500	—	D:o d:o i Östra Torsås.	1)
Marskogs hospital.	Att underhålla, föda och försörja 5 ärliga och oberyktade gamla pigor.	Christina Griip.	1663 ²⁰ / ₇	5	—	20,000	20,000	Pastor och sexmän samt egaren till Hofgårds säteri i Elghult.	
Carl Anders Sommarins fond för fattiges understöd.	Räntan skall till julhögtiden utdelas till 5 fattiga familjer i Elghults socken.	Hugo och Arvid Sommarin.	1877 ²⁰ / ₅	5	25	500	—	Kyrkorådet i Elghult.	
Sofia Sommarins d:o d:o.	Räntan skall till julhögtiden utdelas till 15 fattiga familjer i Elghults socken.	Komministersenken Augusta Vilh. Sofia Sommarin.	1880 ¹⁵ / ₁	15	125	2,500	—	D:o d:o.	
Stockholmsfruns d:o d:o.	Räntan skall till julhögtiden utdelas till 5 fattiga familjer i Elghults socken.	Fredrika Sommarin.	1884 ¹⁶ / ₆	5	25	500	—	D:o d:o.	
Lånemagasin af spanmål i Ramnåsa och Stora Vret.	Att utdela räntan till orkeslösa och åldriga samt fränfallna barn å Ramnåsa gods.	Löjtnanten Carl C:son Rappe.	1845 ³ / ₂	—	—	413	—	Egaren till Ramnåsa (Dädesjö s:n) och två brukare å godset.	
Friherrinnan Annas understöds- och pensionskassa.	Att lemna understöd till behöfvande å Drättinge gods.	Godsegaren Ad. Ad:son Rappe.	1889 ¹² / ₉	5	55	2,864	—	Egaren till Drättinge gård (Dädesjö s:n).	
D:o d:o.	Att lemna pension åt tjenare samt understöd till behöfvande å Ramnåsa gods.	Densamme.	1899 ²⁰ / ₁₂	1	10	271	—	Egaren till Ramnåsa gård (Dädesjö s:n).	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1900		6. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	7. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Peter Carlssons donation.	Att lindra de kommunala fattigvårdsutgifterna inom samhället.	Landbrukaren Peter Carlsson i Tingby.	1847 ¹⁷ / ₁₂	—	6	718	—	Kommunalnämnden i Al-gutsboda.	
Bergqvare gårds och gods understöds-kassa.	Att till f. d. tjenare och f. d. arrendatorer under Bergqvare lemna årligt understöd.	Grefve K. Posse och grefvinnan Karin Posse.	1885 ⁷ / ₁₁	22	450	15,000	—	Gifvarne.	
Öfversten Salomon Hederstjernas donation.	Till de fattige inom Täfvellsås församling.	Öfversten S. Hederstjerna.	1840 ¹⁵ / ₉	2)	21	420	—	Kommunalnämnden i Täfvellsås.	2)
General Erland Hederstjernas d:o.	D:o d:o oberoende af annat fattigunderstöd, med företrädare för fattiga underhafvande å Osaby och Stjernviks gårdar.	Generallöjtnant Erland Hederstjerna.	1849 ³⁰ / ₅	24	36	536	—	D:o d:o.	
General Salomon Hederstjernas d:o.	D:o d:o.	Generalmajor Salomon Hederstjerna.	1802 ³¹ / ₃	2)	15	250	—	D:o d:o.	2)
Statssekreterkan Agneta Hederstjernas d:o.	Till de fattige inom Täfvellsås församling.	Statssekreterkan Agneta Hederstjerna.	—	2)	15	300	—	D:o d:o.	2)
Fröken Sofie Hederstjernas d:o.	D:o d:o vid jul.	Fröken Sofie Hederstjerna.	—	2)	5	100	—	D:o d:o.	2)
Fröbergiska fonden.	Att lemna understöd till fattige i Urshults socken.	Direktör M. G. Fröberg.	1841 ³⁰ / ₈	46	306	6,284	—	Kyrkorådet i Urshult.	
Burmanska testamnet.	Att understödja orkeslöst och fattigt arbetsfolk under Jätsbergs och Helgåkra säterier.	Häradshöfding G. Burman.	1851 ²⁹ / ₃	18	83	3)	—	Kommunalnämnden i Jät.	2)
Karlssonska donationsfonden.	Årliga röntan utdelas till tvenne fattige inom Almundsryds socken.	Handlanden Håkan Carlsson i Karlshamn.	1841 ² / ₆	2	35	750	—	Kyrkorådet i Almundsryd.	
D:o d:o.	D:o d:o i Urshults socken.	Densamme.	—	2	37	750	—	D:o i Urshult.	
Slätthults-donationen.	D:o d:o, företrädesvis inom Slätthults rote.	Virkeshandlaren A. J. Jonasson i Slätthult.	1899 ²⁷ / ₂	2	8	200	—	Fattigvårdsstyrelsen i Berg.	
Johan Jonassons i Vestenhaga donation.	Understöd till någon fattig, ålderstigen person inom Vestra Tolgs rote.	Landbrukaren Johan Jonasson i Vestenhaga.	1899 ¹³ / ₁	1	6	150	—	D:o i Tolg.	
Per Jonassons donationsfond.	Årliga röntan tilldelas någon fattig, välkänd person från Tolgs kommun.	Landbrukaren P. Jonasson i Ödetofta.	1886 ⁷ / ₄	1	4	100	—	D:o d:o.	
Två systrars d:o.	Understöd åt fattige i Tolgs socken.	Kontraktsposten J. Ekedahl.	1885 ¹⁹ / ₁₀	4	38	1,086	—	D:o d:o.	
Anna Katarina Jonasdotters d:o.	D:o d:o.	A. K. Jonasdotter i Stenkulla.	1873 ²⁷ / ₉	1	6	150	—	D:o d:o.	
Måns Perssons d:o.	D:o d:o.	Måns Persson i Ödetofta.	1866 ¹⁰ / ₅	1	2	50	—	D:o d:o.	
1862 års d:o.	D:o d:o.	Landbrukaren Per Nilsson i Stenkulla.	1862 ²³ / ₅	1	2	50	—	D:o d:o.	
Sven Svenssons donation.	D:o d:o.	Landbrukaren Sven Svensson.	—	1	2	50	—	D:o d:o.	
Lagergrenska donationen.	Utdelas till de allra uslaste af Tolgs sockens fattige.	Länsman Lagergren.	1772 ²⁴ / ₉	1	2	50	—	D:o d:o.	
Anna Lagers donation.	Tilldelas någon välkänd person inom Tolgs socken, med företrädesrätt för sådan från Nöbbele rote.	Anna Lager i Nöbbele.	1895 ¹⁴ / ₃	1	4	100	—	D:o d:o.	
Hultgrenska och Gyllensvärdiska donationen.	Understöd åt fattige i Lerke och Åby rotar.	Godsegarne Hultgren och Gyllensvärd.	—	2	7	161	—	Kommunalnämnden i Tjurred.	
Friherre Leijonhufvuds grafbyggnadskassa.	Till lindrande af fattigdom, sjukdom och nöd.	Grefve K. A. Posse m. fl.	1900	10	50	2,095	—	Kyrkorådet i Asa.	
Peter Jonassons i Hångeryd donation.	Till en behöfvande, välkänd person inom Asa socken.	Peter Jonasson i Hångeryd.	1888 ²⁹ / ₁₀	1	11	306	—	D:o d:o.	
Erik Bengtssons d:o.	Understöd till fattige inom Stenbrohults socken, hvilka icke åtnjuta fattigunderstöd.	Nämndemannen Erik Bengtsson i Brännhult.	1869 ⁵ / ₂	11	55	1,000	—	Kommunalnämnden i Stenbrohult.	
Bengt Erikssons d:o.	D:o d:o.	Nämndemannen Bengt Eriksson i Sälbult.	1838 ²⁹ / ₁₀	1	5	100	—	Fattigvårdsstyrelsen i d:o.	
A. Lagerqvists d:o.	Årliga röntan utgår hvarje nyårsafton till två fattige, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Rådmannen And. Lagerqvist i Enköping.	1820 ¹⁸ / ₉	2	25	500	—	D:o d:o.	
Mowitzska donationen.	Att bilda arbetsinrättning åt fattige inom Stenbrohults socken.	Häradssnickaren Nils Mowitz i N. Verpeshult.	1847	—	—	1,834	—	D:o d:o.	
Nilssonska d:o.	Till behöfvande inom Vislanda socken, hvilka icke åtnjuta fattigunderstöd.	Stationsinspektoren Nils Nilsson.	1894 ¹⁰ / ₂	—	—	1,000	—	Kommunalnämnden i Vislanda.	
Simonssonska d:o.	Afkomsten skall användas till fattigvårdsbidrag inom Moeda socken.	J. Simonsson.	—	—	5	100	—	D:o i Moeda.	
Kristofferssonska d:o.	Röntan utbetalas till tio de mest behöfvande inom Mistelås socken.	Hemmansegaren Jonas Kristoffersson i Villarp.	1882 ¹⁸ / ₁₂	10	80	2,000	—	Kyrkoherden och kyrkovårdarne i Mistelås.	

Santhessonska donationen.	Räntan skall utbetalas till 12 fattiga med lika belopp till hvardera.	Assessoren, stadsfysikus A. L. Santhesson i Gele.	1810 ^{7/8}	12	125	2,516	—	Kyrkoherden och kyrkovårdarna i Slättbög.	4)
Märta Ljungbergs donation.	Understöd till »en fattig af conduite uti Sunnerbo härad blifven och boende samt sig skickligen ställande enka» med 100 daler silfvermynt årligen samt i öfrigt till Angelstads, Ljungby och Kånna församlingars fattige.	Kommissarien Lars Jockenströms enka Märta Ljungberg.	1731 ^{12/2}	4) 21	1,510	34,743	33,500	Pastor samt kyrkovårdar och sexmän i Angelstads pastorat.	4)
Ulmgrenska donationen.	Understöd åt fattige i Angelstads socken.	Expeditionssekreteraren P. Ulmgren.	—	2)	112	2,250	—	Kommunalnämnden och kommunalstämman i Angelstad.	2)
Stockenbergiska d:o.	Att lemna understöd åt någon fattig ståndsperson i Annerstads socken.	Vice häradshöfdingen J. A. Stockenberg.	1825 ^{27/11}	1	28	5)	—	Pastor i Annerstad och egaren till Bolmarö säteri.	5)
Lemchenska d:o.	Att betala efter lotning mellan tre behöfvande till den, å hvilken lotten faller.	Brukspatronen J. H. Lemchen.	1827 ^{20/12}	1	24	600	—	Pastor och kyrkovårdar i Annerstad.	—
D:o d:o.	Att utdela i lika lotter till sex fattiga i Annerstads socken.	Densamme.	1820 ^{3/12}	6	75	1,500	—	D:o d:o.	—
Nylinska d:o.	Att af räntan lemna understöd åt en eller två fattige inom Nöttja socken.	Handlanden J. Nylin.	6)	2	16	333	—	D:o i Nöttja.	6)
Hallenbergiska d:o.	Att af räntan lemna understöd åt fattige i Hallaryds socken.	Kanslirådet Jonas Hallenberg.	1834 ^{26/10}	2)	—	6,000	—	Kommunalnämnden i Hallaryd.	2)
Anders Nilssonska d:o.	D:o d:o.	Anders Nilsson från Kimmelsbygd.	1842 ^{25/1}	46	75	1,500	—	D:o d:o.	—
D:r Annerstens donationsfond.	Räntan utdelas årligen till fattige inom Lönsults by i Pjetteryds socken.	Slotts- och lasarettsläkaren Lars Petter Annersten.	1848 ^{23/5}	19	28	812	—	Fattigvårdsstyrelsen i Pjetteryd.	—
Ohsa-donationen.	Räntan af 500 kronor skall årligen utdelas till sex stycken välfrejdade behöfvande.	Hemmansegaren Peter Erik Perssons i Ohs barn.	1884 ^{15/4}	6	25	500	—	Pastor m. fl. i Berga.	—
Gyllengranatska fonden.	Att af räntan årligen utdela till de mest behöfvande inom Yxkullsunds rote.	Generalmajoren Hans Gustaf Gyllengranat.	—	—	—	333	—	Kommunalnämnden i d:o.	—
Bengt Nilssons donation.	Att af räntan årligen utdela understöd till fattiga personer inom Berga socken.	Riksdagsmannen Bengt Nilsson i Osslöf.	—	—	25	500	—	D:o d:o.	—

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Grefve Carl Mörners premiefond.	Utdelning af räntan till flitiga och sediga skolbarn från Kronobergs gods.	Landshöfdingen C. Mörner.	1864 ^{9/9}	—	11	300	—	Skolrådet i Verjö socken.	—
Hillersska donationen.	Folkskoleväsendets förbättring.	Öfverfältläkaren L. E. Hillers.	1846 ^{14/10}	—	—	2,000	—	D:o d:o.	—
Domprosten G. Wetters stipendium.	Utdelning af räntan med 30 kronor till hvardera af 2 fattiga och sediga folkskolebarn för beklädnad vid första nattvardsgången.	Domprosten G. Wetter.	1891 ^{22/8}	2	60	1,000	—	D:o d:o.	—
Maria Petersdotters d:o.	Utdelning af räntan som premie till fattiga skolbarn inom Telestads rote.	Maria Petersdotter i Telestad.	1871 ^{7/8}	—	70	1,500	—	D:o d:o.	—
Wieslanderska donationen.	Folkskoleväsendets förbättring.	Christine Wieslander, född Etzander.	1859 ^{14/12}	—	—	4,000	—	D:o d:o.	—
Sjögrenska d:o.	D:o d:o.	Domprosten Håkan Sjögren.	1813 ^{27/11}	—	—	7,000	—	D:o d:o.	7)
Södra Sandsjö skolmagasinskassa.	Kostnadsfri undervisning och underhåll under 2 månader åt 10 å 20 fattiga barn.	Komminister Bengt Ossen i S. Sandsjö.	1818	20	34	694	—	Hemmansegaren Josef Karlsson i Knutsmåla.	—
Gustaf von Baumgartens fond.	Att lemna understöd åt en fattig, sedlig och skicklig gosse af årets nattvardsungdom i Nöbbel socken.	Major P. R. von Baumgarten.	1859 ^{10/4}	1	7	161	—	Kyrkorådet i Nöbbel.	—
1899 års donation i Furuby socken.	Skolkassans ändamål.	Onämnd.	1899 ^{20/3}	—	—	250	—	Skolrådet i Furuby.	—
Peter Jakobssons donationsfond.	Till understöd åt fattiga skolbarn och andra fattiga orkeslösa personer inom Kalfsviks socken.	Landbrukaren Peter Jakobsson.	1885 ^{15/6}	34	82	2,000	—	Kommunalnämnden i Kalfsvik.	—
Ahlstrandska skolpremietskassan.	Premier åt deraf förtjenta barn i Östra Torsås socken.	O. Lemchen och J. A. Ahlstrand.	1874 ^{11/12}	—	—	240	—	Skolrådet i Östra Torsås.	—
Komminister R. Lundgrens donation.	Att hjälpa fattiga skolbarn inom Furuby socken.	Komminister R. Lundgren.	1897	17	50	1,000	—	Pastor och kyrkovårdar i Furuby.	—
Väckelsånga bibelfond.	Anskaffning af biblar åt fattiga nattvardsbarn.	Professor N. Lindgren.	1860 ^{12/6}	4	7	1,279	—	Skolkassören i Väckelsång.	—
Ergislessonska bokfonden.	Anskaffning af böcker åt skolbarn.	Johannes Ergislesson.	1854 ^{4/7}	—	—	344	—	D:o i Uråsa.	—
Bibelfonden i Uråsa socken.	Anskaffning af biblar åt församlingens konfirmander.	Professor N. Lindgren.	1862 ^{22/6}	26	71	94	—	Kyrkokassören i d:o.	—
Lindgrenska bibelfonden i Tingsås.	D:o d:o.	Densamme.	,	10	20	416	—	Pastor och kyrkovårdarne i Tingsås.	—
Sjögrenska skoldonationen i Nöbbel socken.	Räntan lägges till skolkassan för skolmästarens aflöning.	Domprosten Håkan Sjögren.	1814 ^{19/6}	—	—	1,000	—	Skolrådet i Nöbbel.	—
D:o d:o i Östra Torsås socken.	D:o d:o.	Densamme.	,	—	—	1,000	—	D:o i Östra Torsås.	—

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1900		6. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	7. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Peterssonska donationen.	Premier i form af sparbankböcker till 6 fattiga och sediga skolbarn i Ljuders, Bocka, Kallanäs, Vide och Vidamåla byar.	Johannes Petersson.	1856 1/11	6	20	500	—	Skolrådet i Ljuder..	
Magnus och Gustaf Olssoners donation.	Utdelning af bokpremier åt skol- och nattvardsungdom i Ljuders socken.	Magnus och Gustaf Olsson.	1876 21/5	45	25	500	—	Komministern och skolrådet i d:o.	
Hofmantorps bokköpsfond.	Att af offer vid barndop inköpa böcker åt fattiga barn inom socknen.	Hofmantorps församling.	1810 23/9	25	30	1,486	—	Pastor och kyrkovårdarne i Hofmantorp.	
Gummessonska donationen.	Till uppmantran af 1 eller 2 behöfvande skolbarn från Tjugosjö by.	Mattis Gummesson.	1864 1/1	2	1	35	—	Skolkassören i Ljuder.	
Gustaf Johannessonska beklädnadsfonden.	Beklädnadsbidrag till fattiga skolbarn i Ljuders socken.	Gustaf Johannesson.	1884 1/1	10	50	1,000	—	Skolrådet i d:o.	
Rydebergiska donationsfonden.	Belöning åt en gosse eller flicka i folk- eller slöjdskolan i Dädesjö socken.	Löjtnant Serge Rydeberg och fru Maria Burén.	1894 17/3	1	3	233	—	Kyrkostyrelsen i Dädesjö.	
Arell-Olssoniska skoldonationen.	Till skolmästaren såsom lön för hans besvär med fattiga barns undervisning.	Kyrkoherden Sven Johan Arell.	1791 8/5	—	—	2,072	—	Skolrådet i Nottebäck genom dess kassör.	
P. M. Svenssons i Bosqvarn donationsfond.	Att bekläda fattiga barn och gifva premier åt flitiga och snälla skolbarn inom Nottebäckes socken.	Kyrkovärden P. M. Svensson.	1881 14/3	32	36	1,242	—	Skolrådets ordförande i Nottebäck.	
Jon Svenssons donation.	Till understöd åt fattiga skolbarn.	Kanslirådet G. Sanddahl.	1873 2/6	15	120	3,000	—	Skolkassans i Sjösås förvaltare.	
C. F. Modigs donationskassa.	Till fattiga och värlösa barns inom Dädesjö socken undervisning i kristendom.	Landskamreraren C. F. Modig.	1829 18/10	14	50	1,536	—	Dädesjö fattigkassas förvaltare.	
A. F. Modigs d:o.	Att kläda och föda fattiga skolbarn i Dädesjö socken.	A. F. Modig.	1887 25/1	—	—	267	—	Kommunalstyrelsen i Dädesjö.	
Rydströmska donationen.	Räntan tilldelas ett fattigt nattvardsbarn i Ö. Tolgs rote.	Handlanden A. Rydström.	1889 8/5	1	4	100	—	Fattigvårdsstyrelsen i Tolg.	
Johannes Jonassons donationsfond.	Till beklädnadshjelp åt fattiga skolbarn i Tolgs socken.	J. Jonasson i Källreda.	1885 14/9	1	4	100	—	D:o d:o.	
Elin Olofsdotters d:o.	Till kläder åt fattiga konfirmander m. m.	Enkan Elin Olofsdotter.	1891 15/1	29	88	2,000	—	Kommunalnämnden i Kalfsvik.	
Hanna Posses beklädnadsfond.	Utdelande af beklädnad åt fattiga nattvardsbarn inom Bergunda socken, företrädesvis under Bergqvara.	Fröken Hanna Posse.	1874 29/4	1	20	437	—	Kyrkorådet i Bergunda.	
Öja församlings donationsfond för fattiga nattvardsbarn.	Årliga räntan tilldelas ett fattigt och välartadt nattvardsbarn.	Okänd.	1899 18/12	1	5	100	—	Komministern och tjänstgörande kyrkovärden i Öja.	
Vederslöfs donationsfond.	Bidrag till beklädnad åt 2 fattiga, välartade nattvardsbarn.	D:o.	1891 5/10	2	15	300	—	Pastor och kyrkovårdarne i Vederslöf.	
Donationen af den 15 augusti 1868.	Räntan användes till 2 eller flere fattiga flickor, som besöka flickskolan.	Fru Agneta Hederstjerna.	1868 15/8	8	78	1,500	—	Kyrko- och skolrådet i Täfvelsås.	
Donationsfonden af den 29 december 1865.	Till aflöning åt slöjdlärarinna i Täfvelsås socken.	Densamma.	1865 29/12	1	50	1,000	—	D:o d:o.	
Öfversten m. m. Salomon Hederstjernas donation.	D:o åt skolmästaren i d:o.	Öfversten Salomon Hederstjerna.	1840 15/9	1	52	1,500	—	D:o d:o.	8)
Donation till fattiga nattvardsbarn.	Till inköp af böcker och kläder.	Okänd.	1891 7/11	2	20	518	—	Kyrkorådet i Urshult.	
D:o d:o.	Till inköp af böcker.	Artisten L. Frid.	1891 8/11	16	16	420	—	D:o d:o.	
Harald Jonassons donation.	D:o åt nattvardsbarn.	Hemmansegaren H. Jonasson i Klasamåla.	1830 24/6	1	3	75	—	D:o d:o.	
Donationsfonden för konfirmander.	Årliga räntan tilldelas två fattiga nattvardsbarn i Almundsryds socken.	Okänd.	1891 8/11	2	20	500	—	D:o i Almundsryd.	
Leonardska donationen.	Till beklädnadshjelp åt fattiga skolbarn.	Landtbrukaren N. P. Johansson i Holkastorp.	1898 28/10	1	7	202	—	Fattigvårdsstyrelsen i Tolg.	
Erik Nilssons donation.	Till inköp af biblar åt fattiga konfirmander.	Landtbrukaren Erik Nilsson i Bråna.	1894	4	7	150	—	D:o d:o.	
Johan Jonassons i Velhult d:o.	Till föda och kläder åt fattiga skolbarn.	Hemmansegaren J. Jonasson.	1882 24/1	—	81	1,000	—	Skolrådet i Asa.	
Hjelmiska donationen.	Att utgöra bidrag till fattiga barns skolundervisning.	Assessor O. G. Hjelm.	1831 11/12	—	15	400	—	Fattigvårdsstyrelsen i Gårdsby och skolans kassör.	
Fonténska d:o.	Till fattiga skolbarns undervisning och informering.	Kapellanen Petrus Fontén.	Mellan 1705 och 1784	—	59	800	—	Fattigvårdsstyrelsen i Gårdsby.	

Söraby skoledonationsfond.	Att lemna understöd till fattiga skolbarn och till premier vid skolexamen.	Sekreteraren J. S. Orre, ingenjör B. Lindvall m. fl. Okänd.	1822 ^{2/9}	36	91	2,744	—	Skolrådet i Söraby.	
Donationen till fattiga nattvardsbarn.	Till beklädnadsbidrag m. m. åt ett eller två fattiga nattvardsbarn.	N. P. Persson i Bråna. K. och S. Posse.	1886 ^{28/4}	—	—	100	—	Kyrko- och skolrådet i Täfvelsås.	
N. P. Perssons donation.	Till inköp af böcker åt välatade nattvardsbarn.	Hemmansegaren J. Månsson.	—	6	4	158	—	Fattigvårdsstyrelsen i Tolg.	
Lilla Elsas beklädnads-kassa.	Kläder åt något behöfvande barn å Asa egendom.	Småskollärarinnan Maria Jönsdotter.	1889 ^{16/3}	—	—	208	—	Grefve K. A. Posse.	
Jon Månssons fond.	Till understöd åt skolväsendet i Stenbrohults socken.	Domprosten Håkan Sjögren.	1886 ^{28/7}	—	13	626	—	Skolrådet i Stenbrohult.	9)
Maria Jönsdotters donation.	Till beklädnad åt fattiga skolbarn i Stenbrohult.	Hemmansegaren Nils Michaelsson.	—	1	4	286	—	D:o d:o.	10)
Sjögrenska donationen.	Till fattiga barns undervisning i Härlunda socken.	Okänd.	—	—	—	158	—	D:o i Härlunda.	
Michaelssonska d:o.	För årligt inköp af Nohrborgs postilla åt ett fattigt och flitigt nattvardsbarn i Härlunda socken.	Malin Sanderskiöld.	—	—	—	5,000	—	Kyrkorådet i d:o.	
Kalkatorps d:o.	Bidrag till skolväsendet.	Häradssnickaren Nils Mowitz.	1814 ^{3/1}	—	—	3,000	—	Skolrådet i Vislanda.	11)
Sanderskiöldska d:o.	Till skolväsendets understöd i Blädinge församling.	Pastor Anders Renner.	1877 ^{14/9}	—	36	333	—	D:o i Blädinge.	
Mowitzska d:o.	Till premier åt fattiga skolbarn.	Handlanden Gustaf Angel.	1865 ^{15/9}	20	126	14,400	14,400	D:o d:o.	
Bockaboda donationshemman.	Till en scholeinrättning.	Hemmansegaren Peter Andersson.	1866 ^{13/8}	28	100	636	—	D:o i Lekaryd och Aringsås.	12)
Angelska donationen.	Att understödja fattiga skolbarn i Ryssby församling under lärotiden i skolan.	Hemmansegaren Nils Mattsson.	1885 ^{28/10}	1	5	2,727	—	Pastor och kyrkovårdar i Ryssby.	
Åsenska d:o.	Understöd åt behöfvande skolbarn inom Odensjö socken.	Märta Andersdotter.	1875 ^{25/8}	61	89	2,000	—	Kyrko- och skolrådet i Odensjö.	13)
Nils Mattssonska d:o.	Understöd åt fattiga hemmansegares barn i Vrå socken under skolåldern, så framåt de besöka skolan.	Handelsbokhållaren Salomon Nyman.	1896 ^{20/12}	15	120	2,000	—	D:o d:o i Vrå.	13)
Märta Andersdotters i Brealt donation.	Att utdela böcker till fattiga konfirmander i Lidhult.	F. d. häradsskrifvaren Karl Magnus Bråkenhjelm.	1870 ^{21/5}	9	33	126	—	D:o d:o i Lidhult.	9)
Nymanska donationen.	Utdelning af fullständiga biblar till alla nattvardsbarn samt åt mindre bemedlade nattvardsbarn jemväl andra religiösa böcker.	Hemmansegaren Nils Jonasson.	—	—	138	5,899	—	Kyrkorådet i Ryssby.	
Bråkenhjelmiska d:o.	Att räntan skall årligen vid jultiden utdelas till några sediga, flitiga och fattiga skolbarn i Pjetteryda socken.	Kanslirådet Jonas Hallenberg.	—	—	—	2,000	—	Kyrko- och skolrådet i Pjetteryd.	
Donationen från Hult.	Understöd åt behöfvande skolbarn inom Odensjö församling.					666	—	D:o d:o i Odensjö.	14)
Hallenbergiska skolfonden.	Inrättande af en skola i Hallaryd.					2,365	600	Skolrådet i Hallaryd.	15)
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Lagerstedtska donationsfonden.	Till nyttiga kunskapers spridande inom Åseda församling.	V. organisten J. Lagerstedt.	1841	20	35	1,575	—	Kyrkovården J. A. Petersson i Ugglebo.	
Johannes Peterssons och dess hustru Anna Sofia Johansdotters stiftelse och fond.	Ena hälften till inköp af lifränta åt fattiga barn inom Åseda socken, andra hälften till teologie studerande vid universiteten.	Kommunalstämмоordföranden Johannes Petersson i Fröseke.	1894 ^{11/8}	—	—	30,312	21,600	Kyrkoherden, komministern och kommunalstämмоordföranden i Åseda.	16)
d) Stiftelser för sjukvård.									
Ljungbergiska donationen.	Räntan användes till hjälp åt obotligt sjuka i Väckelsängs socken.	J. Reinhold Ljungberg.	1869 ^{10/5}	2	40	1,425	—	Pastor och kommunalstyrelse i Väckelsäng.	
J. M. Carlssons donationskassa.	Att lindra nöden för sjuka inom Dädesjö socken.	Trävaruhandlaren J. M. Carlsson.	1881 ^{1/1}	1	10	539	—	Kommunalstyrelsen i Dädesjö.	
Grefvinnan Sigrid Posses sjukvårds-kassa.	Till understöd åt sjuka personer.	Grefve K. A. Posse.	1896 ^{18/1}	2	14	529	—	Kyrkorådet i Asa.	
Johannes Nilssons donation.	Understöd till sjuka personer.	Landtbrukaren J. Nilsson i Stenkulla.	1893 ^{1/6}	5	45	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen i Tolg.	
Fonténska donationen.	Understöd till sänghiggande fattige i Tolgs socken.	Komminister B. Fontén.	1779 ^{9/8}	1	8	200	200	D:o d:o.	17)
Täfvelsås sockens sjukvårds-kassa.	Till understöd åt fattiga sjuke inom Täfvelsås socken.	Friherrinnan A. Bennet m. fl.	1875 ^{23/4}	9	30	870	—	Kommunalnämnden i Täfvelsås.	
Tre donationer.	Årliga räntan utdelas till sjuke och ålderstigne inom Bergs socken.	Hemmansegarne Sven Haraldsson och J. Nilsson m. fl.	1881	29	157	3,950	—	Fattigvårdsstyrelsen i Berg.	
En donation.	Understöd till sjuke och ålderstigne å Bergs herregårds gods.	Kammarherren F. Gyllensvärd.	1863 ^{13/3}	4	8	200	—	Kommunalnämnsordföranden i d:o.	
e) Sjuk- och begravningskassar.									
Tingsås allmänna sjuk- och begravningskassa.	Att bereda understöd vid sjukdomsfall och begravningshjälp åt delegarne.	Åtskilliga personer i Tingsryds by.	1900 ^{4/11}	1	13	172	—	En styrelse af 9 personer, vakla af delegarne.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1900		6. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	7. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkingar.
				till nedanstående personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Östra Torsås sockens hundramannaförening.	Att bereda understöd vid sjukdomsfall och begrafningshjälp åt delegarne.	Föreningsmedlemmar.	1884 11/6	4	66	2,015	—	En styrelse af 8 personer, valda af delegarne.	18)
Lessebo arbetares sjuk- och begrafningskassa.	Att i någon mån bereda broderlig hjälp vid sjukdom.	Lessebo bolag och dess arbetare.	1892 7/12	142	2,502	13,156	—	D:o af 5 personer.	19)
Aktiebolaget Malmö snickerifabriks sågverksarbetares d:o.	Att bereda understöd vid sjukdomsfall och begrafningshjälp åt delegarne.	Föreningsmedlemmar.	1899 8/4	3	136	692	—	D:o d:o, valda af delegarne.	
Elghults d:o.	Att utdela sjuk- och begrafningshjälp inom Elghults socken.	Kantor V. Hoffman m. fl.	1896 10/3	5	94	481	—	En styrelse af 5 personer.	20)
Kosta d:o.	Att genom gemensamma bidrag lemna sjuk- och begrafningshjälp.	Kosta bruks intressenter och direktör A. F. Hummel.	1875	25	513	4,391	—	D:o af 7 d:o.	21)
Kosta tvåhundramannaförening.	D:o d:o.	Arbetare å Kosta.	1894 1/7	28	511	3,480	—	D:o af 8 d:o.	22)
Bergunda sjuk- och begrafningskassaförening.	Beredande af ömsesidig sjuk- och begrafningshjälp inom Bergunda och nästgränsande socknar.	Föreningsmedlemmar.	1897 20/3	13	322	872	—	Vald styrelse.	23)
Öja d:o.	Utbetalande af sjuk- och begrafningshjälp.	D:o.	1897 9/3	13	243	319	—	D:o.	24)
Ryds sjuk- och begrafningskassa.	D:o d:o.	D:o.	1897 30/7	—	138	353	—	D:o.	25)
Elmhults sjukhjulsförening.	Att bereda medlemmarne sjuk- och begrafningshjälp.	Snickaren C. Lagerblad.	1894 1/3	23	609	1,161	—	C. Lagerblad och 6 styrelseledamöter.	26)
Vislanda d:o n:r 1.	Att lemna sjukhjälp åt föreningsmedlemmarne.	Föreningsmedlemmar.	1892 21/12	12	384	674	—	Styrelsen.	27)
Alfvesta goodtemplars sjuk- och begrafningshjuls-kassa.	Att till delegarne utbetala sjuk- och begrafningshjälp.	Goodtemplarlogen Varend i Alfvesta.	1894 1/2	10	156	185	—	D:o.	28)
Moeda församlings allmänna sjuk- och begrafningskassa.	D:o d:o.	Föreningsmedlemmar.	1899 2/12	1	20	—	—	D:o.	29)
Torps mekaniska verkstads personals sjuk- och begrafningshjuls-kassa.	D:o d:o.	D:o.	1896 13/12	15	268	362	—	D:o.	30)
Gemla leksaksfabriks aktiebolags arbetarepersonals vid Diö sjuk- och begrafningskassa.	Att vid sjukdom och dödsfall understödja kassans medlemmar.	Grosshandlaren F. Svansson i Stockholm.	1895 10/12	27	444	3,491	—	D:o.	31)
Thimsfors arbetares sjukhjulsförening.	Sjukhjälp till brukets arbetare.	Thimsfors aktiebolag.	1877 2/11	30	394	1,112	—	D:o.	32)
Delary sjuk- och begrafningskassa.	Sjuk- och begrafningshjälp till brukets arbetare.	Malmö trämassfabriks aktiebolag.	1877 15/11	64	1,410	856	—	D:o.	33)
Traryds församlings sjuk- och begrafningskassaförening.	Sjuk- och begrafningshjälp.	Jöns Johansson.	1898 11/10	19	542	552	—	D:o.	34)
Ljungby hundramannaförening.	D:o d:o.	Föreningsmedlemmar.	1883 6/8	3	125	783	—	D:o.	35)
f) Pensionsfonder.									
G. F. Eklundhs donation.	Årliga räntan användes till insättning i lifräntestalten i Stockholm för under året inom Hemmesjö och Billa byar födda fattiga barn.	Köpmannen G. F. Eklundh.	1874 25/7	2	444	10,000	—	Kommunalnämuden i Hemmesjö.	
Kosta glasbruks d:o.	Understöd till soldater, som blifvit blesserade i krig, samt till i krig stupade soldaters enkor eller andra fattiga inom Ekeberga socken.	Hofrättsrådet J. F. Dufva och majorskan E. K. Augerstein.	1814 10/4	25	90	2,017	—	Kyrkoherden i Lenhofda samt kyrkovårdar i Lenhofda och Ekeberga.	
Fransenska donationen.	Årsräntan insättes i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för beredande af lifränta åt af fattiga föräldrar födda barn, tillhörande Herråkra socken.	Hemmansegaren Frans Petersson.	1882 1/7	1	10	224	—	Fattigvårdsstyrelsen i Herråkra.	
Jonas Månsson Sjöstrands donation.	D:o d:o åt 2 af årets nattvardsbarn.	Handlanden G. V. Sjöstrand.	1872 6/6	2	80	1,000	—	Kyrkorådet i Sjösås.	
Nordenskjöldska fonden.	Af d:o d:o 5 kr. till hvartera af 5 under året af inom Öjaby socken boende, fattiga föräldrar födda barn.	Axel Nordenskjöld & Helgö och hans hustru Agnes Hultman.	1879 20/12	4	20	675	—	Kommunalnämndsordföranden i Öjaby.	

Nilsson-Aschanaka försörjningsdonationen för arbetare vid Lessebo bruk.	Att på älderdomen eller vid tillfälliga olycksfall lemna understöd åt sådana vid Lessebo bruk anställda och skattskrifna arbetare, hvilka sakna egna medel till bergning.	Bergsrådet J. L. Aschan.	1853 ²⁴ / ₁₀	5	500	22,405	—	En styrelse af 5 personer.
Hofmantorps pastorats krigsmanshuskassa.	Räntan utdelas årligen till i krig blesserade dragoner, soldater eller beväringar, dessas enkor och barn.	Hofmantorps pastorat.	1814 ¹ / ₁	4	38	1,057	—	Pastor och kyrkovårdarne.
h) Andra stiftelser och inrättningar.								
Orraryds och Ulfåkraholms grafkassa.	6 daler silfvermynt läggas årligen till kapitalet eller användas till underhåll af von Rosenska grafven å Nöbbele kyrkogård, 2 daler till socknens kyrka, 1 daler till dess fattige och 3 daler till pastor loci.	Sara Gahm m. fl.	1744 ¹¹ / ₅	—	—	799	—	Kyrkoherden i Nöbbele efter vederbörande ätteläggars hörande.
Virginska grafkassan.	Underhåll af amiral Virgins graf å Nöbbele kyrkogård. Öfverskottet af räntan användes till något godt ändamål.	Öfverstelöjtnant Hj. Virgin.	1892 ⁷ / ₉	—	—	659	—	Kyrkorådet i Nöbbele.
Friherr S. Fleetwoods å Hermanstorp grafkassa.	Till underhåll af Fleetwoodska grafven å Nöbbele kyrkogård och utdelning af resterande ränta vid juletid till fattige under Hermanstorp och Värnlanda.	Friherre G. J. S. Fleetwood å Hermanstorp.	1900 ²⁵ / ₂	—	—	833	—	Pastor i d:o.
Lessebo arbetareförening.	Att i parti inköpa vissa lefnadsförnödenheter och derigenom bereda medlemmarne billigare pris samt att lemna sjukhjälp.	Arbetare å Lessebo bruk.	1897	—	—	2,150	—	Styrelsen.
Peter Jonssons donationsfond.	Att underhålla Granhults gamla kyrka och klockstapel.	Hemmansegaren P. Jonsson.	1880 ¹ / ₃	—	—	1,100	—	Hemmansegaren J. M. Blomqvist i Elmeshult.
Öfversten Salomon Hederstjernas donation.	Årliga räntan skall utgå med 1 tunna råg och 3 tunnor korn, deraf 1 tunna råg och 1 tunna korn till barnmorska i församlingen och två tunnor korn till Täfvelsås församlings fattige med företrädesrätt för Stjernviks underhafvande.	Öfversten Salomon Hederstjerna.	1840 ¹⁵ / ₉	5	47	1,047	—	Kommunalnämuden i Täfvelsås.
Hederstjernska grafkassan.	Underhåll och vård af Hederstjernska grafplatsen å Täfvelsås kyrkogård samt till prydnader till kyrkan.	Densamme.	1822 ¹⁵ / ₉	—	167	442	—	Egarne till Osaby och Stjernvik. ³⁶⁾
Donation till orgelns och altardukens underhåll.	Till vård af orgel och altarduk i Urshults kyrka.	Klockaren och organisten P. Petersson.	1890 ⁶ / ₃	—	—	285	—	Kyrkorådet i Urshult.
Modéerska donationskassan.	Utlåning till behöfvande bönder inom Täfvelsås och f. d. Tofta socknar, företrädesvis till verkställande af nyodlingar.	Adolf och Anna Modéer.	1787 ¹¹ / ₅	8	24	1,168	—	Kommunalnämnden i Täfvelsås. ³⁷⁾
Leijonhufvudska grafkassan.	Att utöfver underhållet af grafbyggnaden å Asa kyrkogård öfver öfverstelöjtnanten G. Leijonhufvud och hans maka lemna understöd, förnämligast till sjuka, fattiga personer inom Asa socken.	Öfverstelöjtnanten friherre G. Leijonhufvud m. fl.	1900 ¹ / ₆	—	—	2,245	—	Pastor och kyrkoråd i Asa.
Posseka grafven å Bergunda kyrkogård.	Att underhålla Posseska grafven å Bergunda kyrkogård.	Grefve K. Posse.	1882 ¹ / ₇	—	—	427	—	Pastor i Bergunda under kyrkostämman.
Nämndemannen Erik Bengtsons från Brännhult donation.	Till underhåll af Stenbrohults sockens kyrka.	Nämndemannen Erik Bengtson.	1874 ²⁰ / ₁	—	—	991	—	Kommunalnämnden i Stenbrohult.
Simonssonska fonden.	Till underhåll af Moeda sockens kyrka.	J. Simonsson.	—	—	—	100	—	D:o i Moeda.
Anderssonska donationen.	Annerstads kyrkas belysning julottan, premier åt skolbarn samt kapitalbildning.	Handlanden J. P. Andersson.	1871 ¹ / ₁₁	—	—	7,306	—	Pastor och kyrkovårdar i Annerstad. ³⁸⁾
D:o d:o.	Torpa kyrkas d:o d:o.	Densamme.	—	—	—	2,740	—	D:o d:o i Torpa. ³⁸⁾
Åkerbrukskassan.	Att lindra förlust vid hagelskada i Torpa socken.	Komministern Johan Lund.	1819 ¹⁵ / ₁₀	3	75	4,429	—	D:o d:o i d:o.
Ljungfeltiska donationen.	Kapitalet skall användas till uppförande af ett spannmålsmagasin eller ock bibehållas orördt till evärdlig tid för att med räntan aflöna en lärare i en för uteslutande allmogebarn afsedd skola i Södra Ljunga.	Löjtnanten H. U. L. E. Ljungfelt.	1828 ²⁰ / ₄	—	—	4,043	—	Trå af Södra Ljunga församling utsedda personer.
D:o d:o.	Uppförande af ett spannmålsmagasin i Tutaryd.	Densamme.	—	—	—	666	—	Kommunalnämnden i Tutaryd. ³⁹⁾
Videbeckska d:o.	Till underhåll af sockenmagasin och fattighus samt aflöning åt komminister, organist och orgeltrampare i Tutaryds socken.	Grosshandlanden J. Videbeck i Stockholm.	1837 ⁴ / ₁₁	—	110	2,875	—	Pastor och kyrkovårdar i d:o.
D:o d:o.	Räntan skall användas till organistens aflöning med ² / ₃ och till Ryssby sockens fattige med ¹ / ₃ .	Densamme.	—	—	21	360	—	D:o d:o i Ryssby.
Dädesjö magasinsskassa.	Att genom lån bistå nödlidande och behöfvande hemmansbrukare och torpare inom Dädesjö socken, i synnerhet i nödar.	Hvarje förmedladt hemman i Dädesjö socken.	1828 ⁵ / ₁₀	—	—	1,951	—	Kommunalnämnden i Dädesjö.
Summa			—	1,560	17,059	372,047	90,300	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärdens inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
B. I Vexjö stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Fjerde-novemberfonden.	Att till pauvres honteux i Vexjö stad utdela årliga ränteinkomsten.	Stadsfullmäktige i Vexjö.	1864 ¹⁵ / ₁₉	3	94	1,892	—	Drätselkammaren.	
Friherre C. von Otters fond.	D:o d:o.	Lagmannen friherre Carl von Otter.	1870 ³ / ₆	1	60	1,000	—	D:o.	
Handlanden G. F. Eklundhs d:o.	Att vid jultiden hvarje år utdela röntan till sådana fattiga, i Vexjö bosatta personer, som icke åtnjuta fattigunderstöd.	Handlanden G. F. Eklundh.	1874 ²⁹ / ₇	12	500	10,000	—	D:o.	
Konsul Wittlocks understödsfond.	D:o d:o till 6 å 8 af pauvres honteux inom staden.	Regementsläkaren J. A. Wittlock och enkefru Nanny Wittlock.	1876 ¹⁴ / ₁₂	6	300	6,000	—	D:o.	
Anna Munthes donationsfond.	Att utdela årliga röntan till ett i Vexjö stad boende, i tryckande fattigdom befintligt fruntimmer.	Landshöfding G. Munthe.	1877 ⁵ / ₆	1	100	2,000	—	D:o.	
Fröknarna Louise och Charlottte Wernelins fond.	D:o till 4 behöfvande fruar inom staden, företrädesvis prestenkor, som stadens presterskap utser.	Fröknarna Louise och Charlottte Wernelin.	1880 ³ / ₁₁	4	100	2,000	—	D:o.	
Elmgren-Rogbergiska fonden.	D:o till 1 eller 2 pauvres honteux i Vexjö.	Arfvingarne efter domkyrkokomministern J. D. Elmgren.	1889 ²⁵ / ₄	1	125	2,500	—	D:o.	
Enkefru L. Burmans fond.	D:o till pauvres honteux i Vexjö.	Enkefru Christine Louise Burman.	1888 ⁹ / ₁₃	1	7	152	—	D:o.	
Fru Hildegard Rydbergs understödsfond.	D:o till inom Vexjö stads samhälle boende och mantalsskrifna, mindre bemedlade personer, företrädesvis pauvres honteux.	Apotekaren K. H. Rydberg.	1890 ⁵ / ₃	5	250	5,000	—	D:o.	
Aurora Klingströms d:o.	D:o vid jultiden till något behöfvande fruntimmer, som ej åtnjuter fattigunderstöd.	Fröken A. Klingström.	1886 ¹⁵ / ₆	1	53	1,070	—	D:o.	
Vibergska fonden.	D:o d:o till några af handelsklassens utfattige.	Handlanden Peter Viberg.	1829 ¹² / ₁₀	4	139	6,000	6,000	D:o.	
Majorskan G. Hammarbergs understödsfond.	D:o till pauvres honteux inom Vexjö samhälle.	Majorskan G. Hammarberg.	1889 ²³ / ₁	3	200	4,000	—	D:o.	
Tunnbindare Liljas fond.	D:o vid jultiden till 1, högst 2 fattiga enkor eller döttrar efter borgare i Vexjö.	Tunnbindaren Carl Lilja.	1891 ¹⁴ / ₆	2	84	1,692	—	D:o.	
Fru Prytz d:o.	D:o till ett fruntimmer af pauvres honteux i Vexjö.	Fru Prytz.	Okändt.	1	25	500	—	D:o.	
Telegrafkommissarien Rundqvists d:o.	D:o genom fattigvårdsstyrelsens försorg till en behöfvande i Vexjö.	Telegrafkommissarien E. A. Rundqvist.	1877 ¹⁶ / ₆	1	26	530	—	D:o.	
Maria Bergs donationsfond för pauvres honteux.	D:o till pauvres honteux i Vexjö, ej mindre än 25 kronor till hvarje.	Handlanden J. E. Berg.	1898 ²¹ / ₇	12	500	10,000	—	D:o.	
Kapten Rudebecks fond.	Att tillsvidare tilldela röntan åt en gammal tjenarinna.	Kapten Salomon Rudebeck.	1899 ¹² / ₁₃	1	60	1,000	—	D:o.	
Apotekaren K. H. Rydbergs pauvres-honteuxfond.	Röntan skall användas af stadsfullmäktige för pauvres honteux i Vexjö.	Apotekaren K. H. Rydberg.	1900 ³¹ / ₁₀	—	—	8,000	—	D:o.	40)
Rydén-Vettermarkska understödsfonden.	Att ur Vexjö stifts enke- och pupillkassa lemna understöd till enkor och barn efter prestmän.	Konsistorienotarien L. G. Rydén och fru Lotten Rydén.	1869 ²⁸ / ₉	—	—	3,654	—	Konsistorium.	41)
Sofie Bergqvists understödsfond.	Att lemna understöd åt frånfallna, i behof af hjälp varande döttrar af presterskapet i Vexjö stift.	Fröken Sofie Bergqvist.	1884 ¹⁹ / ₉	1	25	9,054	—	D:o.	
Leontine Forssanders donationsfond.	D:o åt en obemedlad, ogift prestdotter från d:o.	Kyrkoherden J. H. Forssander.	1897 ⁵ / ₈	1	72	1,539	—	D:o.	
Komminister R. Lundgrens understödsfond.	D:o till e. o. prestmän, som äro urständsatta att fortsätta presterlig tjänstgöring.	Komminister R. Lundgren.	1897 ² / ₈	—	—	1,074	—	D:o.	41)
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Sjögrenska donationen.	Att befrämja folkskoleundervisningen.	Domprosten Håkan Sjögren.	1813 ²⁷ / ₁₁	—	—	11,665	—	Skolrådet.	
Wieslanderska d:o.	D:o d:o.	Enkefru Chr. Wieslander.	1859 ¹⁴ / ₁₃	—	—	8,000	—	D:o.	
Hillerska d:o nr. 1.	Att användas för stadens flickskola.	Överfältläkaren L. E. Hillers.	1846 ⁹ / ₁₂	—	—	3,466	—	D:o.	
D:o d:o nr. 2.	D:o d:o.	Densamme.	—	—	—	3,000	—	D:o.	
Wernelinska premiefonden.	Att utdela röntan till folkskolebarn enligt skolrådets bestämmelse.	Louise och Charlotte Wernelin.	1880 ³ / ₁₁	2	10	200	—	D:o.	

Vexjö stads söndagskola.	Att bibringa barn, i synnerhet handtverkslärlingar, undervisning.	Nödhjelpskomitén 1842 m. fl.	1839	—	150	16,211	—	Styrelsen för söndagskolan.	
Lotten Mörnars donation.	Hushållsskola i samband med Sjögrenska flickskolan.	Eva Charlotta Mörner.	1879 ²⁶ / ₇	—	—	7,000	—	Skolrådet.	
Föreningen Drottning Josefinas räddningsanstalt för vanvårdade barn inom Kronobergs län.	Att bereda vård åt fattiga, moraliskt vårdslösa barn.	Lagman C. von Otter.	1847 ¹ / ₁₁	14	1,278	54,615	—	En styrelse af 5 ledamöter.	
Barnhemmet i Vexjö.	Flickors uppfostran till tjenarinnor.	Fröken Valborg Gyllenkrook m. fl.	1867	4	319	16,606	—	En styrelse.	
Vexjö jultomtar.	Att vid jultiden bekläda fattiga barn.	Majorskan G. Hammarberg.	1889 ²³ / ₁	—	50	1,000	—	Drätselkammaren.	
Domprost Gustaf Wetters donation.	Till belöning åt fattiga folkskolebarn.	Assessor L. H. Montelius m. fl.	1889 ² / ₁₁	22	422	1,521	—	En styrelse.	
Appelbergska donationen.	Skolnärättning i Vexjö stad.	Domprost Gustaf Wetter.	1891 ²² / ₈	3	90	2,252	—	Skolrådet.	
Fru Blommendahls gåfva.	D:o d:o.	Collega scholæ Samuel Appelberg.	1792 ²⁹ / ₅	—	—	600	—	D:o.	42)
Ordensförbundet M-n's jultomtar.	Välgörenhet, afseende företrädesvis beklädnad åt fattiga barn och julgåfvor i penningar till andra medellösa.	Fru Anna Blommendahl.	1804 ³¹ / ₇	—	—	166	—	D:o.	42)
Kungl. Kronobergs regementes skolfond.	Att bereda blinda, döfstumma eller mindre vetande soldatbarn tillfälle till undervisning uti blindskola, döfstummeinstitut eller idiothem.	Medlemmar af ordensförbundet M-n.	—	29	551	453	—	Ordensförbundet M-n's skattmästare.	43)
		Öfverste S. Hederstjerna.	1886 ⁵ / ₃	1	50	10,014	—	Regementschefen m. fl.	
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Brantingska matstipendiet.	Att lemna understöd åt studerande vid Vexjö allmänna läroverk.	Landskamreraren G. Branting.	1726 ⁵ / ₁₂	5	46	44)	—	Läroverkets rektor.	44)
Fonténska stipendiefonden.	D:o d:o.	P. Fontén och Helena Holm.	1779 ⁹ / ₃	3	75	45) 77	—	Läroverkskollegiet.	45)
Carlssonska d:o.	D:o d:o.	Nämndemannen Johan Carlsson.	1794 ²⁰ / ₈	1	5	174	—	D:o.	
J. M. Carlssons stipendiefond.	D:o d:o.	J. M. Carlsson.	1877 ²² / ₅	1	20	610	—	D:o.	
Ekedahlska stipendium.	D:o d:o.	Per Ekedahl Larsson.	1797 ³¹ / ₁	—	—	279	—	D:o.	
Undénska stipendiefonden.	D:o d:o.	Anders Undén.	1837 ²¹ / ₂	1	60	1,591	—	D:o.	
Burmanska d:o.	D:o d:o.	G. Burman.	1851 ²⁸ / ₂	1	140	3,127	—	D:o.	
Aurora Bergs fond.	D:o d:o.	A. och C. Berg.	1871 ²⁷ / ₃	1	35	846	—	D:o.	
Törnboomska premiefonden.	D:o d:o.	R. Törnboom.	1872 ⁹ / ₇	3	40	1,130	—	D:o.	
Forsanderska d:o.	Att lemna belöning åt d:o.	S. C. och B. Forsander.	1866 ¹ / ₉	10	100	2,375	—	D:o.	
von Otterska bokpremiefonten.	D:o d:o.	C. von Otters arfvingar.	1870 ¹³ / ₆	5	28	667	—	D:o.	
Linnéanska premiefonden.	D:o d:o.	Biskop H. G. Hultman m. fl.	1878 ³¹ / ₁₀	16	145	4,063	—	D:o.	
Tegnériska d:o.	D:o d:o.	Genom sammanskott.	1884 ²⁹ / ₄	2	30	892	—	D:o.	
Abraham Lundholms premiefond.	D:o d:o.	Professor M. K. Löwegren.	1887 ¹⁹ / ₅	1	95	2,079	—	D:o.	
Gymnasieföreningens premium.	D:o d:o.	Läroverkets 3 högsta klasser.	1890 ¹² / ₆	1	25	646	—	D:o.	
C. G. Nymans premiefond.	D:o d:o.	C. G. Nyman.	1876 ³⁰ / ₃	3	45	1,052	—	D:o.	
Vexjö gymnastikklubbs d:o.	Premium för flit och framsteg i gymnastik vid Vexjö allmänna läroverk.	Vexjö gymnastikklubb.	1900 ¹¹ / ₅	1	10	206	—	D:o.	
Lindfors-Anderssonska premiefonden.	Premium till en lärjunge i någon af de tre öfversta klasserna vid Vexjö allmänna läroverk.	Enkefrubiskopinnan Elise Andersson.	1900 ²³ / ₅	1	100	2,059	—	Läroverkets rektor.	
P. Welanders stipendiefond.	Att lemna understöd till en flitig och sedig elev vid Vexjö folkskollärareseminarium.	Kontraktsposten P. Weland.	1894 ²⁶ / ₇	1	20	514	—	Seminariets rektor.	
Trolleska stipendiefonden.	Att lemna understöd till studerande vid Vexjö allmänna läroverk.	Enkefru Anna Trolle.	1610 ²³ / ₁	2	200	7,661	—	Konsistorium.	
Brantingska d:o.	D:o d:o.	Landskamreraren G. Branting.	1726 ⁵ / ₁₂	—	46) 59	46)	—	D:o.	46)
Lindska d:o.	D:o d:o.	Rådman Måns Lind.	1730 ³⁰ / ₁₂	1	9	47)	—	D:o.	47)
Colliander-Rogbergska d:o.	D:o d:o.	Lektor J. Drysén m. fl.	1754 ¹¹ / ₁	1	10	48)	—	D:o.	48)
Fernandro-Collianderska d:o.	Att lemna understöd åt lärjungar vid Vexjö och Jönköpings allmänna läroverk.	Enkefru B. Colliander.	1754 ²⁵ / ₅	2	25	500	—	D:o.	
Danielssonska d:o.	D:o vid Vexjö allmänna läroverk.	Joh. Danielsson m. fl.	1784 ²³ / ₂	1	27	49)	—	D:o.	49)
Rydénska d:o.	D:o d:o.	Kontraktsposten A. Rydén.	1805 ⁹ / ₁₀	7	70	1,500	—	D:o.	
Ankarlooska d:o.	D:o d:o.	Kanslirådet D. G. Ankarloo.	1836 ¹² / ₁₁	2	100	3,078	—	D:o.	
Videbeckska d:o.	D:o d:o.	Grosshandlaren J. Videbeck.	1837 ⁴ / ₁₁	5	40	914	—	D:o.	
Fröbergska d:o.	D:o d:o.	M. G. och Chr. Elisabeth Fröberg.	1841 ³⁰ / ₈	1	150	4,011	—	D:o.	
Jubelstipendiefonden.	D:o d:o.	Professor N. Lindgren m. fl.	1844 ¹³ / ₇	4	600	18,620	—	D:o.	
Nilsson-Aschanska stipendiefonden.	D:o d:o.	Bergsrådet J. L. Aschan.	1850 ³⁰ / ₃	2	400	11,399	—	D:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1900		7. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	8. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Öhrnbergiska stipendiifonden.	Att lemna understöd åt lärjungar vid Vexjö och Jönköpings allmänna läroverk.	Kontraktsposten J. I. Öhrnberg.	1853 ¹⁷ / ₆	2	150	4,630	—	Konsistorium.	
Villstads d.o.	D:o vid Vexjö allmänna läroverk.	Kontraktsposten D. Nordin.	1853 ²⁸ / ₆	1	75	1,898	—	D:o.	
Eklundska d.o.	D:o d.o.	Grosshandlaren G. Eklund och hans moder Julia Eklund.	1857 ⁵ / ₁₁	1	48	1,284	—	D:o.	
Palmqvistska d.o.	D:o vid Vexjö och Jönköpings allmänna läroverk.	Prosten L. G. Palmqvist.	1869 ¹⁹ / ₇	4	84	2,282	—	D:o.	
Sjögrenska d.o.	Att lemna understöd åt dels lärjungar vid Vexjö allmänna läroverk, dels lärare vid Vexjö och Jönköpings allmänna läroverk.	Domprosten Håkan Sjögren.	1806 ²² / ₇	6	150	3,200	—	D:o.	
Bolinska d.o.	Att lemna understöd åt studerande vid Vexjö allmänna läroverk.	Kontraktsposten S. G. Bolin.	1876 ²¹ / ₁₁	2	150	4,120	—	D:o.	
Profstilsfonden.	Att lemna belöning åt d:o.	Lagman J. Bergencreutz m. fl.	1788 ¹¹ / ₁₁	3	6	125	—	D:o.	
Sjöbringiska premiefonden.	D:o d.o.	Professor P. Sjöbring.	1845 ¹² / ₆	7	70	1,614	—	D:o.	
Nilsson-Aschanska d.o.	D:o d.o.	Bergsrådet J. L. Aschan.	1851 ⁷ / ₆	3	150	3,239	—	D:o.	
Rebecka Olofsdotters premiefond.	D:o d.o.	Enkan Rebecka Olofsdotter.	1859 ² / ₃	2	15	387	—	D:o.	
Biskop Hultmans fond.	Att lemna understöd åt teologie studerande eller nyordinerade prestmän i Vexjö stift.	Major A. och fru Norden-skiöld.	1879 ²⁷ / ₈	—	—	7,017	—	D:o.	41)
Elmgren-Rogbergiska fonden.	D:o åt en teologie studerande af Smålands nation.	Domkyrkokomministern Elmgrens arvingar.	1889 ²⁵ / ₄	—	—	3,512	—	D:o.	41)
Gustaf Wetters stipendiifond.	D:o d.o.	Domprosten W. G. Wetter.	1889 ²⁹ / ₅	1	200	6,091	—	D:o.	
Sjögrenska apologistfonden.	Att bidra till aflöning åt en lärare vid Vexjö allmänna läroverk.	Domprosten Håkan Sjögren.	1811 ²⁰ / ₁	1	342	6,000	—	D:o.	
Luthersstipendiet.	Att lemna understöd åt en eller flere teologie studerande vid deras inträde i prestembetet.	Domprosten W. G. Wetter.	1893 ¹⁵ / ₃	—	—	2,220	—	D:o.	
Domprosten och domprostinnan Wetters stipendiifond.	D:o åt nyordinerade prestmän inom Vexjö stift och i framtiden åt fattiga prestenkor från stiftet.	Domprosten Gustaf Wetter och domprostinnan Augusta Wetter.	1891 ²² / ₈	3	300	7,537	—	D:o.	
Clarinska fonden.	D:o åt nyordinerade prestmän inom Vexjö stift.	Komministern J. H:son Clarin.	1876 ²⁵ / ₆	4	400	12,205	—	D:o.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
Vexjö folkskollärarseminariet sjukhjulsfond.	Att lemna understöd åt seminariets elever vid svårare sjukdomsfall och, sedan grundfonden vuxit till 4,000 kr., derjemte annat understöd åt begåfvade, välartade, fattiga lärjungar vid seminariet.	Kyrkoherden, f. d. seminariektorn J. P. Dahlstedt.	1882 ⁹ / ₅	2	25	3,953	—	Seminariets rektor.	
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Föreningen K. F. U. K:s i Vexjö sjuk-kassa.	Sjukhjuls.	Fru M. Arcadius m. fl.	1894 ¹⁹ / ₃	6	59	1,561	—	Styrelse af 8 personer.	50)
Vexjö 100-mannaförening nr 1.	Sjuk- och begravningshjuls.	—	1876 ²⁶ / ₇	32	555	4,563	—	D:o af 5 d.o.	51)
D:o nr 2.	D:o d.o.	N. Nyqvist m. fl.	1876 ²⁵ / ₈	19	849	2,411	—	D:o af 8 d.o.	52)
D:o nr 3.	D:o d.o.	—	1880	23	668	1,032	—	D:o af 7 d.o.	53)
Vexjö sjukhjulsförening.	D:o d.o.	Embets- och tjänstemän.	1887 ¹ / ₃	17	1,695	5,144	—	D:o af 5 d.o.	54)
Sjukhjulsföreningen Svea.	D:o d.o.	Skrifvaren L. P. Petersson m. fl.	1887 ² / ₅	24	827	1,702	—	D:o d.o.	55)
Arbetarnes sjuk- och begravningskassa.	D:o d.o.	Snickaren C. Holmér.	1888 ²¹ / ₆	27	827	1,558	—	D:o d.o.	56)
Vexjö seminarie sjukhjulsförening.	Att i någon mån lemna understöd vid sjukdomsfall åt seminarieelever tillhörande föreningen.	Rektor P. A. Gödecke.	1881 ²⁷ / ₁₀	2	24	1,753	—	En styrelse, bestående af seminariektorn samt 8 föreningsmedlemmar.	57)

1:a tvåhundramannaförening. Vexjö mekaniska verkstads sjuk- och begravningskassa. Försäkringskassan 501—521. D:o 502—522. D:o 503—523.	Sjuk- och begravningshjelp. D:o d:o. Begravningshjelp. D:o. D:o.	Redaktör C. L. Andersson. 1882 ²⁴ / ₂ — 1897 ⁹ / ₂ — 1891 ⁷ / ₂ J. Petersson m. fl. 1895 ²³ / ₃ Redaktör C. Böhmer m. fl. 1900 ²⁵ / ₁	34 12 6 9 —	1,202 182 3,000 4,000 —	3,270 409 6,367 7,278 5,792	— — — — —	Styrelse af 7 personer. D:o af 4 d:o. D:o af 9 d:o. D:o af 9 d:o. D:o af 9 d:o.	60) 61) 62)
--	--	---	-------------------------	-------------------------------------	---	-----------------------	---	-------------------

f) Pensionsfonder.

Borgmästarinnan Regina Koræns pensionsfond. Vexjö arbetareförenings lif-räntefond. Apotekaren K. H. Rydbergs d:o. Öhrnbergiska understödsfonden. Villstads d:o. Vexjö stifts prestfattigkassa. Bonde-Humeriska pensionsfonden. Hederstjernska d:o. Elmgren-Rogbergiska fonden för fattiga prestenkor. Hederstjernska pensionsfonden.	Att lemna understöd åt vissa uppgifna personer. Att anskaffa lifränta åt barn. Att utdela 2 lifräntor till företrädesvis vanföra eller på annat sätt vanlottade barn. Att lemna understöd till enkör och barn efter prestmän i Vexjö. D:o åt enkör och barn efter prestmän i Vexjö stift. D:o åt hufvudsakligen äldre obefordrade prestmän. D:o åt enkör och barn af Bonde-Humeriska släkten. D:o åt prestenkor eller prestbarn. D:o åt 1 eller 2 fattiga prestenkor inom Vexjö stift. Att bereda pensioner åt soldater vid Kronobergs regemente, hvilka af tillfälliga omständigheter nödgas begära och få afsked utan att vara berättigade till underhåll ur krigsmanshuskassan.	Borgmästaren Axel Koræen. Vexjö f. d. arbetareförening. Apotekaren K. H. Rydberg. Kontraktsposten J. I. Öhrnberg. Kontraktsposten D. Nordin. Stiftets presterskap. Okänd. D:o. Domkyrkokomministern J. D. Elmgrens arfvingar. Öfverste S. Hederstjernas arfvingar m. fl.	1886 ⁷ / ₅ 1876 ⁷ / ₂ 1900 ²¹ / ₁₀ 1853 ¹⁷ / ₉ 1853 ²⁸ / ₉ 1793 ¹⁸ / ₁₂ 1818 ¹⁴ / ₇ 1872 ²⁵ / ₉ 1889 ²⁵ / ₄ 1842	1 1 — 7 3 6 1 2 1 5	500 25 — 150 60 1,212 32 40 120 75	10,000 570 2,000 4,546 1,583 69,976 2,089 1,000 3,397 2,328	— — — — — — — — — —	Drätselkammaren. D:o. D:o. Konsistorium. D:o. D:o. D:o. D:o. D:o. D:o. D:o.
---	---	---	---	--	---	--	--	---

g) Pensionskassor.

Vexjö stifts enkehjelpsfond. Östra Allbo kompanis enskilda pensionsfond. Kungl. Kronobergs regementets musikkårs enskilda pensionskassa. Pensionskassan för bruksbetjeningen inom Skånes och Kronobergs bergmästaredöme.	Att lemna understöd åt enkör efter prestmän och vissa lärare i Vexjö stift. Att bereda något understöd åt sådant företrädesvis äldre manskap vid kompaniet, som i förtid nödgas lemna tjensten eller på exspektans afskedas, förr än pension erhålles. Att bereda medlemmar af musikkåren, hvilka erhålla afsked från regementet, en pension efter uppnådda 50 lefnadsår utöfver den, som de möjligen erhålla ur arméns pensionskassa. Att af räntemedlen lemna pensioner till de delägare, som uppnått 55 år och icke innehafva någon med lön förenad befattning.	Stiftets presterskap och lärare. Kapten G. M. Berg. Musikpersonalen vid Kronobergs regemente. En del bruksegare.	1867 ²⁰ / ₆ 1861 ²⁴ / ₁₂ 1869 1850	61 5 12 8	2,152 100 552 1,746	16,015 3,642 12,667 26,634	— — — —	Konsistorium. Regementsintendenten. Musikbefälhafvaren m. fl. En direktion af 5 personer.
---	---	---	---	--------------------	------------------------------	-------------------------------------	------------------	--

h) Andra stiftelser och invättningar.

Sjögrenska odisponerade fonder. Vexjö stifts bibelsällskaps fond. Vallqvistska monumentskassan. Christina Nilssons fond. L. J. Brandts donationsfond.	Sådana ändamål, som de utsedda förvaltarne anse allra mest, längst och säkrast lända till den store Gudens ära, dess församlings förmån och fäderneslandets gagn och bästa. Att befämja bibelspridning. Att underhålla biskop Vallqvists grafvård. Att skaffa lämpliga bostäder åt arbetare. Behållna räntan disponeras hvart femte år till sådana ändamål, som äro egnade att bereda Vexjö stads invånare trefnad och beqvämighet.	Domprosten Håkan Sjögren. Biskop Ludvig Mörner. Vexjö stifts konsistorium. Grefvinnan Casa di Miranda. Konsul L. J. Brandt.	1806 ²⁴ / ₇ 1817 ¹⁷ / ₃ 1883 ²⁴ / ₁₀ 1877 1891 ²³ / ₄ 1896 ⁹ / ₁	— — — — 3	— — — — 900	37,055 13,159 42 24,563 195,728	— — — — 63,885	Tre kuratorer. Konsistorium. D:o. Drätselkammaren. D:o och en nämnd af 3 personer.
Summa			—	590	32,066	826,594	69,885	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

A n m ä r k n i n g a r :

1) Donationen består af 30 aktier i Göta kanalbolag. — 2) Under år 1900 har räntan ingått till fattigkassan. — 3) Donationen utgöres af frälseräntan från Asaryd i Asa socken. — 4) 1,510 kr. utdelade med 1,285 kr. till fattigvårdsstyrelserna i Angelstad, Ljungby och Käanna, 200 kr. till 20 personer och 25 kr. till en prestenka. Donationen består af rusthållet nr 59 Ljungby Klockaregård och Södergård, 1 1/4 mantal, samt rusthållshemmanet Ularp Södergård, 1/4 mantal, med dertill hörande augment af 1/2 mantal Ularp Södergård och 1/2 mantal Dragaryd Arvidsgård samt Ljungby Eskilsgårds qvarn, som står på Klockaregårdens egor. — 5) Donationen består af frälseräntan af 1/4 mantal Hallarp Södergård i Annerstads socken. — 6) Urkunden förkommen. — 7) Redogörelsen afser äfven Eklins, Appelbergs m. fl. donationer. — 8) Under år 1900 är af stiftelsen utdeladt till skolläraren i Täfvelsäs 1 1/2 tunna råg och 2 1/2 tunna korn. — 9) Donationsbref saknas. — 10) Ränteaafkastningen utdelas först år 1901. — 11) Af räntan användes 1/3 till understöd åt fattiga barn och 2/3 till aflöning åt en lärare. — 12) Donationen består af 1/4 mantal kronoskatte Lekaryd Bockaboda. Inkomsten fördelas lika mellan skolkassorna i Lekaryds och Aringsås socknar. — 13) Stiftelseurkunden finnes icke. Datum den 13/s 1866 är gifvarens dödsdag. — 14) Stiftelseurkund finnes icke. Omnämnd i ett kyrkostämmoprotokoll år 1870. — 15) Afkastningen lemnad till skolkassan. Fastigheten är 41/1000 mantal Hallaryd Norregård. Stiftelseurkund finnes icke. — 16) Genom nådigt bref den 8 juni 1900 har Kungl. Maj:t medgifvit, att stiftelsen tillhörande fastigheter må försäljas mot en köpeskilling af minst 35,200 kronor. Domkapitlet i Vexjö skall hafva tillsyn öfver stiftelsens förvaltning. — 17) Donationen utgöres af halfva frälseräntan i Asaryd Södergård. — 18) Delegareafgifter år 1900 171 kr. — 19) D:o 1,493 kr. — 20) D:o 326 kr. — 21) D:o 552 kr. — 22) D:o 1,222 kr. — 23) D:o 531 kr. — 24) D:o 141 kr. — 25) D:o 346 kr. — 26) D:o 677 kr. — 27) D:o 297 kr. — 28) D:o 191 kr. — 29) D:o 291 kr. — 30) D:o 363 kr. — 31) D:o 651 kr. — 32) D:o 882 kr. — 33) D:o 1,899 kr. — 34) D:o 1,238 kr. — 35) D:o 362 kr. — 36) Under år 1900 har af stiftelsen utdelats 5 kr. till vård af grafplatsen och 162 kr. till kyrkoprydnader. — 37) Som på många år ingen låntagare anmält sig, har räntan användts till sockenbibliotek och sedan till understöd åt fattiga nattvårdsbarn. — 38) Utdelning får icke ega rum förr än kapitalet uppgår till 10,000 kr., hvarefter räntan får användas. — 39) Räntan användes till fattigvården i Tutaryds socken. — 40) Afkastningen utgår tills vidare såsom lifränta. — 41) Ingen utdelning. — 42) Beloppet ingår i den Sjögrenska fonden. — 43) Under år 1900 äro af ordensförbundet 21 minderåriga barn fullständigt beklädda för en kostnad af 316 kronor. — 44) Stipendiet inflyter in natura från 2 hemman med 14.7 kubikfot spanmål och 1 L \mathcal{E} smör. — 45) Stipendiet inflyter såsom frälseränta från 2 hemman. Vid slutet af år 1900 funnos besparade 77 kr. — 46) Fonden grundar sig på hemmansräntor och utdelas årligen 2 tunnor, 2 skäppor spanmål, 1 L \mathcal{E} smör och 15 kr. kontant. — 47) Fonden grundar sig på frälseräntor om tillhoppa 9 kr. — 48) Fonden grundar sig på en frälseränta om 10 kr. — 49) Frälseräntor om tillhoppa 27 kr. — 50) Influtna delegareafgifter år 1900 280 kr. — 51) D:o 420 kr. — 52) D:o 803 kr. — 53) D:o 904 kr. — 54) D:o 1,570 kr. — 55) D:o 707 kr. — 56) D:o 902 kr. — 57) D:o 68 kr. — 58) D:o 1,606 kr. — 59) D:o 227 kr. — 60) D:o 3,032 kr. — 61) D:o 4,745 kr. — 62) D:o 5,987 kr. — 63) D:o 29 kr. — 64) D:o 103 kr.